

Eiropas Parlaments
Iekšpolitikas ģenerāldirektorāts
Struktūrpolitikas un kohēzijas politikas direktorāts

Pētniecība CULT komitejai (Kultūra un izglītība)

Eiropas daudzvalodības stratēģija: ieguvumi un izmaksas.

(pieejams angļu valodā

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU\(2016\)573460_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573460/IPOL_STU(2016)573460_EN.pdf))

Iekšpolitikas ģenerāldirektorāts
Politikas departaments B: struktūrpolitika un kohēzijas politika
Kultūra un izglītība

Pētījums CULT komisijai — Eiropas daudzvalodības stratēģija: ieguvumi un izmaksas.

Šo dokumentu pieprasīja Eiropas Parlamenta Kultūras un izglītības komisija.

Autors(-i):

Michele Gazzola, Valodu un ekonomikas pētniecības grupa ("REAL" grupa), Humboldt-Universitāt zu Berlin Izglītības studiju nodaļa un Ētikas studiju institūts Ljublanā, Slovēnijā.

Atbildīgais administrators:

Parlamentārās pētniecības administrators: Miklós Györffi

Atbalsts projektiem un publikācijām: Jeanette Bell

Politikas departaments B: Struktūrpolitika un kohēzijas politika Eiropas Parlaments

B-1047 Brisele

E-pasts: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Valodu versijas: oriģināls EN

Par redaktoru:

Lai sazinātos ar politikas departamentu vai abonētu ikmēneša biļetenu, rakstiet uz šādu adresi:

poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuskripts pabeigts 2016. gada oktobrī. © Eiropas Savienība, 2016

Oriģinālā drukas versija: ISBN 978–92–823–9557–8 DOI: 10.2861/437739 QA-02–16–689-EN-C

Oriģināls PDF ISBN 978–92–823–9558–5 doi: 10.2861/491411 QA-02–16–689-EN-N

Dokumenta oriģināls ir pieejams internetā: <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

**Tulkojums franču valodā Pierre Dieumegard
Eiropai-Demokrātijai-Esperanto**

Šo tulkojumu nav veikuši Eiropas Savienības kvalificēti un finansēti tulkotāji. Tas var (iespējams) satur kļūdas, bet tam ir arī daži papildu paskaidrojumi, lai atvieglotu franču lasītāju, jo īpaši franču, izpratni.

Tās mērķis ir ļaut lielākam skaitam Eiropas Savienības pilsoņu un iedzīvotāju izprast Eiropas Savienības sagatavotos dokumentus (kurus finansē no viņu iemaksām).

Tas ilustrē nepieciešamību pēc daudzvalodības Eiropas Savienībā: bez tulkojumiem liela daļa iedzīvotāju ir izslēgti no debatēm.

Uzticamiem tulkojumiem Esperanto starptautiskā valoda būtu ļoti noderīga tās vienkāršības, regularitātes un precizitātes dēļ.

Internetā:

Eiropas Federācija — Demokratio-Esperanto: <http://e-d-e.org/> vai <http://demokratio.eu>

Eiropa-Demokrātijai-Esperanto (Francija): <http://e-d-e.en/> contact@e-d-e.fr

Lūdzu, ņemiet vērā:

Par šajā dokumentā paustajiem viedokļiem ir atbildīgs vienīgi autors, un tie ne vienmēr atspoguļo Eiropas Parlamenta oficiālo nostāju.

Pavairošana un tulkošana nekomerciālos nolūkos ir atļauta, ja ir norādīts avots, izdevējs tiek informēts un izdevējs ir saņēmis kopiju.

Kopsavilkums:

Šajā ziņojumā ir izklāstīti dažādie rezultāti, kas gūti valodu ekonomikas izpētē, pievēršoties daudzvalodības priekšrocībām un trūkumiem Eiropas Savienības ekonomikā, sabiedrībā un iestādēs. Šie rezultāti sniedz vispārēju, lai gan acīmredzami ierobežotu priekšstatu par valodu politikas vajadzībām pašreizējā Eiropas daudzvalodu vidē. No šāda viedokļa mēs novērtējam Eiropas daudzvalodības stratēģijas (EMS) vispārējo mērķu un ieteikumu atbilstību. Turklāt mēs apkopojam pieejamos pierādījumus par pasākumiem un darbībām, ko Komisijaveikusi, lai īstenotu TER, un, ja iespējams, mēs sniedzam datus par to priekšrocībām un trūkumiem.

Satura rādītājs

- 1 TES un ES valodu politika 9
 - 1.1 TES mērķi 9
 - 1.2 MET izmaksu, ieguvumu un atbilstības definīcija 13
- 2 Daudzvalodīgs Eiropas konteksts 18
 - 2.1 Daudzvalodu ekonomika. 19
 - 2.1.1 Valodu prasmes kā cilvēkkapitāla veids. 19
 - 2.1.1.1 Ieņēmumu atšķirības 19
 - 2.1.1.2 Sociālās veiktspējas rādītāji 22
 - 2.1.1.3 Nodarbinātība 22
 - 2.1.2 Valodu ieguldījums IKP un tirdzniecībā. 23
 - 2.1.3 Valodu politika un inovācija. 24
 - 2.2 Daudzvalodīga sabiedrība 25
 - 2.2.1 Mobilitāte, iekļaušana un formula “Mātes valoda + 2” 26
 - 2.2.2 Migrantu integrācija. 32
 - 2.3 Daudzvalodu iestādes. 32
 - 2.3.1 ES valodu režīma efektivitāte un taisnīgums. 32
 - 2.3.2 Eiropas daudzvalodība pēc Brexit 36
- 3 TES īstenošana 38
 - 3.1 Sociālā kohēzija, starpkultūru dialogs un Eiropas integrācija. 39
 - 3.2 Valodu apguve mūžizglītībā 40
 - 3.3 Nodarbinātība un konkurētspēja. 43
 - 3.4 Valodu daudzveidības veicināšana ar tulkošanas palīdzību. 45
 - 3.5 Daudzvalodības ārējā dimensija. 47
- Secinājumi 51
- 5 Atsauces 55
- Pielikumi 61
 - 6.1 Izglītības līmenis saskaņā ar ISCED/ISCED 2011 61
 - 6.2 Atbilstības starp ISCED līmeni 2011 un ISCED 1997 61
 - 6.3. ES pilsoņu prasmes angļu valodā vecumā no 15 gadiem, 2012. gads. 62
 - 6.4 Valodu izslēgšanas rādītāji 25 ES valstīs, iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 64 gadiem, 2013 63

Saīsinājumu saraksts:

AES pieaugušo izglītības apsekojums = pieaugušo izglītības apsekojums
ADR Absolūtā (lingvistiskā) balsstiesību atņemšanaslikme = absolūtais valodas tiesību izslēgšanas koeficients
Criti Caribbean pētniecības institūts tulkošanai un mutiskajai tulkošanai = Karību jūras tulkošanas un mutiskās tulkošanas pētniecības institūts
CEFR kopējā valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēma = vienota valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēma (Eiropas)
EILC Erasmus Intensīvie valodu kursi = Erasmus Intensīvie valodu kursi
EMCI Eiropas maģistra grāds konferenču tulkošanā = Eiropas maģistra grāds konferenču mutiskajā tulkošanā
EMT Eiropas maģistra grāds tulkošanā = Eiropas maģistra grāds tulkošanā
EPC Eiropas Patentu konvencija = Eiropas Patentu konvencija
EPO Eiropas Patentu iestāde = Eiropas Patentu iestāde
ESF Eiropas Sociālais fonds = Eiropas Sociālais fonds
ESM Eiropas daudzvalodības stratēģija = Eiropas daudzvalodības stratēģija
EVS Eiropas Brīvprātīgo dienests = Eiropas Brīvprātīgo dienests
Septītā pamatprogramma pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai = 7. pamatprogramma pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai
IAMLADP starptautiskā ikgadējā sanāksme par valodu lietojumu,
Dokumentācija un publikācijas = ikgadējā starptautiskā sanāksme par valodu lietojumu
IATE Interaktīvā terminoloģija Eiropai = Interaktīvā terminoloģija Eiropai
Intelektuālā īpašuma tiesības = intelektuālā īpašuma tiesības
ISCED Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija = Starptautiskās izglītības klasifikācijas veids (ISCED)
LILAMA Valodu politika darba tirgum = Valodu politika darba tirgum
LindWeb Valodu nozares tīmekļa platforma: valodu nozares tīmekļa platforma
Mūžizglītības programma = Mūžizglītības programma
LPP Valodu politika un plānošana Valodu politika un plānošana
OLS tiešsaistes lingvistiskais atbalsts = Tiešsaistes lingvistiskais atbalsts
MT@EC mašīntulkotājs valsts pārvaldes iestādēm = mašīntulkošana valsts pārvaldes iestādēm
Pimlico valodu un starpkultūru komunikācijas stratēģiju veicināšana, ieviešana, kartēšana organizācijās un uzņēmumos = valodu un starpkultūru komunikācijas stratēģiju veicināšana, īstenošana, kartēšana organizācijās un uzņēmumos
RDR Relatīvais (lingvistisks) balsstiesību atņemšanas koeficients = Relative exclusiverate of rights (lingvistic)
Mazie un vidējie uzņēmumi MVU = mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)
Voll Profesionāli orientēta valodu apguve = uz profesionālo orientētu valodu apguve
VTS Apmeklējot Tulkotājs Shēma = Viesu tulkotāju programma.

Tabuluindekss

1. tabula. ienākumu atšķirības Šveicē (vīrieši). Rezultātu procentuālā daļa 20
2. tabula. atbalvojumi par valodu prasmēm dažādās Eiropas valstīs. Rezultātu procentuālā daļa 21
3. tabula. Sociālā atdeve no svešvalodu mācīšanas Šveicē (vīrieši) 22
4. tabula. Eiropas pilsoņi paziņo, ka spēj sarunāties vismaz divās valodās, kas nav viņu dzimtā valoda. Rezultātu procentuālā daļa 27
5. tabula. valodu atstumšanas rādītājs ES. Rezultātu procentuālā daļa 34

6. tabula. valodu izslēgšanas rādītājs ES pēc Brexit. Rezultātu procentuālā daļa. 37

7. tabula. Kopsavilkums par Eiropas Komisijas darbībām TES īstenošanā 49

Ilustrāciju indekss

Attēls. Novērtēšanas kritēriji un politikas cikls 15

Attēls. to skolēnu procentuālā daļa, kuri mācās vismaz divas svešvalodas Eiropas Savienībā 2000.-2010. gadā (avots: Eiropas Komisija, 2012c:39) 28

Attēls. to skolēnu procentuālā daļa, kuri apgūst angļu, franču un vācu valodu ISCED/ISCED 3. līmenī (vispārējā vidējā izglītība = vidusskola), 2005.-2010. gads, avots: Eiropas Komisija (2012.g. c: 40) 30

Vispārīgs kopsavilkums

Vispārīga informācija un mērķi:

Eiropas daudzvalodības stratēģijai (ESM) ir trīs vispārējie sociālekonomiskie mērķi: darbaspēka mobilitātes veicināšana vienotajā tirgū, nodarbināmība un izaugsme Eiropā, sociālās kohēzijas stiprināšana, migrantu integrācija starpkultūru dialogā un daudzvalodu saziņas efektīva un iekļaujoša pārvaldība pārvalstiskā demokrātijā. Valodu apguves veicināšana mūža garumā un atbalsts rakstiskajai un mutiskajai tulkošanai ir veids, kā sasniegt šos mērķus. Šajā ziņojumā sniegts vispārējs TER atbilstības novērtējums. Mēs izpētām saikni starp stratēģijas mērķiem un problēmām, kas jāatrisina TES.

Šāds novērtējums tiek veikts, ņemot vērā akadēmiskās literatūras empīriskos un teorētiskos rezultātus valodu ekonomikā. Šie rezultāti sniedz vispārēju, bet ierobežotu priekšstatu par valodu politikas vajadzībām pašreizējā daudzvalodu Eiropas vidē. Saistībā ar šo mēs novērtējam TES vispārējo mērķu un ieteikumu atbilstību. Ja politika nav būtiska, tā, visticamāk, nedos labumu sabiedrībai. Visbeidzot, šajā ziņojumā ir aplūkotas Komisijas darbības TER īstenošanai. Ziņojumā ir apkopoti pieejamie pierādījumi par šādām darbībām, un, ja iespējams, mēs sniedzam datus par to priekšrocībām un trūkumiem. Šajā diskusijā tiek uzsvērti mērķi, kuriem, iespējams, būs vajadzīgs lielāks atbalsts, un datu un informācijas veids, kas vajadzīgs, lai uzlabotu TES īstenošanas uzraudzību.

Rezultāti:

TES pirmais vispārīgais mērķis ir veicināt darbaspēka mobilitāti vienotajā tirgū, nodarbināmību un izaugsmi Eiropā. Empīriskie pētījumi dažādās valstīs liecina, ka svešvalodu prasmes sniedz ekonomisku labumu indivīdiem pozitīvu ienākumu atšķirību ziņā. Ļoti labas valodu prasmes tiek atalgotas skaidrāk nekā ierobežotas valodu prasmes. Angļu valodai ir neapstrīdama ekonomiskā vērtība Eiropas darba tirgū, bet tā nav vienīgā lingvistiskā vērtība, kurā ieguldīt; dažos kontekstos prasmes citās valodās var tikt novērtētas labāk nekā angļu valoda. Tas liecina, cik svarīgi ir mācīt un mācīties vairāk nekā vienā svešvalodā, ievērojot Eiropadomes ieteikumus, kas apkopoti formulā "dzimtā valoda + divas svešvalodas" ($MT+2 = LM+2$). Pozitīvi sociālās rentabilitātes rādītāji svešvalodu mācīšanā liecina, ka valodu apguve ir vērtīgs ieguldījums sabiedrībai kopumā. Lai gan svešvalodu prasmju nozīme nodarbināmībai ir uzsvērtā dažādos ES dokumentos, empīriskie pierādījumi, kas pamato šo apgalvojumu, joprojām ir pārāgri. Daži pētījumi liecina, ka valodu prasmes veicina iekšzemes kopproduktu (IKP), taču diemžēl neviens no šiem pētījumiem neattiecas uz ES valstīm. Uzņēmējas valsts valodas(-u) prasme pozitīvi ietekmē migrantu darba ienākumus un nodarbināmību. Vienas vai vairāku kopīgu valodu klātbūtne ievērojami palielina tirdzniecības plūsmas starp valstīm. Attiecībā uz saikni starp valodu un tehnoloģiskajiem jauninājumiem ir pierādīts, ka valodu politika ietekmē to izmaksu sadalījumu, kas novatoriskiem uzņēmumiem rodas intelektuālā īpašuma tiesību, jo īpaši patentu, aizsardzībā.

TES mērķis ir atbalstīt valodu apguvi, lai veicinātu mobilitāti Eiropā un veicinātu iekļaušanu uzņēmējā valstī. Empīriskie pierādījumi apstiprina apgalvojumu, ka valodu apguve veicina mobilitāti. Runājot uzņēmējvalsts valodā, migrācija uz šo valsti palielinās gandrīz par pieciem. Turklāt uzņēmējas valsts oficiālās valodas apguve var veicināt iekļaušanu. Tomēr labas un ļoti labas svešvalodu prasmes ES vēl nav norma. Tikai ceturtdaļa Eiropas pilsoņu apgalvo, ka viņi var runāt vismaz divās svešvalodās. Laikposmā no 2001. gada līdz 2012. gadam šis procentuālais īpatsvars faktiski saglabājās nemainīgs. Viegls angļu valodā nav universālas "pamatzināšanas" Eiropā: tikai 7 % Eiropas pilsoņu apliecina

spēju ļoti labā līmenī runāt angļu valodā kā svešvalodā. Vidējais un elementārais līmenis ir daudz izplatītāks. Vispārīgi runājot, valodu politika, kuras pamatā ir LM+ 2 formula vai vienas transportlīdzekļu valodas veicināšana, nevar atrisināt spriedzi starp mobilitāti un iekļaušanu, jo tā pienācīgi neatrisina personu mobilitātes iespēju neprognozējamības problēmu. Eiropas un valstu līmenī var būt vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai veicinātu un atvieglotu mobilitāti un iekļaušanu. Valodas apguvei pirms došanās uz ārzemēm un/vai tūlīt pēc ierašanās uzņēmējā valstī vajadzētu kļūt pieejamākai un lētākai. Būtu jāatbalsta daudzvalodīgāku sabiedrisko pakalpojumu un administratīvo formu nodrošināšana vairākās valodās. Tas uzsvē rakstiskās un mutiskās tulkošanas nozīmi daudzvalodu komunikācijas pārvaldībā Eiropā.

Trešais vispārējais TES mērķis ir veicināt daudzvalodību ES iestādēs. Daudzvalodība ir visefektīvākais valodu režīms informācijas nosūtīšanai ES pilsoņiem. To cilvēku īpatsvars, kuri tiktu izslēgti, ja angļu valoda būtu vienīgā oficiālā valoda ES, būtu robežās no 45 % līdz 80 % atkarībā no izmantotajiem rādītājiem un datiem. Trīsvalodu politika, kuras pamatā ir angļu, franču un vācu valoda, izslēgtu 26–50 % ES pieaugušo iedzīvotāju. Atstumto cilvēku īpatsvars Dienvideiropā un Austrumeiropā ir ievērojami augstāks. Turklāt ekonomiski un sociāli nelabvēlīgā situācijā esošām personām parasti ir mazāka iespēja runāt svešvalodās, un tāpēc pastāv risks, ka tās tiks ietekmētas, ja ES pārtrauks lietot savu dzimto valodu vai pamatizglītības valodu. No šāda viedokļa daudzvalodība veicina sociālo kohēziju. Jāatzīmē, ka izslēgšana būtu iemesls ne tikai vispārējam valodu skaita samazinājumam; pat samazinot pašreizējās oficiālās valodas lietošanas jomas, ir līdzīga ietekme (piemēram, Eiropas Komisijas tīmekļa vietnēs). Valodu izslēgšanas rādītāji, kas saistīti ar vienalodu un/vai trīsvalodu politiku, pieaugs pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES. Tas uzsvē, cik svarīga ir daudzvalodīga pieeja ES ārējai saziņai.

Secinot par šo jautājumu, TES trīs mērķi ir acīmredzami piemēroti, jo tie atbilst problēmām, ar kurām paredzēts saskarties stratēģijā. Tāpēc TES būtu jāsniedz dažādi ieguvumi ES iedzīvotājiem un Eiropas ekonomikai. Varētu darīt vairāk, lai mazinātu spriedzi starp mobilitāti un iekļaušanu.

Šā ziņojuma otrajā daļā analizēti pasākumi, ko Komisija pieņēmusi, lai īstenotu TER. Ir trīs veidu šādi pasākumi. Pirmais mērķis ir vākt ļoti noderīgus datus par skolēnu un studentu svešvalodu prasmēm (piemēram, pirmais Eiropas apsekojums par valodu prasmēm) un datus par pieaugušo valodu prasmēm (piemēram, Eiropas aptauja un pieaugušo izglītības aptauja). Otrais iniciatīvu kopums ir dokumentu, tīmekļa vietņu un ziņojumu publicēšana, kuru mērķis ir palielināt informētību par valodu daudzveidības un valodu apguves priekšrocībām sabiedrībā un ekonomikā. Tomēr skaidru rezultātu rādītāju trūkums neļauj mums novērtēt šo iniciatīvu galīgo ietekmi un darbības jomu. Trešais pasākumu veids ir tiešs finansiāls atbalsts valodu apguvei, izmantojot Mūžizglītības programmu un Eiropas Sociālo fondu. Mūžizglītības programma ir finansējusi dažādus projektus, kas saistīti ar valodu apguvi, bet skaidru rezultātu rādītāju trūkums neļauj novērtēt šo projektu efektivitāti un rentabilitāti. Eiropas Sociālais fonds ir izmantots valodu apmācībai, kuras mērķis ir uzlabot imigrantu nodarbināmību un integrāciju, taču nav publicēts precīzs aprēķins, kas noteiktu šim nolūkam ieguldītā finansējuma apjomu un novērtētu sasniegto ietekmi. Ir uzsāktas tikai dažas iniciatīvas, lai veicinātu daudzvalodības ārējo dimensiju.

Kopumā informācija par ES programmu un TES ieviešanas pasākumu izmaksām un efektivitāti nav pilnīga. Skaidrāk jādefinē valodu politikas rezultātu novērtēšanas rādītāji.

Lielāka uzmanība būtu jāpievērš to programmu galīgo rezultātu novērtēšanai, kuru mērķis ir uzlabot studentu un pieaugušo valodu prasmes. Liela uzmanība būtu jāpievērš saskaņotībai starp TES un citām ES politikas jomām, kas varētu ietekmēt valodu daudzveidību un LM+ 2 formulas piemērošanu, jo īpaši augstākajā izglītībā.

1 TES un ES valodu politika

Galvenie rezultāti:

- Daudzvalodības “zelta laikmets” bija laikposms no 2007. līdz 2010. gadam. Pēc 2014. gada daudzvalodība nebija viena no Komisijas prioritātēm.
- Pašreizējais uzmanības trūkums daudzvalodībai nav pamatots.
- Eiropas daudzvalodības stratēģijai (ESMS) ir trīs galvenie sociālekonomiskie mērķi: 1) sociālās kohēzijas stiprināšana, migrantu integrācija un starpkultūru dialogs, 2) darbaspēka mobilitātes veicināšana vienotajā tirgū, nodarbināmība un izaugsme Eiropā, 3) daudzvalodu komunikācijas pārvaldība pārvalstiskā demokrātijā efektīvā un iekļaujošā veidā.
- Lai sasniegtu vispārējos mērķus, darbības mērķi ir valodu apguves veicināšana mūža garumā un atbalsts rakstiskajai un mutiskajai tulkošanai.

1.1 TES mērķi

Eiropadomes rezolūcija par Eiropas daudzvalodības stratēģiju SEM (Eiropas Savienības Padome 2008 b) ir viens no ES publicētajiem dokumentiem, kas attiecas uz vispārējo Eiropas valodu politiku. Tāpēc TER nevar pētīt atsevišķi. Ir divu veidu attiecīgie dokumenti, kas atbilst šā dokumenta mērķiem un ir:

oficiāli dokumenti, kuros noteikta ES vispārējā valodu politika, piemēram, Padomes rezolūcijas, Komisijas paziņojumi vai Eiropas Parlamenta rezolūcijas. Šie dokumenti attiecas uz četrām jomām. Pirmā joma ir izglītība, jo īpaši valodu apguve un mācīšana. Otrā joma attiecas uz valodu nozīmi un nozīmi iekļaušanai, sociālajai kohēzijai, starpkultūru dialogam, Eiropas pilsoniskumam un lingvistiskajai demokrātijai. Treškārt, dažādi dokumenti attiecas uz valodu prasmju ietekmi uz personu mobilitāti, viņu nodarbināmību un uzņēmumu konkurētspēju. Ceturtā politikas joma, kas pēc 2000. gada kļuva diezgan nenozīmīga, attiecas uz atbalstu minoritāšu valodām.

ārējo ekspertu sagatavotie ziņojumi vai pētījumi par vairākiem ES valodu politikas aspektiem.

Turklāt ir dažādi oficiāli dokumenti, ziņojumi vai pētījumi, kas netieši vai nejauši atsaucas uz valodām vai valodu politiku kā citu tematu aspektu, piemēram, pieaugušo migrantu un viņu bērnu integrācija, centralizēta Eiropas patenta izveide un augstākā izglītība. Mēs neņemsim vērā jautājumus, kas saistīti ar Eiropas Parlamentā iesniegtajām valodu problēmām, Eiropas Kopienu Tiesas vai Eiropas Ombuda lēmumus par valodu problēmām un dokumentus, kas attiecas uz ES valodu politikas iekšējām iezīmēm, piemēram, noteikumus, kas nosaka valodu režīmu (piemēram, Regula Nr. 1/58). Publicēto dokumentu krājums ir svarīgs (sk. Gazzola 2016, prese, lai iegūtu pārskatu). Piemēram, laikposmā no 1981. gada līdz 2015. gadam ES iestādes un struktūras publicēja aptuveni 100 dokumentu, kas piederēja grupai (a), savukārt laikposmā no 1996. līdz 2015. gadam ES publicēja 70 grupas publikācijas (b). Šajā informatīvajā piezīmē nav nedz iespējams, nedz lietderīgi sniegt šo dokumentu kopsavilkumu. Tomēr ir jāpiemin daži no tiem, lai kontekstualizētu Padomes rezolūciju par TES un iepazīstinātu ar Eiropas valodu politikas vispārējo sistēmu.

Daudzvalodības zelta laikmets, iespējams, bija laikposms no 2007. līdz 2010. gadam.

Tolaik Komisijā bija pilntiesīgs daudzvalodības komisārs (Orban kungs). Šajā laikposmā tika publicēti dažādi svarīgi politikas dokumenti, tostarp TER. Cita starpā jāpiemin Komisijas paziņojums "Daudzvalodība: Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās" (Eiropas Komisija 2008. gadā) un Eiropas Parlamenta 2009. gada 24. marta rezolūcija par daudzvalodību (Eiropas Parlaments 2008. gadā). Protams, tas nenozīmē, ka līdz 2007. gadam nekāda uzmanība netika pievērsta valodu daudzveidībai. Pirms 2007. gada daudzvalodība bija Eiropas izglītības, kultūras un daudzvalodības komisāra politikas joma (ko laikā no 2004. līdz 2007. gadam vadīja Figel kgs), un tas bija svarīgs jautājums izglītības, kultūras, jaunatnes, plašsaziņas līdzekļu un sporta komisāres darba kārtībā (ko no 1999. līdz 2004. gadam vadīja Reding kdze). No 1999. līdz 2007. gadam tika publicēti dažādi svarīgi politikas dokumenti par valodu apguvi, piemēram, Komisijas paziņojums par valodu apguves un valodu daudzveidības veicināšanu. Komisijas rīcības plāns 2004.-2006. gadam (2003. gads), "jaunadaudzvalodības pamatstratēģija" (2005. gads) un 2002. gadā Barselonā notikušās Eiropadomes secinājumi, kad Padome ieteica dalībvalstīm papildus dzimtajai valodai mācīt skolēniem vismaz divas svešvalodas (šo formulu dažkārt sauc par "dzimto valodu + 2" vai LM+ 2). Ir vērts pieminēt 2001. gada Eiropas Valodu gada organizēšanu. Tomēr pēc 2010. gada daudzvalodība tika no jauna integrēta izglītības un kultūras portfelī (kuru pārņēma Vassiliou kdze), un galu galā tā izzuda 2014. gadā, kad darbu sāka Junkera vadītā komisija. Īsāk sakot, desmitgade no 2000. līdz 2010. gadam bija laiks, kad valodu daudzveidība un daudzvalodība bija daudz redzamāka nekā šodien. Tomēr tas nenozīmē, ka daudzvalodība un valodu politika mūsdienā Eiropā ir mazāk svarīga un būtiska nekā agrāk, gluži pretēji. ES atgriezīsies pie šī punkta secinājumos.

SEM aicina dalībvalstis un Komisiju veikt trīs veidu darbības. Šādas darbības dažkārt ir minētas citos oficiālos dokumentos. Pirmais ir **valodu apguves stiprināšana** visas dzīves garumā (SEM 2. punkts). Tas nozīmē ieguldīt vairāk resursu valodumācīšanās visos izglītības līmeņos (t. i., obligātajā, profesionālajā un augstākajā izglītībā), uzlabot valodu apguves iespējas formālā, neformālā un ikdienējā kontekstā, atbalstīt valodu skolotāju apmācību un iesaistīt viņus starptautiskās apmaiņās. Akadēmiskajā literatūrā par valodu politiku un plānošanu (LPP = PPL) tas ir definēts kā *iegādes plānošana* (sk. Hornberger 2006).

TES 5. punktā Padome aicina Komisiju un dalībvalstis **popularizēt ES valodas visā pasaulē**. Šajā nolūkā Padome iesaka stiprināt sadarbību starp dalībvalstu kultūras iestādēm un stiprināt sadarbību ar organizācijām, kas darbojas valodu apguves un kultūras un valodu daudzveidības jomā. LPP = PPL to sauc par *valsts plānošanu*.

Visbeidzot, Padome uzsvērtulkošanas **nozāres nozīmi** un mudina veikt darbības, lai atbalstītu tekstu un filmu tulkošanu, tulkotāju apmācību un daudzvalodu terminoloģijas datubāzu un valodu tehnoloģiju izstrādi¹.

Šā informatīvā dokumenta mērķis nav apspriest trīs tikko iesniegtās darbības, vai tās nav

¹ Dažādi programmu vai datubāzu piemēri, piemēram, programma "Radošā Eiropa", interaktīvais terminols Eiropai (IATE) un mašintulkošanas sistēma valsts pārvaldes iestādēm, tiks sīkāk apspriesti 3.4. iedaļā.

fundamentāli. Drīzāk mēs koncentrējamies uz **trim netiešiem vai skaidri formulētiem TER vispārīgajiem mērķiem**. Valodu apguves veicināšana mūža garumā un atbalsts tulkošanas nozarei nav TES galvenais mērķis. Tie ir priekšnosacījumi citu vispārējo sociālekonomisko mērķu sasniegšanai, proti:

1. Sociālās kohēzijas stiprināšana, migrantu integrācija un starpkultūru dialogs (SEM 1. punkts)
2. Darbaspēka mobilitātes veicināšana vienotajā tirgū, nodarbināmība un izaugsme Eiropā (SEM 3. punkts);
- 3) efektīvi un iekļaujoši pārvaldīt daudzvalodu saziņu pārvalstiskā demokrātijā (galīgie ieteikumi Komisijai).

TES būtu jāizvērtē, ņemot vērā šos trīs vispārējos mērķus.

Pirmais TES mērķis ir veicināt daudzvalodību ar mērķi “stiprināt sociālo kohēziju, starpkultūru dialogu un Eiropas integrāciju”. Šie jēdzieni nav oficiāli definēti ne TER, ne Komisijas paziņojumā "*Daudzvalodība: Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās*" (Eiropas Komisija 2008 e). Tāpēc šajā pantā mēs pieņemam šādas darba definīcijas².

Sociālo iekļaušanu var definēt kā procesu, kurā cilvēki, kas dzīvo noteiktā teritorijā, neatkarīgi no viņu sociālās un kultūras izcelsmes, var pilnībā īstenot savu potenciālu dzīvē. Politika, kas veicina vienlīdzīgu piekļuvi sabiedriskajiem pakalpojumiem, un pasākumi, kas ļauj iedzīvotājiem piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos, kuri ietekmē viņu dzīvi, ir piemēri centieniem uzlabot sociālo iekļaušanu. *Sociālā kohēzija* ir blakusesošs jēdziens, ko var definēt kā tādas sabiedrības pazīmi, kurā visām grupām ir piederības, līdzdalības, iekļaušanas, atziņas un leģitimitātes izjūta. Eiropas Padome *starpkultūru dialogu* definē kā “atklātu un cieņpilnu viedokļu apmaiņu starp indivīdiem un grupām, kas pieder pie dažādām kultūrām, kas ved uz dziļāku izpratni par citu kultūru vispārējo uztveri”³. Lai gan nav oficiālas *Eiropas integrācijas* definīcijas, mēs varam interpretēt šo terminu kā dinamisku procesu, ar kuru ES pakāpeniski ir attīstījusies kā politiska vienība. Viņš norāda uz daļēju savstarpējo atkarību, kas pakāpeniski ir paplašinājusies no ekonomikas līdz politiskajai jomai.

Šīs definīcijas ir pārāk plašas un neskaidras, lai tās varētu interpretēt kā konkrētus politikas mērķus, un tās būtu labāk jāprecizē (uz šo aspektu mēs atgriezīsimies secinājumos). Tāpēc šajā pantā mēs koncentrējamies uz šo jēdzienu īpašo interpretāciju, kas parādās TES un citās oficiālās deklarācijās par daudzvalodību, piemēram, *Padomes 2008. gada 22. maija secinājumos par daudzvalodību* (Eiropas Savienības Padome 2008a) un *Eiropas Parlamenta 2009. gada 24. marta rezolūcijā par daudzvalodību* (Eiropas Parlaments 2008. gadā).

Sociālās kohēzijas, starpkultūru dialoga un Eiropas integrācijas stiprināšana var nozīmēt dažādas lietas. Pirmkārt, pieaugušo migrantu un viņu bērnu lingvistiskā integrācija noteikti ir viens no skaidri formulētajiem TES mērķiem (sk. arī *Zaļo grāmatu par migrāciju*, ko publicējusi Eiropas Komisija 2008. gadā). Tas nenozīmē, ka integrācijai nevajadzētu ļaut migrantiem saglabāt savas izcelsmes valsts valodu(-as). Otrkārt, svešvalodu prasmju apguvei vajadzētu būt iespējamai un pieejamai ikvienam sabiedrībā. Citiem vārdiem sakot, valodu prasmei nevajadzētu būt elites prerogatīvai. Svešvalodu prasmēm un valodu

2 Sociālās iekļaušanas un kohēzijas definīcijas pielāgo Apvienoto Nāciju Organizācijas Sociālās politikas un attīstības nodaļa <http://undesadspd.org/socialintegration/definition.aspx>

3 skatīt http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp#P30_3374

integrācijai būtu jāpalīdz izvairīties no "paralēlukopienu" rašanās, ko attiecīgajā sabiedrībā šķir (vai pat nošķir) valodu barjeras. Tas attiecas ne tikai uz migrantiem, bet arī uz ES pilsoņiem, kas pārceļas uz ārzemēm. Valodu prasmes veicina starpkultūru dialogu, jo tās uzlabo ES pilsoņu spēju izprast citu eiropiešu (un migrantu) kultūru un tādējādi veicina Eiropas integrāciju.

Otrais vispārējais TES mērķis ir "veicināt darbaspēka mobilitāti vienotajā tirgū, nodarbināmību un izaugsmi Eiropā". Mobilitāte ir termins, kas attiecas uz dažādām parādībām: imigrācija (*ārvalstnieki*, kas ieceļo valstī), *emigrācija* (pilsoņi, kas izceļo no valsts), *atgriešanās migrācija* (pilsoņi atgriežas valstī) un *cirkulārā migrācija* (pilsoņi, kas pārvietojas abos virzienos starp valstīm)" (Vandenbrande 2006:9). Šis mērķis ir arī ļoti vispārīgs, bet to ir salīdzinoši vieglāk definēt un novērtēt nekā pirmo. Ņemiet vērā, ka ES diskursā par daudzvalodību pēdējos 15 gados dominējis otrais vispārīgais mērķis. Kopš 2000. gadu sākuma ES runas par svešvalodu apguvi arvien vairāk ir saistītas ar ES vispārējo sociālekonomisko mērķu sasniegšanu, kā noteikts *Lisabonas programmā 2000-2010. gadam un stratēģijā "Eiropa 2020"* (Krzyzanowski un Wodak 2011)⁴.

Tas nenozīmē, ka ir atstāti novārtā kultūras vai kognitīvās valodas apguves aspekti. Drīzāk ir paplašināta ES valodu politikas joma. Svešvalodu prasmes arvien vairāk tiek uzskatītas par cilvēkkapitāla veidu, kas var dot ekonomisku labumu privātpersonām, uzņēmumiem un ekonomikai kopumā. Komisijas komisijā "*Daudzvalodība: Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās*" (Eiropas Komisija 2008 e), piemēram, valodu prasmes tiek raksturotas kā spēju veids, kas veicina ekonomisko labklājību, vērtību, kas palielina Eiropas uzņēmumu konkurētspēju, un cilvēkkapitālu, kas var pozitīvi ietekmēt iedzīvotāju nodarbināmību. Komisijas paziņojumā "*Jauna stratēģiska sistēma daudzvalodībai*" (Eiropas Komisija 2005) Eiropas svešvalodu prasmju uzlabošana ir skaidri saistīta ar vienu no Eiropas projekta galvenajiem mērķiem, proti, pilnīgas ekonomiskās integrācijas sasniegšanu. Šajā dokumentā Komisija apgalvo, ka, "lai vienotais tirgus būtu efektīvs, Savienībai ir vajadzīgs mobilāks darbaspēks. Prasmes vairākās valodās palielina iespējas darba tirgū".

Padomes secinājumos par valodu prasmēm mobilitātes uzlabošanai (Eiropas Savienības Padome 2010) valodu prasmes ir raksturotas kā "svarīgs konkurētspējīgas uz zināšanām balstītas ekonomikas komponents. Svešvalodu zināšanas ir būtiska visu ES pilsoņu kompetence, kas viņiem dod iespēju izmantot gan ekonomiskos, gan sociālos ieguvumus, ko sniedz brīva pārvietošanās Savienībā". Nesenā Komisijas paziņojumā "*Izglītības pārvērtēšana: ieguldīt prasmēs, lai uzlabotu sociālekonomiskos rezultātus*" (Eiropas Komisija 2012 f, Eiropas Komisija 2012 d), valodu prasmes tiek raksturotas kā "lielāk svarīgas, lai palielinātu jauniešu nodarbināmības un mobilitātes līmeni"; turklāt "zemas valodu prasmes ir būtisks šķērslis darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai. Uzņēmumiem ir vajadzīgas arī valodu prasmes, kas vajadzīgas, lai darbotos pasaules tirgū. Šādiem apgalvojumiem ir pamatoti ekonomiski iemesli. Tas tiks sīkāk apspriests nākamajā iedaļā.

Trešais TES mērķis attiecas uz daudzvalodu saziņas pārvaldību ES iestādēs. Padome aicina Komisiju "īpašu uzmanību pievērst informācijas sniegšanai visās oficiālajās valodās un daudzvalodības veicināšanai Komisijas tīmekļa vietnēs". Šis ieteikums atbilst iepriekš minētajam Eiropas Parlamenta ieteikumam (2008), kurā Parlaments uzsver "vajadzību atzīt ES oficiālo valodu paritāti visos sabiedriskās darbības aspektos",

⁴ Lisabonas stratēģija bija Eiropas Komisijas izstrādāts plāns, lai līdz 2010. gadam padarītu ES par "konkurētspējīgāko un dinamiskāko uz zināšanām balstīto ekonomiku pasaulē, kas spēj nodrošināt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi ar labākām un vairāk darba vietām un lielāku sociālo kohēziju". Stratēģija "Eiropa 2020" ir 10 gadu stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei ar labāku valstu un Eiropas politikas koordināciju.

un Padomes 2008. gada secinājumos (2008.a), kuros uzsvērts, ka "Eiropas valodu daudzveidība ir jā saglabā un pilnībā jārespektē valodu paritāte. ES iestādēm būtu jāuzņemas galvenā loma šo mērķu sasniegšanā." TES uzsvars uz rakstiskās un mutiskās tulkošanas vērtību un valodu nozares nozīmi ir daļēji saistīts ar Padomes atbalstu daudzvalodībai ES iestādēs. Patiesībā ES ir pasaulē lielākais tulkošanas un tulku darba devējs.

1.2 TER izmaksu, ieguvumu un atbilstības definīcija

Kopumā sabiedriskā politika ir definēta kā "tīši saskaņotu lēmumu vai darbību kopums, ko pieņem vai veic dažādi valsts un dažreiz privāti dalībnieki, kuru resursi, institucionālās saiknes un intereses atšķiras, lai mērķtiecīgi risinātu problēmu, kas pēc savas būtības ir politiski definēta kā kolektīva problēma. Šī lēmumu un darbību grupa rada vairāk vai mazāk ierobežojošas oficiālas darbības, kuru mērķis bieži vien ir mainīt sociālo grupu (individu) uzvedību, kas tiek uzskatīta par tādu, kas izraisa vai spēj atrisināt kolektīvo problēmu (mērķgrupas) tās sociālās grupas interesēs, kura cieš no attiecīgās problēmas negatīvās ietekmes (galīgie saņēmēji)" (Knoepfel et al. 2007:24).

Valodu politiku var raksturot kā īpašu sabiedriskās kārtības veidu, kas galu galā cenšas mainīt attiecīgās mērķgrupas valodu uzvedību (pēc Grin 2003, Gazzola 2014 ir apspriežama). Konkrētāk, valodu politika ir pasākumu kopums, ko parasti veic valsts, reģionālās un vietējās pašvaldības, lai tieši vai netieši ietekmētu vienas vai vairāku valodu kopumu, statusu un apguvi. Kā norādīts iepriekšējā iedaļā, dažus TES ierosinātos pasākumus vai darbības var uzskatīt par statusa un apguves plānošanas veidu. Piemēram, valodu apguves veicināšana mūža garumā ir vērsta uz to, lai mainītu individu uzvedību, palielinot viņu valodu prasmes.

Tā kā valodu apguve un tulkošana visa mūža garumā ir uzskatāma par līdzekli citu ES vispārējo sociālekonomisko mērķu sasniegšanai, TES ieguvumu un trūkumu (vai "ieguvumu" un "izmaksu") novērtējums, kā arī tās sadales efekts būtu jāveic saskaņā ar šiem vispārīgajiem mērķiem. Pirms apspriest, kā var raksturot TER priekšrocības un trūkumus, ir jāatgādina dažas svarīgas definīcijas.

Publiskās politikas izstrāde un īstenošana bieži tiek raksturota kā cikls (jeb "politikas cikls"), kura posmus var apkopot šādi⁵:

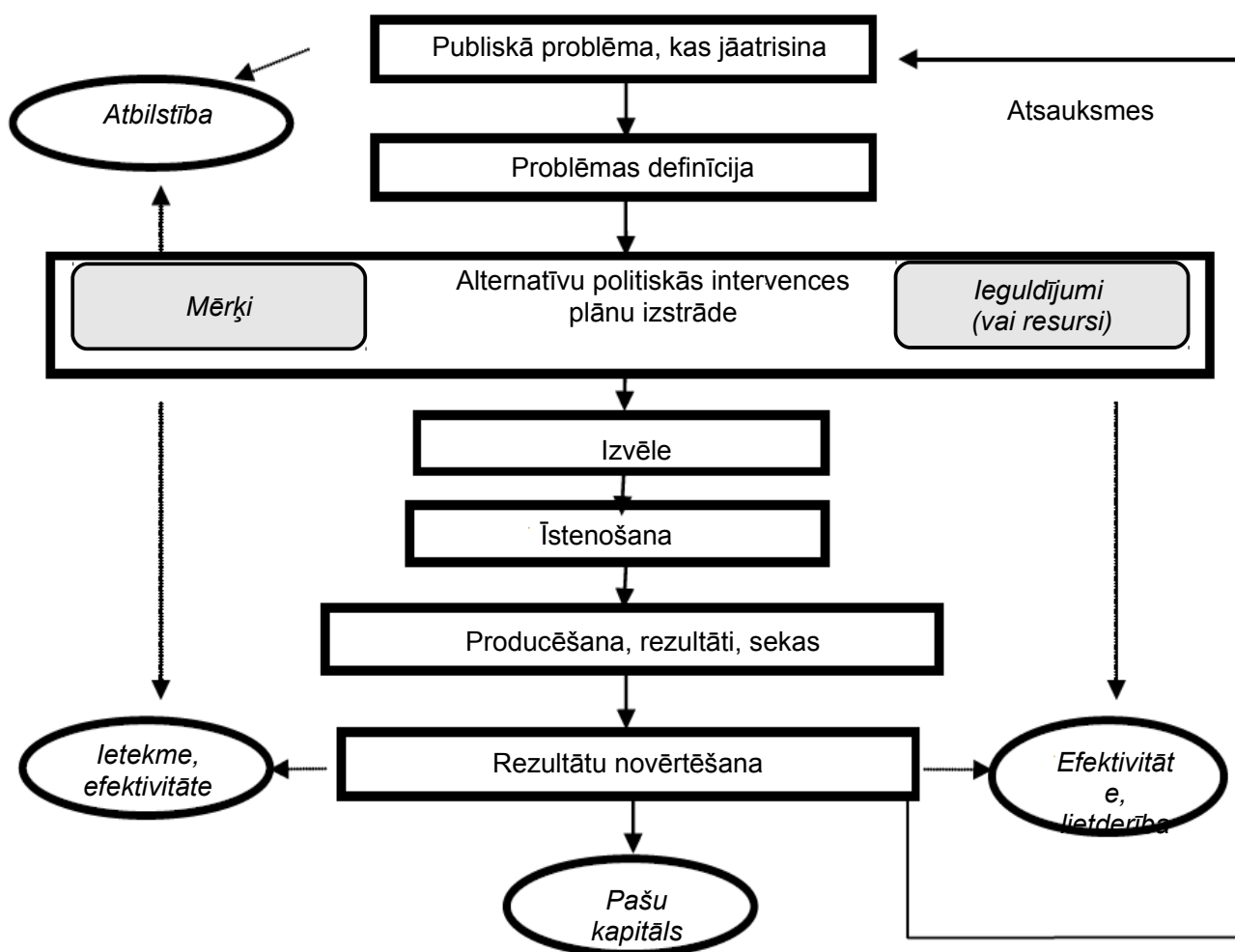
- a. risināmās sabiedrības problēmas rašanās un uztvere (piemēram, atbilstošu valodu prasmju trūkums darba tirgū, valodu barjeras, kas kavē mobilitāti),
- b. problēmas izpratne un definēšana,
- c. iespējamo risinājumu vai alternatīvu rīcības plānu formulēšana un salīdzināšana (piemēram, alternatīvi veidi, kā veicināt pieaugušo valodu apmācību),
- D. risinājuma izvēle,
- e. īstenošana,
- F. Produkti un rezultāti
- g. Rezultātu novērtēšana
- H.i) — (atkārtoti) problēmas rašanās un uztvere.

Sabiedriskās kārtības novērtējums tiek veikts, pamatojoties uz dažādiem kritērijiem. Svarīgākie kritēriji ir šādi: *atbilstība*, *efektivitāte*, lietderība (bieži vien tiek interpretēta kā

⁵ skatīt Gazzola (2014. gada a) 53–54, atsaucoties uz Knoepfel et al. 2007) apspriešanai.

lietišķo pētījumu izmaksu lietderība) un *taisnīgums*. **Atbildība** attiecas uz novērtējumu par to, cik piemēroti ir politikas skaidri formulētie mērķi attiecībā uz problēmām, kuras tai būtu jārisina. Politikas **efektivitātes** novērtēšana nozīmē precizēt, cik lielā mērā mērķi ir sasniegti. Lai novērtētu efektivitāti, ir padziļināti jāpārskata sasniedzamie mērķi, jāveic cēloņu un seku attiecību analīze, sasaistot politiku un tās galīgos mērķus, kā arī jānovērtē politikas rezultāti (sk. turpmāk). Dažādu politikas jomu **lietderības** (= lietderības ziņā rentabilitātes ziņā) novērtējums nozīmē mobilizēto resursu sasaistīšanu ar sasniegtajiem rezultātiem. Veicot politikas analīzi, **taisnīguma** novērtēšana ietver to, kas zaudē, kas uzvar, un (ja iespējams) cik daudz un kā alternatīvu politiku izmaksas tiek sadalītas starp indivīdiem un grupām.

Tāpēc politikas analīzē (piemēram, Just, HUETH un Schmitz 2004) tehniskajā jēdzienā "taisnīgums" nav īpaša ētiska satura, un tādēļ valodu politikas godīgumu var apsvērt, ņemot vērā alternatīvu valodu politikas ietekmi uz attiecīgajiem dalībniekiem. Attēlā ir apkopoti politikas cikla galvenie posmi. Novērtēšanas kritēriji ir ovāli burbuļi.

Avots: Gazzola (2014a 53–54)

1. Novērtēšanas kritēriji un politikas cikls

Politikas **ieguldījumu** (vai resursus) definē kā visus finanšu, cilvēkresursus, materiālos, organizatoriskos un regulatīvos resursus, kas mobilizēti intervences īstenošanai. **Izmaksas** aprēķina, pamatojoties uz mobilizētajiem resursiem. Politikas **rezultāti** ir politikas tiešā ietekme, t. i., tas, kas tiek finansēts un sasniegts ar politikai piešķirtajiem

līdzekļiem. Citiem vārdiem sakot, rezultāti ir iegūti apmaiņā pret publiskajiem izdevumiem (daži konkrēti piemēri ir izklāstīti turpmākajās iedaļās). Rezultāti (vai **rezultāti**, vai **sekas**) ir politikas galīgā ietekme mainīgo lielumu izteiksmē, kurus vēlas ietekmēt (piemēram, nodarbināmības veicināšana ar valodu apguves palīdzību). Izmaksu un ieguvumu analīzē politikas ieguvumi (vai ieguvumi) jāmēra naudas izteiksmē. Tomēr valodu politikas priekšrocību apzināšana un aprēķināšana ir smags uzdevums, jo valodas sarežģītā rakstura dēļ tas ir metodoloģiskas un epistemoloģiskas grūtības, kas nebūt nav atrisināts (sk. Grin 2003 diskusiju). Jāatzīmē, ka valodu politikas priekšrocības neaprobežojas tikai ar valodu **tirgus** vērtību, bet arī ar to nelabojošo **vai simboliskovērtību (apspriešanai sk. Grin un Vaillancourt 1997)**. Piemēram, profesionālajā apmācībā iegūtās valodu prasmes var izmantot darba vietā un dot ekonomisku labumu indivīdiem. Tomēr tās var arī uzlabot starpkultūru dialogu starp dažādu valstu iedzīvotājiem. Valodu politikas novērtēšanā **ieguvumi vai ieguvumi** ir definēti kā politikas pozitīvā ietekme uz dalībniekiem, uz kuriem tieši attiecas šī politika. Dažos gadījumos šādus pabalstus var izteikt skaitļos naudas izteiksmē, piemēram, palielinot ienākumu atšķirības divvalodu darbiniekiem, kuri ir pabeiguši valodu apmācību, bet citos gadījumos jāizmanto citas nemonētāras mērvienības. Tāpēc valodu politikas novērtēšanā ir vajadzīgi vienkāršojumi (piemēram, “bezdarbnieku skaits, kuri meklē darbu profesionālās izglītības laikā iegūto valodu prasmju dēļ” un “to ES pilsoņu procentuālā daļa, kuri var saprast ES oficiālās valodas”). Daži piemēri tiks izklāstīti nākamajās iedaļās.

Tomēr standarta novērtējuma modelis, kas parādīts 1. attēlā, TER ir piemērojams tikai zināmā mērā. SEM faktiski izvirza ļoti vispārīgus mērķus ļoti dažādās politikas jomās, piemēram, darba tirgū, sociālajā iekļaušanā un pilsoniskajā dzīvē. Lai novērtētu TES priekšrocības un trūkumus vienā prioritārajā jomā, politikas veidotājiem būtu sīkāk jāprecizē mērķi un jāprecizē loģiskā ķēde, kas piesaistītu ieguldītos resursus gaidāmajiem rezultātiem. Tas, protams, būtu pārāk konkrēts (Komisijas) rezolūcijai, bet ne atsevišķiem īstenošanas plāniem. Turklāt ieguvumi būtu jādefinē un jānosaka, izmantojot rezultātu rādītāju kopumu, un, vēl svarīgāk, būtu jāsniedz adekvāti un ticami dati. Cik mums zināms, šī informācija nav pieejama, un pieejamā informācija ir pietiekama tikai dažiem TER aspektiem. Viens no iespējamiem veidiem, kā pārvarēt šos šķēršļus, ir sašaurināt analīzes darbības jomu un nošķirt TER vispārīgo mērķu atbilstības novērtējumu no to pasākumu ietekmes novērtējuma, kurus Komisija veikusi, lai īstenotu TER.

Šis ziņojums ir organizēts divās daļās. Pirmajā daļā sniegts vispārējs TER atbilstības novērtējums. Mēs izpētām saikni starp stratēģijas mērķiem un problēmām, kas jāatrisina TES. Šāds novērtējums tiek veikts, ņemot vērā akadēmiskās literatūras empīriskos un teorētiskos rezultātus valodu ekonomikā. Šajā ziņojumā ir izklāstīti dažādie pētījumu rezultāti par daudzvalodības priekšrocībām un trūkumiem ekonomikā, sabiedrībā un ES iestādēs. Šie rezultāti sniedz vispārēju, kaut arī ierobežotu priekšstatu par valodu politikas vajadzībām pašreizējā daudzvalodu Eiropas vidē. Šajā kontekstā mēs novērtējam TES vispārējo mērķu un ieteikumu atbilstību, t. i., vai TES ierosina mērķus un pasākumus, kas ir būtiski, lai atrisinātu dažas no svarīgākajām valodu problēmām pašreizējā daudzvalodu Eiropas vidē. Ja politika nav būtiska, tā, visticamāk, nedos labumu sabiedrībai.

Ziņojuma otrajā daļā mēs koncentrējamies uz Komisijas darbībām, lai īstenotu TES. Mēs apkopojam pieejamos pierādījumus par šādām darbībām, un, ja iespējams, mēs sniedzam datus par topriekšrocībām un trūkumiem, izmantojot vienkāršo sistēmu, kas

parādīta 1. attēlā. Šajās diskusijās ir uzsvērti mērķi, kuriem var būt vajadzīgs papildu atbalsts, un datu un informācijas veids, kas vajadzīgs, lai uzlabotu TES īstenošanas uzraudzību.

2 Daudzvalodu Eiropas konteksts

Galvenie rezultāti:

- Kopumā svešvalodu prasmes sniedz ekonomisku labumu privātpersonām pozitīvu ienākumu atšķirību ziņā. Ļoti labas valodu prasmes tiek atalgotas daudz vairāk nekā ierobežotasvalodu zināšanas. Angļu valodai ir neapstrīdama ekonomiskā vērtība Eiropas darba tirgū, bet tā nav vienīgā vērtība, kurā ieguldīt; dažos kontekstos prasmes citās valodās var tikt labāk atalgotas. Tas uzsver, ka Eiropas valstu izglītības sistēmās ir svarīgi mācīt vairāk nekā vienu svešvalodu.
- Pozitīvi sociālās rentabilitātes rādītāji svešvalodu mācīšanā liecina, ka valodu apguve ir vērtīgs ieguldījums sabiedrībai kopumā.
- Lai gan svešvalodu prasmju nozīme nodarbināmībai ir uzsvērtā dažādos ES dokumentos, empīriskie pierādījumi, kas pamato šo apgalvojumu, joprojām ir nepietiekami. Tomēr uzņēmējas valsts valodas(-u) prasme pozitīvi ietekmē migrantu darba ienākumus un nodarbināmību.
- Daži pētījumi liecina, ka valodu prasmes veicina iekšzemes kopproduktu (IKP), taču diemžēl neviens no šiem pētījumiem neattiecas uz Eiropas Savienību.
- Kopēja oficiālā vai mutiskā valoda ievērojami palielina tirdzniecības plūsmas starp valstīm.
- Valodu politika var ietekmēt to izmaksu sadalījumu, kas Eiropas novatoriskiem uzņēmumiem rodas, lai aizsargātu intelektuālā īpašuma tiesības ar patentiem. Tas var radīt bažas par taisnīgumu attiecībā uz centralizēta spēka Eiropas patenta projektu.
- Valodu apguve veicina mobilitāti. Runāšana valsts valodā palielina iespējamību migrēt uz šo valsti apmēram piecas reizes.
- Formula “dzimtā valoda plus divas svešvalodas” vai vienas darba valodas veicināšana nav pietiekama, lai veicinātu gan mobilitāti Eiropas iekšienē, gan integrāciju uzņemošās valsts sabiedrībā.
- Tikai ceturtdaļa Eiropas pilsoņu apgalvo, ka viņi var runāt vismaz divās svešvalodās. Laikposmā no 2001. gada līdz 2012. gadam šis procentuālais īpatsvars faktiski saglabājās nemainīgs. Lielākajai daļai eiropiešu svešvalodās ir elementārs vai vidējs līmenis. Paredzams, ka tuvākajā nākotnē valodu zināšanu līmenis uzlabosies, bet tikai zināmā mērā.
- Tikai 7 % ES pilsoņu apliecina spēju ļoti labā līmenī runāt angļu valodā kā svešvalodā. Starposma un elementārais līmenis ir daudz biežāk. Neskatoties uz milzīgajiem ieguldījumiem angļu valodas mācīšanā izglītības sistēmā, bilingvisms tuvākajā nākotnē nav gaidāms. Angļu valodas zināšanas Eiropā nav universāla “pamatkompetence”.
- Ir vajadzīgi papildu pasākumi, lai mazinātu spriedzi starp mobilitāti un iekļaušanu, t. i., iespējai efektīvi apgūt valodu pirms aiziešanas no ārzemēm un/vai tūlīt pēc ierašanās uzņēmējā valstī vajadzētu kļūt vienkāršākam un lētākam.
- Ja ES iestādes pieņemtu vienvalodīgu politiku, kuras pamatā ir tikai angļu valoda vai trīsvalodu režīms, kura pamatā ir angļu, franču un vācu valoda, tās izslēgtu lielu daļu ES pilsoņu no saziņas ar ES. Atstumto cilvēku īpatsvars Dienvidēiropā un Austrumeiropā būtu ļoti augsts.
- Daudzvalodība joprojām ir visefektīvākais valodu režīms starp alternatīvām, kas parasti

tiek pētītas literatūrā.

- Ekonomiski un sociāli nelabvēlīgā situācijā esošiem cilvēkiem parasti ir mazāka iespēja runāt svešvalodās, un tāpēc pastāv lielāka iespējamība, ka viņi tiks negatīvi ietekmēti, ja ES pārtrauks lietot dzimto valodu vai pamatizglītības valodu. Daudzvalodība veicina sociālo kohēziju.
- Pastāv ne tikai vispārējs valodu skaita samazinājums, kas novestu pie izslēgšanas. Pat pašreizējo oficiālās valodas lietošanas jomu samazināšana radītu līdzīgas sekas.
- Valodu izslēgšanas rādītāji, kas saistīti ar vienvaļodu vai trīsvalodu politiku, palielināsies pēc "Brexit". Tas uzsver daudzvalodu pieejas nozīmi ES ārējā komunikācijā.

Iepriekšējā iedaļā izklāstītie trīs vispārīgie mērķi attiecas uz trim savstarpēji saistītiem Eiropas daudzvalodu vides aspektiem, proti, ekonomiku, sabiedrību un ES iestādēm. Šīs sadaļas mērķis, nevēloties būt izsmelošam, ir iepazīstināt ar dažiem atbilstošiem akadēmisko pētījumu rezultātiem ekonomikā, kas attiecas uz šiem tematiem. Tas ir sākumpunkts 4. iedaļai, kur ES darbības TES īstenošanai tiek apspriestas saistībā ar empīriskiem pierādījumiem, kas izklāstīti turpmāk.

2.1 Daudzvalodu ekonomika

Saikne starp lingvistiskajiem un ekonomiskajiem mainīgajiem lielumiem ir centrs arvien lielākam akadēmisko publikāciju kopumam par daudzvalodību (detalizētu bibliogrāfiju sk. Gazzola et al. 2016, sk. arī Grin 2003, un Zhang and Grenier 2013, par apsekojumiem). Daži no šajā darbā aplūkotajiem jautājumiem attiecas uz TER, jo tie bieži vien atgādina ekonomiskos argumentus, kas atbalsta daudzvalodību. Tādēļ ir lietderīgi minēt dažus no svarīgākajiem rezultātiem šajā jomā.

2.1.1 Valodu prasmes kā cilvēkkapitāla veids

Pirmā pētniecības līnija ir vērsta uz to, lai novērtētu otrās vai svešvalodas prasmju neto ietekmi uz indivīdu ienākumiem un viņu profesionālo statusu. Tas nozīmē novērtēt, vai valodas zināšanas, kas valstī vai reģionā nav sociāli ekonomiski dominējošas (piemēram, spāņu valoda Francijā), dod ekonomisku labumu indivīdiem. Otrās pētniecības virziens ir vērsts uz saikni starp imigrantu ienākumiem un viņu valodas prasmēm vietējā valodā (piemēram, vācu valoda turkiem Vācijā). Šajā nodaļā mēs iepazīstinām ar dažiem izpētes grupas rezultātiem. 2.2. iedaļā aplūkota valodu prasmju ietekme uz migrantu ienākumiem.

2.1.1.1 Ienākumu atšķirības

Valodu prasmes var uzskatīt par cilvēkkapitāla veidu, kas dod ekonomisku labumu indivīdiem, jo viņi var ietekmēt viņu produktivitāti un tādējādi palielināt viņu darba efektivitāti (piemēram, ātrāk veikt pirkumus vai pārdošanu un izveidot jaunus tīklus). Šādus pabalstus parasti aprēķina, aprēķinot neto ienākumu starpību personām, kuras attiecīgo valodu pārvalda kā otro vai svešvalodu, bet visas lietas ir vienādas (t. i., uzturot nemainīgus visus pārējos būtiskos mainīgos lielumus). Ienākumu atšķirību aplēses parasti ir lielu datu kopu ekonometriskās analīzes rezultāts. Tas ļauj kontrolēt citus būtiskus sociāli ekonomiskos mainīgos lielumus, piemēram, darba pieredzi, iegūto izglītību un respondentu ģimenes stāvokli.

Tikai daži pētījumi attiecas uz ienākumu atšķirībām, kas saistītas ar svešvalodu prasmēm Eiropā. Galvenais iemesls tam ir atbilstīgu un uzticamu datu trūkums. Šajā iedaļā ir sniegti daži rezultāti attiecībā uz dažādām Eiropas valstīm (ne vienmēr ES). 1. tabulā ir parādīta daudzvalodu personu neto ienākumu starpība trīs dažādos Šveices

valodu reģionos. Rezultātus atdala pēc respondentu paziņotās valodas un valodas prasmes līmeņa. Franču valodā runājošajā valsts daļā, piemēram, vīrietis ar ļoti labām vācu prasmēm nopelna vidēji par 23,2 % vairāk nekā kāds bez šīs prasmes, no otras puses, visas lietas ir vienādas. Ienākumu atšķirības, kas saistītas ar pamatprasmju vai labu prasmju līmeni, ir mazākas.

Valoda	Valodas reģions	Meistarības līmenis		
		Pamata	Labs	Izcils
Vācu valoda	Franču valodā runājošs	10	12,4	23,2
	Italophone	N.S.	N.S.	27,6
Franču valoda	Vāciski runājošs	N.S.	15,1	15,5
	Italophone	N.S.	14,1	23,4
Angļu valoda	Franču valodā runājošs	N.S.	N.S.	N.S.
	Vāciski runājošs	N.S.	19,4	25,1
	Italophone	7	N.S.	29,3
n.s. = nav nozīmīgs		avots: Grin (1999. g., 8. nodaļa)		

1. 1. ienākumu atšķirības Šveicē (vīrieši). Rezultātu procentuālā daļa

Di Paolo un Tansel (2015) liecina, ka Turcijas darba tirgū krievu un angļu valodas zināšanas kā svešvalodas vidēji rada pozitīvu ienākumu atšķirību indivīdiem (attiecīgi 20 % un 10,7 %). Šīs atšķirības palielinās ar prasmju līmeni. Franču un vācu valodas zināšanas arī tiek maksātas pozitīvi, bet mazākā mērā (attiecīgi 8,4 % un 8,2 %). Vācijā labas angļu valodas zināšanas rada pozitīvu ienākumu atšķirību aptuveni 12 % apmērā saistībā ar šādu prasmju izmantošanu (Stöhr, 2015); citu svešvalodu zināšanas tiek atalgotas dažās specializētās profesijās. Saskaņā ar Viljamsa aplēsēm otrās valodas izmantošanu darbā raksturo pozitīva ienākumu atšķirība starp 3 % un 5 % dažādās Rietumeiropas valstīs (Williams, 2001). Angļu valoda ir visplašāk atalgotā valoda 14 Rietumeiropas valstīs, kuras studējis autors, bet dažās valstīs tiek atalgota arī vācu, franču un itāļu valoda. Ginsburga un Prieto (2011) pēta svešvalodu prasmju (un to izmantošanas darbā) ietekmi uz indivīdu ienākumiem Austrijā, Dānijā, Somijā, Francijā, Vācijā, Grieķijā, Itālijā, Portugālē un Spānijā. Rezultāti ir parādīti 2. tabulā. Kontroles līmenis nav norādīts. Rezultāti liecina, ka visās pārbaudītajās valstīs angļu valodas prasmes tiek pozitīvi novērtētas darba tirgū. Dažās valstīs franču un vācu valodas zināšanas arī tiek vērtētas pozitīvi un dažkārt pat vairāk nekā angļu valodas zināšanas.

Valsts	Valoda		
	Angļu valoda	Franču valoda	Vācu valoda
Austrija	11	N.S.	/
Dānija	21	N.S.	—11
Somija	23	N.S.	N.S.
Francija	29	/	46
Vācija	26	N.S.	/
Griekija	15	24	N.S.
Itālija	18	21	28
Portugāle	31	34	N.S.
Spānija	39	49	N.S.
n.s. = nav nozīmīgs	avots: Ginsburga un Prieto (2011:612)		

2. 2. apbalvojumi par valodu prasmēm dažādās Eiropas valstīs. Rezultātu procentuālā daļa

Šajā iedaļā minētie pētījumi daudzējādā ziņā atšķiras. Datu kopas atšķiras gan kvalitātes, gan pārskata perioda dēļ. Autori ir pieņēmuši dažādas aplēšu stratēģijas, un tas var izskaidrot, kāpēc iegūto rezultātu apjoms ievērojami atšķiras. Turklāt dažos rakstos autors(-i) pēta valodu zināšanu ietekmi uz indivīdu ienākumiem, savukārt citos dokumentos pētītais mainīgais lielums ir valodas izmantošana darbā. Visbeidzot, ne vienmēr ir iespējams izpētīt dažādu valodu prasmju līmeņu ietekmi uz ienākumiem. Neraugoties uz šiem trūkumiem, **visi pētījumi ir vērsti uz vieniem un tiem pašiem secinājumiem.** Pirmkārt, **ar valodu prasmēm saistītās ienākumu atšķirības nav nenozīmīgas.** Tas liecina, ka svešvalodu apguve var būt labs ieguldījums indivīdiem. Otrkārt, **ļoti labas valodu prasmes tiek atalgotas daudz izteiktāk nekā ierobežotas valodu prasmes.** Šim rezultātam ir acīmredzama ietekme uz izglītības politiku. Treškārt, **angļu valodai ir neapstrīdama ekonomiskā vērtība Eiropas darba tirgū, bet tā nav vienīgā lingvistiskā vērtība, kurā ieguldīt;** dažos kontekstos prasmes citās valodās var tikt novērtētas labāk nekā angļu valoda. Tas uzsver, ka ir svarīgi Eiropas valstu izglītības sistēmās mācīt vairāk nekā vienu svešvalodu saskaņā ar LM+ 2 formulu.

Minētie empīriskie pētījumi parasti aplūko tikai Rietumeiropas valstis un koncentrējas uz plaši lietotām valodām, jo ir pieejams vairāk datu. Tā rezultātā autori aprēķina aplēses par ienākumu atšķirībām, kas atbilst valodām, kuras cilvēki jau zina (parasti tāpēc, ka viņi tās apguva skolā), bet **maz ir zināms par (vēl) maz runāto valodu ekonomisko vērtību.**

2.1.1.2 Sociālās atdeves likmes

Valodu apguve var būt vērtīgs ieguldījums ne tikai indivīdiem, bet arī sabiedrībai kopumā. Tā vietā, lai meklētu ienākumu atšķirības indivīdiem, mēs tagad pētām kopējo līmeni. Pamatojoties uz individuālo ienākumu atšķirību aplēsēm, ir iespējams aprēķināt sociālās atdeves likmi svešvalodu mācīšanas gadījumā, t. i., viena euro atdeves procentuālo daļu, kas ieguldīta valodu mācīšanā sabiedrībai kopumā. 3. tabulā ir parādīta sociālā atdeve par valodu mācīšanu Šveicē, kas ir viena no nedaudzajām valstīm, par kurām ir pieejami dati.

Valoda	valodas reģions		
	Franču valodā runājošs	Vāciski runājošs	Italophone
Vācu valoda	6,5 %	nav norādīts	21,5 %
Franču valoda	nav norādīts	10 %	11,7 %
Angļu valoda	4,7 %	12,6 %	nav norādīts
n.a. = nav pieejams		avots: Grin (1999. gads: 9. nodaļa)	

3. 3. Sociālā atdeve no svešvalodu mācīšanas Šveicē (vīrieši)

Piemēram, peļņa, ieguldot vienu euro no valsts naudas vācu izglītībā itāliešu valodā runājošajā Šveices daļā, ir 21,5 %, kas ir diezgan augsta salīdzinājumā ar vidējo peļņu no bezriskā finanšu kapitāla un ilgtermiņa izmaksām par naudas aizņemšanos tirgū. Diemžēl mums nav datu par citām Eiropas valstīm. Tomēr **šādi dati liecina, ka valodu mācīšana var būt vērtīgs ieguldījums sabiedrībai ne tikai kultūras apsvērumu dēļ, bet arī no ekonomiskā viedokļa.**

2.1.1.3 Nodarbināmība

Lai gan svešvalodu prasmju nozīme nodarbināmībai ir uzsvērtā dažādos ES dokumentos un TES, joprojām ir **maz empīrisku pierādījumu, kas pamatotu šo apgalvojumu, papildus Komisijas Kopīgā pētniecības centra sniegtajiem sākotnējiem pierādījumiem** (sk. Araújo et al. 2015). Dažos akadēmiskajā literatūrā ir skaidri aplūkots jautājums par valodu prasmju ietekmi uz nodarbinātību, un kopumā šajos skaidrojumos pētīta saikne starp vietējās dominējošās valodas prasmēm un imigrantu nodarbinātības iespējām (pārskatu skatīt Gazzola et al. 2016.).

Iepriekš minētajā Araújo et al. pētījumā (2015) autori konstatē pozitīvu un statistiski nozīmīgu angļu valodas zināšanu ietekmi uz nodarbinātību Vācijā, Grieķijā, Itālijā, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā, Nīderlandē, Portugālē un Slovēnijā. Ietekmi mēra, pamatojoties uz varbūtību, ka persona, kas zina angļu valodu, nevis kādu, kam nav šīs prasmes, tiks nodarbināta, nevis bezdarbnieks, un visas citas lietas ir vienādas. Kiprā, Spānijā, Somijā un Maltā angļu valodas *prasmes* (t. i., ļoti labas valodu prasmes) pozitīvi ietekmē nodarbinātību. Franču valodas zināšanas pozitīvi ietekmē nodarbinātības iespējas Maltā, Vācijā, Dānijā un Krievijā Bulgārijā, Latvijā, Lietuvā un Polijā. Tomēr autori nesniedz nekādu aplēsi par šīs ietekmes apmēru. Eiropas Komisijas Nodarbinātības ģenerāldirektorāta nesēn veiktajā pētījumā ir labāk uzsvērtas vispieprasītākās valodu prasmes darba tirgū, galveno uzmanību pievēršot paziņojumiem par vakancēm tiešsaistē (Beadle et al. 2015). Rezultāti liecina, ka ievērojamai daļai darba devēju ir vajadzīgas augsta līmeņa svešvalodu prasmes.

Šveicē daudzvalodīga darbaspēka - tas ir, franču valodā runājošu iedzīvotāju, kuri zina vācu vai angļu valodu, un dzimtā vāciski runājošu cilvēku, kuri zina franču vai angļu valodu — loceklis, visticamāk, tiks atlaists nekā vienvalodīgs cilvēks. Vidēji, kad darbaspēka cena pieaug par 5 % (t. i., darbaspēks kļūst dārgāks), vienvalodīgais darbaspēks samazinās par 8,7 %, savukārt daudzvalodu darbaspēks samazinās tikai par 3,7 % (Grin et al. 2009).

2.1.2 Valodu ieguldījums IKP un tirdzniecībā

Daži panti attiecas uz valodu ietekmi uz ekonomikas radīto kopējo pievienoto vērtību, t. i., iekšzemes kopproduktu (IKP). **Valodu zināšanas var veicināt pievienotās vērtības radīšanu, jo tās var padarīt iepirkuma, ražošanas un pārdošanas procesus**

efektīvākus. Šveicē svešvalodu vai otrās valodas prasme (tikai angļu, franču un vācu valodā) veido aptuveni 10 % no Šveices IKP, un puse no šā īpatsvara ir angļu valodā (Grin, Sfreddo un Vaillancourt 2010). Kvebekas aplēses ir aptuveni 3 % no provinces IKP.

Diemžēl nav datu par ES valstīm. Tomēr daži pētījumi ir veikti reģionālā līmenī. Piemēram, nesenais Spānijas Basku zemes valdības ziņojums liecina, ka dažādu ar basku valodu saistītu darbību ekonomiskā ietekme var tikt lēsta 4,2 % apmērā no autonomā apgabala reģionālā IKP (Gobierno vasco 2016). Sk. arī Bane Mullarkey Ltd. (2009) attiecībā uz Galway Gaeltacht Īrijā.

ELAN pētījumā (CILT 2006) pētīta svešvalodu prasmju trūkuma ietekme uz Eiropas uzņēmumu eksportu, galveno uzmanību pievēršot mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) izlasei. Līdzīgs pētījums tika veikts par Kataloniju Spānijā (2010. gads). McCormick (2013) apgalvo, ka kopumā pastāv pozitīva attiecība starp valsts IKP un vidējo angļu valodas zināšanu līmeni iedzīvotāju vidū. Valodas prasmju līmeni mēra pēc angļu valodas prasmes indeksa (EPI), kas ir rādītājs, kuru izstrādājis starptautiskais izglītības uzņēmums "Izglītība First" un kas tiek popularizēts plašsaziņas līdzekļos. Tomēr McCormick rezultāti ir balstīti uz vienkāršu statistisko korelācijas analīzi un neliecina par reālu cēloņsakarību starp IAL un IKP. Turklāt izmantotie dati var ciest no pašatlates neobjektivitātes.

Kopīgas valodas par tirdzniecībusekas ir pētītas dažādos rakstos (sk. cita starpā Méliuz 2008, FIDRMUC un FIDRMUC 2015, Egger un Toubal 2016, Egger un Lassman 2016).

Apmaiņas struktūru valodas var ietekmēt trīs dažādos veidos. Valstis var dalīties oficiālajā valodā, un tas parasti norāda uz ģeopolitiskām saitēm (piemēram, kopīgu koloniālo vēsturi). Viņi var dalīties dzimtajā valodā tādā nozīmē, ka cilvēki, kas dzīvo divās dažādās valstīs, runā tajā pašā valodā, kurā runā viņu dzimtā valoda. To var uzskatīt par kultūras līdzības rādītāju. Visbeidzot, valstīm var būt kopīga runātā valoda, parasti valoda, ko apgūst kā svešvalodu, kas padara iespējamu saziņu starp cilvēkiem ar dažādām dzimtajām valodām. Rezultāti liecina, ka **vidēji kopēja valoda (oficiālā vai mutiskā) palielina tirdzniecības plūsmas par 44 %** (Egger un Lassmann 2012). Kopējās runātās valodas ietekme ir spēcīgāka nekā kopējās mātes valodas ietekme, bet abas ir ievērojami pozitīvas (Egger un Lassman 2016). FIDRMUC un FIDRMUC (2015. gads) liecina, ka plašas valodu zināšanas ES ir svarīgs ārējās tirdzniecības faktors, jo īpaši svarīga loma ir angļu valodai.

2.1.3 Valodu politika un inovācija

Valodu ietekme uz rūpniecisko inovāciju joprojām nav pietiekami izpētīta. Ar rūpniecisko inovāciju mēs vēlamies nozīmēt tehnoloģisko inovāciju, ko aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības (IĪT), piemēram, patenti, preču zīmes un rūpnieciski projekti. Lai gan dažos pētījumos ir aplūkots jautājums par saikni starp daudzvalodību un radošumu — un **līdz ar to arī jautājums par jaunradi — (Marsh and Hill 2009), raksti, kuros aplūkota saikne starp valodu daudzveidību un rūpniecisko inovāciju, ir vērsti uz valodu politikas ietekmi uz inovāciju (pretstatā valodām).**

IĪT ietilpīgās nozares ir definētas kā virs vidējā līmeņa attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām uz vienu darbinieku (ieskaitot autortiesības). ES rūpniecības nozares, kurās intensīvi izmanto intelektuālā īpašuma tiesības, nodrošina 26 % no nodarbinātības un 39 % no IKP; patentu ietilpīgās nozares vien veido 13,9 % no ES IKP un 10,3 % no kopējās nodarbinātības (EPO-ITSB 2013). Eiropas Patentu iestāde (EPO = EPO), kas atrodas Minhenē, Vācijā, ir reģionāla iestāde, kas izsniedz patentus, kuras uzdevums ir meklēt un izskatīt Eiropas patentu pieteikumus 38 Eiropas Patentu konvencijas (EPK) līgumslēdzēju valstu vārdā. EPI oficiālās valodas ir angļu, franču un vācu valoda. EPI

piešķir Eiropas patentu, t. i., valstu patentu "staru", kas pēc tam jāapstiprina patenta saņēmēja norādītajās valstīs. Validācijas procedūras ietver apstiprināšanas un atjaunošanas maksu samaksu un dažos gadījumos visa patenta (vai tā daļas, parasti pretenziju) tulkošanu vienā no attiecīgās valsts oficiālajām valodām. Lielākā daļa pantu, kas attiecas uz valodām un Eiropas patentu sistēmu, sniedz aplēses par šādām tulkošanas izmaksām pēc piešķiršanas un apspriež to ietekmi uz patentu pieteikumu iesniegšanu un to valstu skaitu, kurās Eiropas patenti ir validēti (sk. Van Pottelsberghe un Mejer 2010, Van Pottelsberghe un François 2009, Harhoff, Hoisl et al. 2009). Rezultāti liecina, **ka tulkošanas izmaksu samazinājums pēc izdošanas, visticamāk, pozitīvi ietekmēs reģistrēto pieteikumu skaitu.** Gazzola (2014a, 2015) pārbauda atšķirības tulkošanas izmaksās pirms izdošanas Eiropas pieteikuma iesniedzējiem, kas piesakās patenta saņemšanai EPI. Rezultāti liecina, **kakopējās izmaksas** par piekļuvi patentu procedūrām Eiropas pieteikuma iesniedzējiem, kuru pirmā valoda nav ne angļu, ne franču, ne vācu valoda, ir vismaz par 27 % augstākas nekā izmaksas, kas radušās pieteikumu iesniedzējiem angļu, franču vai vācu valodā.

EPI nav daļa no ES iestādēm vai struktūrām, un TER nerisina jautājumu par intelektuālā īpašuma tiesībām. Tomēr tehnoloģiskā inovācija ir saistīta ar ES valodu politiku dažādos veidos. 2012. gadā ES pārstāvji panāca vienošanos izveidot Eiropas vienoto patentu jeb **"vienota spēka Eiropas patentu"**. Vienotais patents ir Eiropas patents, ko EPI piešķir saskaņā ar CEB (Eiropas Patentu konvencija) noteikumiem un procedūrām, kuram pēc patenta īpašnieka pieprasījuma ir vienots spēks vienotās patentu sistēmas daļbnieku teritorijā. Nolīgumu par Eiropas patentu tiesas izveidi pašlaik ratificē ES. Turklāt joprojām nav skaidrs, kāds būs Apvienotajā Karalistē 2016. gada 23. jūnijā notikušā referendumā par ratifikācijas procesu iznākums. Pietiek konstatēt, ka pašlaik spēkā esošajās regulās ir precizēts, ka vienotais patents tiks piešķirts vienā no angļu, franču un vācu valodām un ka pretenziju tulkojums divās pārējās valodās netiks prasīts (Eiropas Savienības Padome, 2012. gads). Tomēr tā piebilst, ka nav jāveic nekādi papildu tulkojumi, lai patentam piešķirtu spēku⁶. **Tādējādi vienotā patenta valodu režīms samazinās tulkošanas izmaksas pēc izdošanas, bet nemainīs pašreizējās atšķirības starp Eiropas pieteikuma iesniedzējiem salīdzinājumā ar tulkošanas izmaksām, kas pastāvēja pirms dotācijas piešķiršanas.** Izmaksas, kas saistītas ar patenta pieteikuma tulkošanu vienā no EPI darba valodām, faktiski būtu jāatlīdzina tikai noteiktā maksimālā apjoma robežās un tikai noteiktām pieteikumu iesniedzēju kategorijām. Mašintulkošana var palīdzēt samazināt patentu informācijas izmaksas, bet tikai zināmā mērā. Vienotā patenta ietekmi uz inovācijas darbībām vēl nevar novērtēt (par diskusijām par vienotā spēka Eiropas patenta paredzamajām izmaksām un ieguvumiem sk. Danguy un Van Pottelsberghe de la Potterie 2011). Tomēr jāatzīmē, ka **izvēle attiecībā uz ES iestāžu, struktūru vai aģentūru darba valodu skaitu un ar to saistīto tulkošanas kārtību var ietekmēt to izmaksu sadalījumu, kas Eiropas novatoriskiem uzņēmumiem radušās, lai aizsargātu to intelektuālā īpašuma tiesības. Tas var radīt pašu kapitāla problēmas.** To nedrīkst ignorēt ES vispārējā valodu politikā.

6 12 gadu pārejas periodā patentu specifikāciju pilnu tulkojumu angļu valodā, ja EPI lietvedības valoda ir franču vai vācu valoda, vai vienā no daļbvalstu oficiālajām valodām, kas ir Savienības oficiālā valoda, — EPO lietvedības valoda ir angļu valoda. Itālija un Spānija nolēma atteikties no vienotā patenta, jo tās uzskatīja, ka tulkošanas kārtība ir diskriminējoša. 2015. gadaseptembrī Itālija beidzot nolēma sākt procedūras, lai pievienotos ierosinātajam vienotajam patentam. Šis lēmums tika pieņemts pēc Eiropas Savienības Tiesas lēmuma, ar kuru tika noraidītas Spānijas prasības pret regulām, ar ko īsteno ciešāku sadarbību vienotas patentaizsardzības izveides jomā (spriedums lietā C-146/13 Spānija/Parlaments un Padome un lieta C-147/13 Spānija/Padome).

2.2 Daudzvalodu uzņēmums

SEM 3. punktā Padome aicina dalībvalstis ieguldīt svešvalodu mācīšanā, lai veicinātu darbaspēka mobilitāti vienotajā tirgū. Šim ieteikumam ir nopietni ekonomiski iemesli. Neoklasiskā ekonomikas teorija liecina, ka ražošanas faktoru (darbaspēka un kapitāla) mobilitāte uzlabo ekonomisko efektivitāti. Lai gan darbaspēka mobilitāte var samazināt bezdarba līmeņa atšķirības starp reģioniem, tā ir līdzvērtīga minimālajam darba ražīgumam, tādējādi uzlabojot pabalsta efektivitāti. Tomēr **darbaspēka mobilitāte ES joprojām ir ierobežota parādība**. Saskaņā ar oficiāliem datiem "aptuveni 2 % darbaspējīgā vecuma pilsoņu kādā no 27 ES dalībvalstīm pašlaik dzīvo un strādā citā dalībvalstī. Salīdzinājumam — ES dzīvojošo trešo valstu pilsoņu īpatsvars ir gandrīz divreiz lielāks" (Eiropas Komisija 2007 3). Jaunākie dati neliecina par būtiskām izmaiņām. 2015.^{gada} 1. janvārī vienā no ES dalībvalstīm dzīvoja 15,3 miljoni cilvēku ar citas ES dalībvalsts pilsonību (tas ir aptuveni 3 % no kopējā ES iedzīvotāju skaita)⁷. Ir dažādi faktori, kas kavē starptautisko mobilitāti, kā arī nepieciešamība apgūt jaunu valodu. Cita starpā jāpiemin tādi personiski iemesli kā bailes zaudēt ģimenes saites, administratīvie un institucionālie šķēršļi, piemēram, atšķirības nodokļu sistēmās un grūtības profesionālās kvalifikācijas savstarpējā atzīšanā (skatīt Vandenbrande 2006: 24 pārskats).

Svešvalodu apguves **veicināšana ir svarīga ne tikai mobilitātes veicināšanai; tā var arī veicināt mobilo cilvēku integrāciju uzņēmējvalsts sabiedrībā**. Pamatpakalpojumu sniedzējiem (veselībai, skolai, vietējām pašvaldībām un tiesām) "ir arvien vairāk jākomunicē ar cilvēkiem, kuri runā citās valodās, bet viņu darbinieki nav apmācīti strādāt valodās, kas nav viņu dzimtā valoda, un viņiem nav starpkultūru prasmju" (Eiropas Komisija 2008c:21). Viens no izaicinājumiem, ar ko šodien saskaras Eiropas valstis, ir veicināt cilvēku (piemēram, darba ņēmēju, studentu un pētnieku) mobilitāti un vienlaikus dot vietu jaunpienācēju valodu vajadzībām, lai izvairītos no atstumtības un atsevišķu kopienu rašanās (Grin et al. 2014). **Tāpēc jautājums ir par to, vai LM+ 2 formula var palīdzēt sasniegt divus šķietami pretrunīgus ES sociālekonomiskos mērķus, proti, veicināt mobilitāti ES iekšienē un veicināt iekļaušanu un sociālo kohēziju**. Padziļinātas diskusijas par šo jautājumu pārsniegtu šā dokumenta robežas⁸. Tomēr ir lietderīgi uzsvērt dažus galvenos punktus un sniegt dažus datus.

2.2.1 Mobilitāte, iekļaušana un formula "Mātes valoda + 2"

Empīriskie pierādījumi apstiprina apgalvojumu, ka valodu apguve veicina mobilitāti. **Runāšana valsts valodā palielina iespējamību migrēt uz šo valsti gandrīz piecas reizes** (Aparicio Fenoll un Kuehn 2016). Valodu apguve obligātās izglītības laikā samazina iedzīvotāju, jo īpaši jauniešu, migrācijas izmaksas. Prasmju attīstīšana uzņēmējas valsts oficiālajā valodā atvieglo jaunpienācēju iekļaušanu (sk. nākamo sadaļu). Tomēr **ne LM+ 2 formula, ne vienas transportlīdzekļu valodas popularizēšana pašlaik nav pietiekama, lai sasniegtu šo mērķi, un tuvākajā nākotnē tie, visticamāk, nebūs pietiekami**. Pirmkārt, svešvalodas runā tikai neliela daļa eiropiešu. Otrkārt, ir vēl vairāk jāuzlabo izglītības sistēmu efektivitāte svešvalodu mācīšanā. Treškārt, un vēl būtiskāk, ne LM+ 2 formula, ne vienas transportlīdzekļu valodas veicināšana nav pietiekama, lai risinātu problēmu saistībā ar personu pārvietošanās iespēju neparedzamību. Šajā sadaļā šie

7 Skatīt http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics&oldid=292846

8 Pētījums par dažādām integrācijas un mobilitātes saskaņošanas stratēģijām pašlaik ir ES līdzfinansēta projekta "Mobilitāte un iekļaušana daudzvalodīgā Eiropā" priekšmets (2014–2018). Skatīt www.mime-project.org

jautājumi ir aplūkoti pēc kārtas.

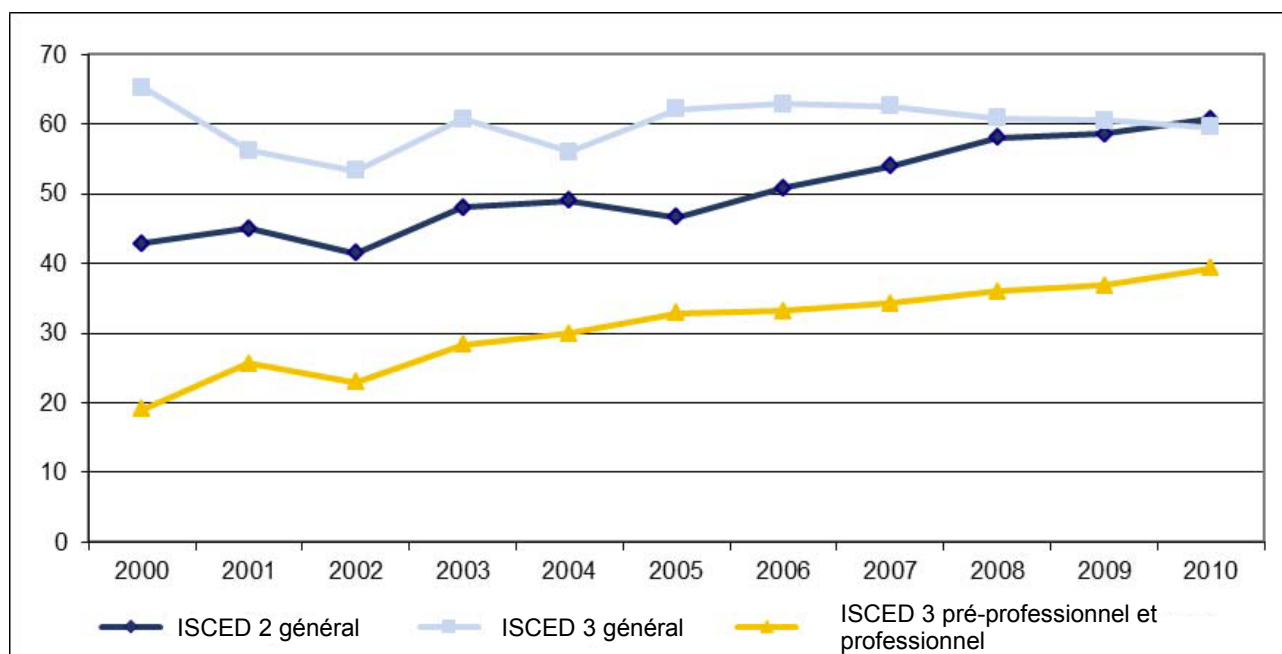
4. tabulā ir norādīts to ES pilsoņu procentuālais īpatsvars, kuri ir vismaz 15 gadus veci un kuri apgalvo, ka spēj sarunāties vismaz divās valodās, kas nav viņu dzimtā valoda. Dati tika publicēti 200. panta 1. punktā, 2006. un 2012. gadā dažādās Eiropabarometra aptaujas kārtās. Vairāku paplašināšanos rezultātā dalībvalstu skaits ir mainījies. Lai varētu veikt starplaiku salīdzinājumu, 4. tabulā ir sniegti 2006. un 2012. gada rezultāti, kas attiecas uz Eiropas Savienību attiecīgi 15 un 25 valstīs.

4. tabulā redzams, ka **tikai ceturrtā daļa Eiropas iedzīvotāju ziņo, ka spēj runāt vismaz divās valodās, un šis procentuālais daudzums laikposmā no 2001. līdz 2012. gadam faktiski saglabājās nemainīgs. Tas nav pārsteidzoši**, jo izglītības reformas prasa gadu desmitus, lai parādītu savu ietekmi. Turklāt dati no dažādiem Eiropabarometra apsekojuma viļņiem ir salīdzināmi tikai zināmā mērā (sk. Ó Riagáin 2015), un mums ir jāpieļauj zināma kļūdu robeža aplēsēs.

ES	Eiropabarometra aptaujas vilnis		
	2001	2006	2012
ES-15	26	26	25
ES-25	nav norādīts	28	26
ES-27	nav norādīts	nav norādīts	25
n.a. = nav pieejams	avots: tabula sastādīta autors		

4. 4. Eiropas pilsoņi paziņo, ka spēj sarunāties vismaz divās valodās, kas nav viņu dzimtā valoda. Rezultātu procentuālā daļa

Situācija nākotnē uzlabosies, bet radikāli nemainīsies. Eiropabarometra apsekojuma trešās kārtas (Eiropas Komisija 2012a) dati liecina, ka jauniešiem, jo īpaši tiem, kuri ir vecumā no 15 līdz 24 gadiem, ir vairāk zināšanu divās svešvalodās (37 %) nekā jauniešiem, kas vecāki par 55 gadiem (17 %). Pieaug to skolēnu īpatsvars, kuri mācās vismaz divas svešvalodas. Skolēnu īpatsvars vidējās izglītības (ISCED 3. līmenis) sākumā ES, kas apgūst vismaz divas svešvalodas, joprojām ir relatīvi nemainīgs, kāparādīts 2. attēlā.

2. to skolēnu procentuālā daļa, kuri mācās vismaz divas svešvalodas Eiropas Savienībā 2000.-2010. gadā (avots: Eiropas Komisija, 2012c:39)

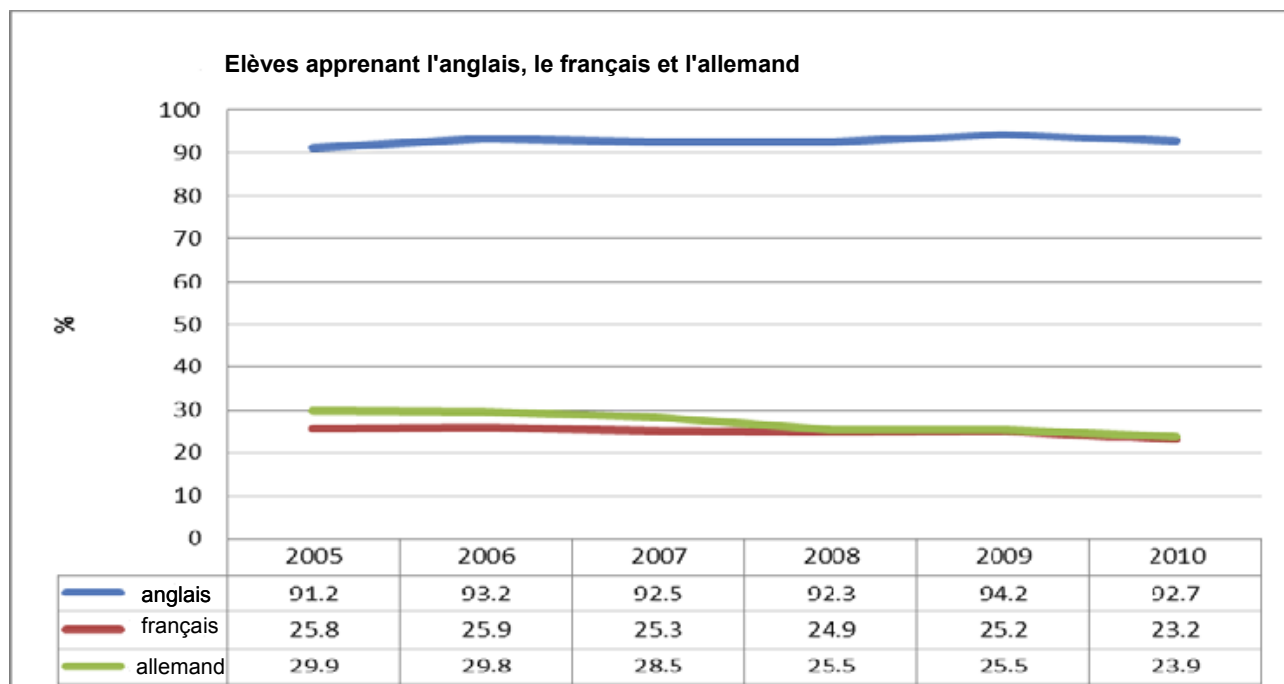
Jaunākie dati apstiprina, ka to skolēnu īpatsvars, kuri vispārējā līmenī ISCED 3 mācās divas vai vairākas svešvalodas, laikposmā no 2009. līdz 2014. gadam faktiski saglabājās nemainīgs (Eurostat 2016). Jāatgādina, ka ISCED = ISCED ir Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija (sk. 6.1. pielikumu un 6.2. pielikumu).

Tomēr **valodu apguve obligātajā izglītībā pati par sevi negarantē , ka lielākā daļa skolēnu tās/labi apgūst.** Ir labi zināms, ka valodu prasme nav dihotomisks mainīgais (piemēram, ES zinu/es nezinu), bet drīzāk sarežģīta nepārtrauktība, un ka jebkura prasme ir pakļauta novecošanās, ja tā netiek pietiekami izmantota. Dažos gadījumos var pietikt ar pamatzināšanu līmeni (t. i., iespēju pasūtīt maltīti ārzemēs), bet daudzos citos kontekstos ir nepieciešams labs vai pat ļoti labs valodu prasmju līmenis (un par to atalgots darba tirgū, sk. 2.1.1. iedaļu). Eiropas barometra 2012. gada dati liecina, ka kontroles līmenis iedzīvotāju vidū ievērojami atšķiras. **Lielākā daļa respondentu apgalvo, ka viņiem ir elementārs vai vidējs valodas zināšanu līmenis.** Piemēram, no tiem, kas saka, ka viņiem ir vismaz nedaudz angļu, tikai 20 % uzskata, ka viņu līmenis ir "ļoti labs". **Nav paredzams, ka tuvākajā nākotnē valodu prasmes līmenis uzlabosies.** Pirmā Eiropas apsekojuma par valodu kompetenci (Eiropas Komisija 2012b) rezultāti liecina, ka "svešvalodu apguves rezultāts Eiropā ir slikts: tikai četri no desmit studentiem sasniedz "neatkarīga lietotāja" līmeni pirmajā svešvalodā, kas atbilst spējai būt vienkāršai sarunai. Ceturtā daļasasniedza šo līmeni otrajā svešvalodā. Pārāk daudz skolēnu — 14 % pirmajā valodā un 20 % otrajā — nerasniedz "pamatlietotāja" līmeni, kas nozīmē, ka viņi nevar lietot ļoti vienkāršu valodu, pat ar palīdzību" (Eiropas Komisija 2012 d:1). Visbeidzot, empīriski pierādījumi liecina, ka **LM+ 2 formula joprojām nav realitāte lielākajai daļai eiropiešu.** Lai gan pēdējās divās desmitgadēs ir panākts ievērojams un uzmundrinošs progress izglītības sistēmu jomā, **joprojām ir daudz darāmā.**

Tomēr, pat ja lielākā daļa eiropiešu (vai vismaz jaunākā paaudze) varēja brīvi runāt vismaz divās svešvalodās, **LM+ 2, iespējams, nav labākā valodu politika, lai vienlaikus veicinātu mobilitāti un iekļaušanu, ja vien to nepapildina citi valodu politikas**

pasākumi. Problēmas būtība ir šāda: Neviens nevar paredzēt, kādas valodu prasmes būs vajadzīgas viņu turpmākajā dzīvē, un nav garantijas, ka svešvalodas, ko skolēni māca obligātās izglītības laikā, ir tieši tās, kas viņiem būs vajadzīgas, ja viņi nolemj pārcelties uz ārzemēm pieaugušo dzīvē. Turklāt cilvēki var pārvietoties vairākas reizes savā dzīvē uz dažādiem laika intervāliem (piemēram, dažus mēnešus vai gadus) un dažādās valstīs. Tāpēc indivīdam nepieciešamo valodu prasmju līmenis nav iepriekš zināms.

Viena no iespējamām individu (vai studentu ģimeņu) atbildēm, lai risinātu šo problēmu, ir ieguldīt plaši lietotas valodas apguvē, ko var izmantot kā transportlīdzekļu valodu dažādās valstīs. Eiropā šo lomu galvenokārt, bet ne tikai, spēlē angļu valoda. Angļu valoda patiesībā ir svešvaloda, kurā visbiežāk runā Eiropas pilsoņi. Tomēr dati liecina, ka angļu valoda vēl nav sasniegusi pamatkompetences statusu Eiropā. Saskaņā ar 2012. gadā Eurobarometra aptaujā publicētajiem datiem 38 % ES-27 eiropiešu runā angļu valodā kā svešvaloda, un sasniegtais kompetences līmenis parasti ir vidējs vai zems. **Tikai 7 % ES pilsoņu apliecina spēju ļoti labā līmenī runāt angļu valodā kā svešvalodā. Vidējā un vienkāršā koncentrācija ir biežāk sastopamas** (attiecīgi 17 % un 12 %). Citiem vārdiem sakot, to ES pilsoņu īpatsvars, kuriem ir dzimtā valoda angļu valodā vai kuri brīvi runā, nepārsniedz 21 % no iedzīvotāju skaita. Šajā ziņā starp ES valstīm pastāv lielas atšķirības (sk. 6.3. pielikumu). Situācija nākotnē mainīsies, bet tikai zināmā mērā. 2014. gadā gandrīz 80 % pamatzglītības bērnu ES 28 dalībvalstīs mācījās angļu valodu kā svešvalodu (Eurostat 2016). Attēlā redzams, ka vairāk nekā 90 % studentu apgūst angļu valodu ISCED/ISCED 3 vidējās izglītības programmā.

3. to skolēnu procentuālā daļa, kuri apgūst angļu, franču un vācu valodu ISCED/ISCED 3. līmenī (vispārējā vidējā izglītība = vidusskola), 2005.-2010. gads, avots: Eiropas Komisija (2012.g. c: 40)

2014. gadā šis īpatsvars bija 94,1 % (Eurostat, 2016. gads). Tomēr tas nenozīmē, ka lielākā daļa studentu, kas studē angļu valodu, ir atstājuši savu kompetenci. Pirmā Eiropas

apsekojuma par valodu prasmēm (Eiropas Komisija 2012. gadā b) rezultāti liecina, ka tikai 28 % studentu, kuri mācās angļu valodu pamatizglītības pēdējā gadā (= koledža, ISCED/ISCED 2) vai otrais vidējās izglītības gads (= vidusskola, ISCED/ISCED 3), sasniedz Eiropas vienotās valodu prasmes līmeņa noteikšanas sistēmas (CEFR) B2 līmeni. **Neskatoties uz milzīgajām investīcijām angļu valodas mācīšanā izglītības sistēmā, tuvākajā nākotnē nav gaidāms bilingvisms.** Līdz ar to joprojām nav kopīgas valodas, kas tiek plaši lietota labā līmenī vai pieredzējusi lielākā daļa Eiropas iedzīvotāju.

Kā norādīts šīs iedaļas sākumā, valsts oficiālās valodas prasme palielina migrēšanas iespējamību uz šo valsti. Tāpēc valodu politika, kuras mērķis ir veicināt angļu valodu kā vienkāršu darba valodu Eiropā, principā drīzāk veicinās mobilitāti uz angļiski runājošām valstīm nekā uz citiem eiropiešiem. Šīs asimetrijas ietekme uz Eiropas darba tirgu vēl nav sīki izpētīta⁹.

Tomēr ir vērts atzīmēt, ka iekļaušana ne vienmēr būtu vieglāka, ja visiem eiropiešiem būtu kopīga otrā valoda. Ir labi zināms, ka saziņa neattiecas tikai uz informācijas nosūtīšanu. Angļu valoda var būt noderīga, lai piekļūtu augstākās izglītības programmām lielajās pilsētās, piemēram, Milānā vai Berlīnē, un, iespējams, lai atrastu darbu bankās vai IT uzņēmumos, kas atrodas šajās pilsētās. Taču ar to, iespējams, nepietiek, lai to pilnībā integrētu sabiedrībās, kurās attiecīgi itāļu un vācu valoda joprojām ir dominējošās vietējās valodas. Kamēr valodu prasmes attiecīgajā brīdī var uzskatīt par cilvēkkapitāla kopumu, valodas tiek lietotas dažādās konkrētās situācijās, un dažos kontekstos dažas valodas ir noderīgākas un/vai piemērotākas nekā citas. Pat ja persona deklarē noteiktas svešvalodas zināšanas, tas nenozīmē, ka tā šo valodu bieži lieto (vai ar entuziasmu to lieto) aktīvi vai pasīvi. Piemēram, cilvēkiem, kas dzīvo lielās pilsētās kontinentā, vidēji var būt labas angļu valodas zināšanas, bet viņi ne vienmēr vēlas pāriet uz angļu valodu ikreiz, kad ir klāt ārzemju kolēģis vai draugs. Šo izvēli vismaz a priori nevajadzētu interpretēt kā šovinistu nacionālismu. Priekšroku dominējošās vietējās valodas mijiedarbībai var radīt leģitīmi iemesli, piemēram, nepieciešamība justies "mājās" vai vēlme izvairīties no valodas nedrošības vai līdz minimumam samazināt to. Mobilitāte nozīmē, ka biežāka kļūst mijiedarbība ar ārvalstniekiem gan darbā, gan privātajā dzīvē. Tas savukārt palielina to situāciju skaitu un biežumu, kurās būtu nepieciešams lietot transportlīdzekļu valodu. Bet cilvēki ne vienmēr vēlas pieņemt šīs pārmaiņas. Viena no iespējamām negatīvām sekām (jeb "izmaksām" ļoti vispārīgā nozīmē) varētu būt "paralēlu sabiedrību" rašanās, kurās vietējie iedzīvotāji un ārvalstnieki (vai emigranti) dzīvo atsevišķās kopienās un tīklos. Dažos gadījumos, jo īpaši augstākajā izglītībā, tas jau notiek¹⁰.

Tāpēc ne LM+ 2, ne angļu valoda viena pati nevar būt veids, kā atrisināt spriedzi starp mobilitāti un iekļaušanu. Protams, tie var būt daļa no risinājuma, bet būtu jāsteno citi valodu politikas veidi. Piemēram, **valodu apguvei pēc pieprasījuma jākļūst vieglākai un, pats galvenais, lētākai.** Mācoties valodas "pēc pieprasījuma", mēs domājam par iespēju faktiski apgūt valodu pirms došanās uz ārzemēm un/vai tūlīt pēc ierašanās uzņemtajā valstī. Lietderīgs piemērs ir Eiropas Komisijas izveidotais tiešsaistes lingvistiskais atbalsts Erasmus studentiem¹¹. **Viens no ES uzdevumiem turpmākajos**

9 Vispārīgas diskusijas par šo tematu globālā līmenī skatīt Van Parijs (2000).

10 Piemēram, mēs redzam, ka veidojasmijiedarbībastīklistarp valsts un starptautiskajiem studentiem, kas studē angļu valodā ārpus Apvienotās Karalistes vai Īrijas (Priegnitz 2014).

11 Piemēram, lai sasniegtu tādu angļu valodas zināšanu līmeni, kas atbilst CEFR B2 līmenim, vidusmēra izglītojamajam ir vajadzīgas aptuveni 500–600 stundas vadītas mācības no iesācēja līmeņa. Tas nozīmē veikt 20 stundas nedēļā valodu apguvei gandrīz 30 nedēļas (vai 7,5 mēnešus) (avots

gados ir izstrādāt valodu politiku, kas ļautu, no vienas puses, izmantot mobilitātes priekšrocības, un, no otras puses, samazināt mobilitātes negatīvo ietekmi uz iekļaušanu (Grin et al. 2014). Mēs atgriezīsimies pie šā punkta 3. iedaļā, lai parādītu, kā Komisija risina šo jautājumu.

2.2.2 Migrantu integrācija

Migrantu valodu prasmju jautājums Eiropā ir kļuvis par ļoti apspriestu jautājumu. Daudzas ES valstis pieprasa, lai trešo valstu pilsoņi iegūtu vai pārbaudītu savas valodas zināšanas uzņēmējas valsts oficiālajā valodā, lai iegūtu uzturēšanās atļauju vai pilsonību (skatīt Pulinx, Van Avermaet un Extramiana 2014). Vietējās valodas prasme bieži tiek uzskatīta par sociālās un ekonomiskās integrācijas nosacījumu. Empīriski pierādījumi apstiprina šo viedokli, lai gan daudzi norāda, ka valodu prasme ir nepieciešams (bet ne pietiekams) integrācijas nosacījums. Vispārīgi runājot, **uzņēmējas valsts valodas (vai valodu) prasme pozitīvi ietekmē migrantu ienākumus no darba 5 % līdz 35 % robežās** (sk. Adserà un Pytliková, 2016. gads; pārskatu skatīt arī Chiswick un Miller, 2014. gads), piemēram, 27 % Spānijā (Budria un Swedberg 2012), 7,3 % Vācijā (Dustmann 1994) un 21–23 % Apvienotajā Karalistē (Dustmann un Fabbri 2003). Oficiālās valodas prasme **pozitīvi ietekmē imigrantu nodarbinātību** (skatīt Aldashev et al. 2009 Vācijā, Leslie un Lindley 2001 Apvienotajā Karalistē un Rendon 2007 Katalonijā). Dažādās ES valstīs trešo valstu migranti, kas ziņo par labām vai ļoti labām prasmēm uzņēmējas valsts oficiālajā valodā, visticamāk, tiks nodarbināti nekā tie migranti, kuri neprot vietējo valodu vai tikai piemērotu līmeni (nākošā Gazzola 2016.). Ar to saistīts jautājums attiecas uz valodu prasmju trūkuma ietekmi uz migrantu bērnu izglītības rādītājiem. **Studenti ar imigrantu izcelsmi gūst nemainīgi sliktākus rezultātus nekā valsts studenti**. Viens no iemesliem (lai gan ne vienmēr svarīgākais) ir mācību valodas nepietiekamas zināšanas (Eiropas Komisija 2008b). Pēdējos gados migrācijas fenomens ir palielinājies. Piemēram, 2009. gadā 9,3 % 15 gadus vecu jauniešu piederēja imigrantu ģimenēm ES, un aptuveni puse migrantu izcelsmes studentu runā valodā, kas atšķiras no valodas, kurā māca mājās (Eiropas Komisija, 2012. gads, 13).

2.3 Daudzvalodīgas iestādes

Trešais vispārīgais mērķis, kas noteikts TES, ir veicināt efektīvu un iekļaujošu daudzvalodu saziņas pārvaldību pārvalstiskā demokrātijā. ES institucionālā valodu politika (jeb “valodu režīms”) ir balstīta uz oficiālu vienlīdzību starp 24 oficiālajām un darba valodām¹². Šī izvēle ir izraisījusi intensīvas debates par tās izmaksām, priekšrocībām un trūkumiem. ES valodu režīmu ir pētījuši dažādi autori un akadēmiķi, un šeit nav iespējams iepazīstināt ar šo literatūru. Tomēr ir lietderīgi paziņot dažus skaitļus, pamatojoties uz oficiāliem datiem. Datu pieejamība par Eiropas valodu prasmēm Eurobarometra apsekojumos (2001., 2006. un 2012. gadā) un divās kārtās Eurostat 2011. un 2013. gadā publicētajā AES pieaugušo izglītības apsekojumā ļāva pētniekiem publicēt dažādus empīriskus rakstus par ES valodu režīma efektivitāti.

<https://support.cambridgeenglish.org/hc/en-gb/articles/202838506-Guided-learning-hours>). Ir skaidrs, ka ir vairāki faktori, kas var ietekmēt laiku, kas vajadzīgs, lai sasniegtu noteiktu valodas prasmju līmeni (piemēram, vecums, individuālie talanti, saistība starp mērķvalodu un apmācāmā dzimto valodu utt.). Tomēr šis vienkāršais piemērs liecina, ka atbalsts intensīvai valodu apguvei pirms aiziešanas no ārzemēm (piemēram, trīs mēneši) un tūlīt pēc pārcelšanās (piemēram, 4,5 mēneši vai pat mazāk, ja dzīvošana ārzemēs paātrina mācību procesu) varētu pozitīvi ietekmēt jaunpienācēju iekļaušanu ilgtermiņā.

12 ES valodu režīma aprakstu skatīt, inter alia, Phillipson (2003), Ammon (2015:730–833), Hanf et al. (2010:81–162), Van des Jeught(2015)

2.3.1 ES valodu režīmaefektivitāte un taisnīgums

Literatūrā ES valodu režīma efektivitāti, vismaz attiecībā uz ārējo saziņu, parasti mēra, izmantojot rādītāju, ko sauc par valodas izslēgšanas koeficientu (= valodas balsstiesību atņemšanas kļūdas = DR), kas ir Ginsburgas un Webera 2005. gada rādītājs. Izslēgšanas koeficients ir noteikts kā to pilsoņu vai iedzīvotāju procentuālā daļa, kuri nerunā nevienā no oficiālajām valodām kā dzimtā valoda vai kā svešvaloda. Šī procentuālā daļa ir vienāda ar to pilsoņu (vai iedzīvotāju) īpatsvaru, kuri nevar iekļaut oficiālus ES dokumentus, piemēram, noteikumus, Eiropas Parlamenta plenārsēžu saturu, kas pārraidīts, izmantojot internetu, un ES iestāžu tīmekļa vietnes, ja vien viņi neatrod citus risinājumus, piemēram, maksāt tulkotājam vai tulkam vai lūgt draugam vai radniekam palīdzību. Jo zemāks irizslēgšanas līmenis, jo lielāka ir valodu režīma efektivitāte. Ir skaidrs, ka atstumtības rādītājs ir aptuvens rādītājs, kas raksturo iedzīvotāju potenciālo līdzdalību ES darbībās, jo tā pamatā ir vienkāršots viedoklis par valodu kā informācijas nosūtīšanas līdzekli. Lai gan ir labi zināms, ka ar valodām saistītā vērtība ievērojami pārsniedz tikai to saziņas vērtību, izslēgšanas koeficientam ir neapstrīdama priekšrocība, proti, tas ir kvantificējams un salīdzināms. Tas ir empīrisks pamats publiskai diskusijai par ES valodu režīmu.

Autori izmanto dažāda veida valodu izslēgšanas rādītājus. Visvienkāršākā definīcija ir to iedzīvotāju procentuālā daļa, kuri nerunā oficiālajā valodā. Šo rādītāju sauc par **absolūtā maksājumaizslēgšanaskoeficientu** (ADR = TAED), un tas nodrošina to iedzīvotāju procentuālās daļas pirmo aproksimāciju, uz kuriem, iespējams, neattiecas saziņa ar ES iestādēm. Dažreiz absolūtaisatstumtības rādītājs tiek definēts kā to iedzīvotāju procentuālā daļa, kuri vai nu nerunā nevienā no oficiālajām valodām, vai arī runā tikai vienā no tām pamatlīmenī. Akronīmu ADR izmanto, lai atsauktos uz šo alternatīvo definīciju. Tomēr būtu riskanti salīdzināt tos, kuriem ir dzimtā valoda, ar cilvēkiem, kuri ziņo tikai par taisnīgu vai vidēju valodas zināšanu līmeni. Rezultātā akadēmiķi ir izstrādājuši citas tiesībuizslēgšanas pakāpes definīcijas, kurās ņemtas vērā valodu prasmes atšķirības. RDR = **relatīvais balsstiesību atņemšanas koeficients, piemēram, ir definēts kā to pilsoņu procentuālā daļa, kuriem nav vismaz vienas oficiālās valodas dzimtās valodas, un kuri tajā nerunā atbilstīgā līmenī**¹³. Relatīvaisatstumtības rādītājs atspoguļo ideju, ka svešvalodas pamatvalodas vai svešvalodas zināšanu līmenis nav pietiekams, lai bez pārāk lielām pūlēm piedalītos ES pasākumos un nodrošinātu jums vienlīdzīgus apstākļus ar personām, kurām ir dzimtā valoda.

Autori parasti salīdzina četrus alternatīvus valodu režīmus. Pirmais ir status quo (vienlīdzība starp oficiālajām valodām). Otrā iespēja ir valodu režīms, kas ietver tikai sešas lielākās oficiālās valodas ES attiecībā uz personām, kurām ir dzimtā valoda, t. i., angļu, franču, vācu, itāļu, poļu un spāņu valodu. Trešā alternatīva ir trīsvalodu režīms, kura pamatā ir angļu, franču un vācu valoda, savukārt pēdējā iespēja ir tikai angļu valodas politika. Jāatzīmē, ka praksē šie četri valodu režīmi jau tiek izmantoti. **Lai gan oficiālie dokumenti ir jātulko visās ES oficiālajās valodās, daudzi juridiski nesaistoši dokumenti (piemēram, dažādas Komisijas tīmekļa lapas) ir pieejamīkai ierobežotā skaitā valodu.** Piemēram, 2014. gadā 14 no 33 Komisijas ģenerāldirektorātiem (ĢD)

13 Eiroparometra aptaujā dalībnieki tika aicināti novērtēt savas spējas, izmantojot vienkāršu skalu 3 līmeņos — ļoti labu, labu un pamata līmeni —, taču šie līmeņi netika oficiāli definēti. Gluži pretēji, AES valodu prasmes novērtē, izmantojot deskriptorus, t. i., piemērotus ("Es varu saprast un izmantot visbiežāk sastopamos ikdienas izteicienus s. ES lietoju valodu attiecībā uz pazīstamām lietām un situācijām"), labi ("Es saprotu skaidras valodas būtību un sagatavoju vienkāršus tekstus. ES varu aprakstīt pieredzi un notikumus un sazināties diezgan tekoši") un kompetenti ("Es varu saprast plašu sarežģītu tekstu klāstu un elastīgi lietot valodu. ES esmu gandrīz pilnīgi brīvi valodu).

publicēja savu mājaslapu tikai angļu valodā, 8 ģenerāldirektorātus angļu, franču un vācu valodā, vienu ĢD 11 valodās un 10 ĢD 24 vai 23 oficiālajās valodās (Gazzola 2014 b: 249–250). 5. tabulā ir sniegti aprēķini par valoduizslēgšanas rādītājiem, kas izriet no tikko aprakstītajiem četriem valodu režīmiem. Skaitļi iegūti piecos dažādos pētījumos. Ja iespējams, 5. tabulā ir sniegtas trīs izslēgšanas rādītāju definīcijas: ADR, ADR2 un RDR. Relatīvais atstumtības rādītājs ir visizplatītākais valodu izslēgšanas novērtējums, jo tiek pieņemts, ka iedzīvotājiem ir ļoti nepieciešama valodu prasme saprast ES dokumentus un bez pārāk lielām grūtībām piedalīties ES lietās.

Pētījums	Valodu režīms										
	Tikai angļu valodā			3 valodas			6 valodas			pilnīga daudzvalodība	
	ADR	ADR2	RDR	ADR	ADR2	RDR	ADR	ADR2	RDR	ADR	RDR
1. Ginsburga un Vēbers (2005), ES-15	43	—	—	19	—	—	4				
2. Firdmuc, Ginsburga un Weber (2010. gads), ES-27		62,6	—	—	37,8	—	—	16,4	—	—	—
3. Gazzola un Grin (2013), ES-27	50	62	79	—	—	—	—	—	—	0	0
4. Gazzola (2014), ES24	49	—	81	28	—	55	12	—	26	0	4
5. Gazzola (2016), ES25	45	65	79	26	39	49	8	14	19	0	4
Neto rezultāti. Nav dubultas uzskaites, t. i., persona, kas zina angļu un franču valodu, tiek ieskaitīta tikai vienu reizi.											
Avots: Gazzola (2016)											

5. 5. valoduatstumšanas rādītājs ES. Rezultātu procentuālā daļa

Pirmajā Ginsburgas un Weber pētījumā (2005. gadā) izmantoti Eirobarometra (2001) dati un izvērtēta ADR ES-15 valstīs. Šajā pētījumā valodu režīms, kas balstīts uz sešām valodām, ietver holandiešu valodu, nevis poļu valodu. Izmantojot datus, kas iegūti Eirobarometra 2006. gada otrajā kārtā veiktajā aptaujā par vismaz 15 gadus vecu ES pilsoņu valodu prasmēm, FIDRMUC, Ginsburgh un Weber (2010. gadā aplēsts ADR 2 ES-27 valstīs. Gazzola un Grin (2013. gads) lēš, ka ES-27 valstīs ir dažādiatstumtības rādītāji, pamatojoties uz 2012. gada Eirobarometra apsekojuma datiem. Gazzola (2014b) pēta pieaugušo iedzīvotāju (ieskaitot ārvalstu izcelsmes pastāvīgos iedzīvotājus) valodu izslēgšanas rādītājus 24 ES valstīs, izmantojot datus no EKS/EAA pirmā viļņa (2011. g.). AES/EAA pieaugušos definē kā personas vecumā no 25 līdz 64 gadiem. Datu trūkuma dēļ mēs izslēdzam Horvātiju, Maltu, Luksemburgu, Īriju un Nīderlandi. Visbeidzot, Gazzola (2016. gads) lēš, ka pieaugušo iedzīvotājuizslēgšanas rādītāji 25 ES valstīs (Horvātijā, Rumānijā un Nīderlandē ir izslēgti uzticamu un atbilstīgu datu trūkuma dēļ), izmantojot EKS otro kārtu (2013. gads). Piemēram, 5. pētījuma rezultāti būtu jāinterpretē šādi: 45 % iedzīvotāju 25 pārbaudītajās valstīs nezina angļu valodu, 65 % respondentu vai nu nezina angļu valodu, vai runā tikai taisnīgā līmenī; 79 % vai nu nerunā angļiski, vai zina to taisnīgā vai vidējā līmenī (vai otrādi, tikai 21 % respondentu ir vai nu dzimtā angļu valoda, vai arī viņi ir kvalificēti kā svešvalodas). Piemēram, ja angļu, franču un vācu valoda būtu vienīgā oficiālā valoda ES, 25 pētītajās valstīs iedzīvotāju procentuālā daļa no 26 % līdz

49 % tiktu izslēgta atkarībā no izmantotā rādītāja. ADR, kas izriet no pilnībā daudzvalodu režīma, būtu nulle, bet RDR — 4 %. Tas ir saistīts ar dažādu minoritāšu klātbūtni, kurām nav ļoti labu valodu tās valsts oficiālajā valodā, kurā tās dzīvo (piemēram, krievvalodīgā minoritāte Baltijas valstīs vai arābu valodā runājošā minoritāte Francijā).

Lai gan piecos pētījumos izmantotas dažādas datu kopas un aplūkotas dažādas valstu grupas, aplēses ir diezgan līdzīgas, un rezultāti sakrīt ar vieniem un tiem pašiem secinājumiem. Vienvalodu valodas politika, kuras pamatā ir angļu valodas režīms vai trīsvalodu režīms, kas ietvertu angļu, franču un vācu valodu, liegtu lielai daļai ES pilsoņu sazināties ar ES. Sešu valodu izmantošana samazinātu valodu izslēgšanas rādītājus, bet tikai zināmā mērā. **Daudzvalodība ir visefektīvākais valodu režīms starp četrām pārbaudītajām alternatīvām.**

Ir svarīgi atzīmēt, ka 5. tabulā norādītie rezultāti ir vidējās vērtības ES kopumā vai lielai apakškopai. **Pastāv lielas atšķirības starp valstīm**, ņemot vērā izslēgšanas līmeni, kas izriet no vienvalodu režīma vai valodu politikas, kuras pamatā ir trīs vai sešas valodas. Acīmredzot atstumtības līmenis ir ļoti zems valstīs, kurām ir kopīga valoda ar ES, savukārt citās valstīs tas ir augstāks (un dažreiz daudz augstāks) (sk. 6.4. pielikumu).

Turklāt pētījumi liecina, ka **sociāli un ekonomiski nelabvēlīgā situācijā esošām personām parasti ir mazāka iespēja runāt svešvalodās, un tāpēc pastāv lielāka iespēja, ka tās negatīvi ietekmēs, ja ES pārtrauks lietot savu dzimto valodu vai pirmo izglītības valodu** (Gazzola 2014b, 2016). Piemēram, 25 valstīs, kas tika pārbaudītas 5. tabulā minētajā piektajā pētījumā, 17 % iedzīvotāju, kas sekmīgi ieguvuši augstāko izglītību, nav angļu valodas zināšanu, salīdzinot ar 47 % no tiem, kuri ir ieguvuši tikai vidējo izglītību. Aptuveni 21 % respondentu, kuri strādā, nav angļu, franču vai vācu valodas zināšanu ne svešvalodā, ne dzimtajā valodā, bet 41 % — bezdarbnieku vidū. Francijā aptuveni trīs ceturtdaļas iedzīvotāju, kas ir 10 % no ienākumiem, runā angļu valodā, bet tikai viena trešdaļa no tiem, kas ir mazāki par 10 % no ienākumiem, to dara. Itālijā cilvēki, kas dzīvo augstāko ienākumu decī, ir divreiz biežāk runājuši angļu valodā nekā svešvalodā, nekā tie, kas atrodas zemāko ienākumu deklā.

Tādēļ krasam ES oficiālo valodu samazinājumam būtu divas negatīvas sekas. Pirmkārt, tas radītu ievērojamu nevienlīdzību starp pilsoņiem, kas dzīvo valstī, kuras dzimtā valoda vai pamatvaloda ir oficiālā ES valoda, un lielāko daļu pilsoņu, kas dzīvo valstīs, kurās nav oficiālas valodas, kas ir kopīga ar ES. Otrkārt, atteikšanās no daudzvalodības radītu regresīvu efektu, jo tā īpaši kaitētu nelabvēlīgā situācijā esošām sociālo grupu grupām, kas ir vismazāk izglītotas, tām, kurām ir zemāki ienākumi, un bezdarbniekiem. Jāuzsver, ka izslēgšana būtu iemesls ne tikai vispārējai valodu skaita samazināšanai. **Līdzīga ietekme būtu pat oficiālo valodu lietošanas jomu skaita samazināšanai.**

Lai gan nav iespējams monetāri novērtēt ieguvumus, kas izriet no daudzvalodu valodu režīma, izslēgšanas rādītāju analīze precīzē daudzvalodības priekšrocības ES komunikācijas efektivitātes un tās sadales seku ziņā. Jāatgādina, ka ES iestādes valodu pakalpojumiem tērē aptuveni 1,1 miljardu eiro. Tas veido mazāk nekā 1 % no ES iestāžu budžeta un mazāk nekā 0,009 % no Eiropas IKP (Gazzola un Grin 2013).

2.3.2 Eiropasdaudzvalodība pēc Brexit

Pēc 2016. gada 23. jūnija referenduma Apvienotā Karaliste nolēma izstāties no Eiropas Savienības. Sarunas par Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES varētu ilgt līdz diviem gadiem, un mēs nezinām, kāda būs ES nākotne. Turklāt nav iespējams paredzēt, vai Skotija, kurā vairākums balsoja par palikšanu ES, izlems nošķirties no Apvienotās Karalistes. Tāpēc jebkurš mēģinājums aprakstīt ES valodu režīmu pēc Brexit noteikti ir hipotētisks. Labāku datu trūkuma dēļ mēs aprēķinām ADR un RDR, izslēdzot Apvienoto Karalisti no visām valstīm. Pēc atstāšanas no Apvienotās Karalistes angļu valoda būs dzimtā valoda tikai nelielai minoritātei jauno ES-27 iedzīvotāju (galvenokārt īru un britu, kas dzīvo kontinentālajā daļā). Kāda varētu būt šo pārmaiņu ietekme uz Eiropas Savienības valodu režīmu? Daži cilvēki var būt kārdinājums teikt, ka Brexit atrisina taisnīguma un efektivitātes jautājumu ES komunikācijā. Angļu valoda kļūtu par vienīgo Savienības oficiālo valodu, samazinot tulkošanas izmaksas un nodrošinot visiem vienlīdzīgus apstākļus saziņai starp Eiropas iestādēm un pilsoņiem. Tomēr šie dati sniedz atšķirīgu ainu. **Brexit, visticamāk, palielinās daudzvalodu valodu režīma nozīmi.** 6. tabulā ir norādīti absolūtie unrelatīvie izslēgšanas rādītāji, kas saistīti ar vienvalodu (visu angļu) valodu režīmu un trīsvalodu valodu režīmu (angļu, franču un vācu valodā) pēc Brexit. Mēs izmantojam divas dažādas datu kopas, t. i., Eurobarometra 2012. gada vilni un pieaugušo izglītības apsekojuma otro kārtu (2013. gads).

Rezultāti sakrīt ar to pašu secinājumu. “Visu angļu” valodas politika izslēgtu vairāk nekā 50 % ES iedzīvotāju bez Apvienotās Karalistes un apgrūtinātu saziņu 90 % iedzīvotāju, jo īpaši tiem, kuriem ir zems izglītības līmenis un salīdzinoši zems ienākumu līmenis. Patiešām, tikai 10 % iedzīvotāju ziņo, ka angļu valoda ir dzimtā valoda vai ļoti labi, kā arī svešvaloda. Tas nozīmē, ka tikai 10 % eiropiešu varētu piekļūt ES dokumentiem bez pārāk lielām pūlēm. Trīs valodu lietošana arī izraisītu lielu izslēgšanu. Trešdaļa Eiropas pilsoņu būtu pilnībā izslēgti nosaziņas ar ES, un vairāk nekā pusei būtu grūtības piekļūt ES dokumentiem.

Valstu un datu kopa	Valodu režīms			
	visas angļu valodas		Angļu-franču-vācu	
	ADR	RDR	ADR	RDR
ES-26° (Eurobarometrs 2012)	56	90	36	58
ES-24* (2013. gada pieaugušo izglītības apsekojums)	51	90	30	56
° ES-26 = ES-28 mīnus Apvienotā Karaliste un Horvātija datu trūkuma dēļ. Eiropas pilsoņi vecumā no 15 gadiem, novērojumu skaits 26751				
* ES-24 = ES-28, atskaitot Apvienoto Karalisti, Horvātiju, Rumāniju un Nīderlandi atbilstošu datu trūkuma dēļ. ES iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 65 gadiem, novērojumu skaits 166 311				
Avots: tabula sastādīta autors				

6. 6. valodu izslēgšanas rādītājs ES pēc Brexit. Rezultātu procentuālā daļa.

Salīdziniet 6. tabulā norādītās un 5. tabulā norādītās likmesizslēgšanai no maksājuma. **Pēc Brexit valodu izslēgšanas rādītāji, kas saistīti ar vienvalodu un/vai trīsvalodu politiku, palielināsies.** Tas uzsver daudzvalodu pieejas nozīmi ES ārējā komunikācijā.

3 TES īstenošana

Galvenie rezultāti:

- Daži ziņojumi attiecas uz TES īstenošanu ES un valstu līmenī, un pieejamie dati nav pietiekami, lai veiktu visaptverošu TES novērtējumu.
- Pirmais Eiropas apsekojums par valodu prasmēm ir viens no svarīgākajiem TES sasniegumiem.
- Mūžizglītības programma ir finansējusi dažādus projektus valodu apguves atbalstam, bet skaidru rezultātu rādītāju trūkums neļauj novērtēt šo projektu galīgo ietekmi salīdzinājumā ar dalībnieku valodu prasmēm.
- Tiešsaistes valodu atbalsts (OLS), ko Eiropas Komisija sniedz Erasmus studentiem, ir daudzsološs rīks valodu apguves un valodu prasmju pašnovērtējuma atbalstam.
- Eiropas Sociālais fonds ir izmantots valodu apmācībai, kuras mērķis ir uzlabot imigrantu nodarbināmību un integrāciju, bet mums trūkst skaitļu par šim nolūkam ieguldīto līdzekļu apjomu un sasniegto sociālekonomisko ietekmi.
- Dažādi pasākumi, ko Komisija īstenoja, reaģējot uz TES ieteikumiem, ietvēra dokumentu, tīmekļa vietņu un ziņojumu publicēšanu, kuru mērķis ir palielināt informētību par valodu daudzveidības un valodu apguves priekšrocībām sabiedrībā un ekonomikā.
- Lielākā daļa Komisijas veikto pasākumu rakstiskās un mutiskās tulkošanas jomā ir mērķtiecīgi un atbilstīgi. Eiropas Komisijas izstrādātā "mašīntulkošanas sistēma valsts pārvaldes iestādēm = MT@ED" ir noderīgs instruments noderīgai pārrobežu saziņai starp valsts iestādēm.
- Ir īstenotas tikai dažas iniciatīvas, lai veicinātu daudzvalodības ārējo dimensiju.

Šajā ziņojuma daļā mēs apkopojam pasākumus, ko Komisija veikusi, lai īstenotu TES. Cik mums zināms, *ziņojums par to, kā tiek īstenota Padomes 2008. gada 21. novembra rezolūcija par Eiropas daudzvalodības stratēģiju — turpmāk -īstenošanas ziņojums* (Eiropas Komisija 2011f), ir vienīgais oficiālais dokuments, kas īpaši attiecas uz TES īstenošanu Komisijā. ES līmenī nav dokumenta, kurā būtu apkopoti dalībvalstu veiktie pasākumi (ja tādi ir). Vēl viens pierādījums, kas varētu būt būtisks TER novērtēšanai, ir sniegts divos darba dokumentos, ko Komisija publicēja 2008. un 2011. gadā (Eiropas Komisija 2008d, 2011 a). Visbeidzot, jāpiemin ziņojums "*Daudzvalodība: starp politikas mērķiem un īstenošanu*" un tā pielikumi, ko 2008. gadā publicēja Eiropas Parlaments (Cullen et al., 2008a, 2008b). Šajā ziņojumā ir iekļauta noderīga informācija par *rīcības plāna 2004.–2006. gadam īstenošanu* (Eiropas Komisija, 2003. gads). Tomēr tā nozīme TES novērtējumā ir ierobežota.

Šajā iedaļā ir apkopoti pieejamie pierādījumi par TER īstenošanu, pamatojoties uz *īstenošanas ziņojumu*, atjaunināti rezultāti, izmantojot papildu avotus,¹⁴ un, ja iespējams, sniegts vispārējs Komisijas iniciatīvu novērtējums, ņemot vērā 1.2. iedaļā izskaidrotos jēdzienus un 2. iedaļā izklāstītos rezultātus. Iniciatīvas tiek iesniegtas saskaņā ar TES ieteikumu secību. Kopsavilkums sniegts 7. tabulā šīs iedaļas beigās.

14 Sīkāka informācija par īstenošanu ir sniegta nesenā pētījumā, ko veica Saville un Gutierrez Eugenio (2016. gads). Tomēr šis pētījums tika publicēts tieši tajā pašā laikā, kad mūsu pētījums. Tāpēc nebija iespējams pilnībā ņemt vērā tā saturu.

3.1 Sociālā kohēzija, starpkultūru dialogs un Eiropas integrācija

Attiecībā uz TES pirmo prioritāti (t. i., “daudzvalodības veicināšana nolūkā stiprināt sociālo kohēziju, starpkultūru dialogu un Eiropas integrāciju”) īstenošanas ziņojumā ir minētas divu veidu iniciatīvas. Pirmā no tām sastāv no **dažādām publikācijām, tostarp tīmekļa vietnēm¹⁵, rokasgrāmatām un ziņojumiem** par šiem jautājumiem. Dažas no šīm publikācijām ir veltītas migrantu un minoritāšu bērnu lingvistiskajām vajadzībām. Komisija 2009. gadā publicēja Eurydice pētījumu par imigrantu bērnu integrāciju skolās (Eiropas Komisija 2009. gadā). Šajā ziņojumā ir izklāstīti viņu veiktie pasākumi, lai veicinātu saziņu ar imigrantu ģimenēm un mācītu imigrantu bērniem izcelsmes valodas. Šis temats pēdējos gados ir pieaudzis, un tā rezultātā ir publicēti dažādi ziņojumi (piemēram, ICF Consulting Services 2015).

Otrā iniciatīva tika uzsākta 2009. gadā, kad Komisija izveidoja **pilsoniskās sabiedrības platformu daudzvalodības veicināšanai starpkultūru dialogam**. 2011. gadā platforma sagatavoja ziņojumu ar dažādiem ieteikumiem. Viens no platformas darba rezultātiem bijaprojekts Poliglotti4.eu (2011–2013). Projekta tīmekļa vietnē cita starpā ir apkopota informācija par daudzvalodības galvenajiem motivācijas un kavēšanas faktoriem, dažādi daudzvalodu komunikācijas pārvaldības labas prakses katalogi, daudzvalodības rīku katalogs un dažādi labas prakses piemēri, lai vietējās un reģionālās pašvaldības īstenotu daudzvalodības politiku. Pēdējais ziņojums ¹⁶par projektu *Poliglotti4.eu* tika publicēts 2012. gadā. Tajā ir informācija par projekta rezultātiem un sekām. Šo darbību rezultātus mēra, ņemot vērā tīmekļa vietnē publicēto informāciju (piemēram, daudzvalodības grāmatu sarakstu un dažus labas prakses piemērus), savukārt sekas novērtē, ņemot vērā tīmekļa vietnes apmeklējumu skaitu mēnesī. 2012. gada jūnijā platforma tika oficiāli atsākta, lai vēl vairāk veicinātu daudzvalodību ES, bet 2015. gada beigās Eiropas Komisija nolēma neiesniegt jaunas pilnvaras.

Abu pasākumu kopumu mērķis ir palielināt informētību par valodu apguves un valodu daudzveidības priekšrocībām kopumā, taču **ir grūti novērtēt to galīgo ietekmi uz sociālās kohēzijas, starpkultūru dialoga un Eiropas integrācijas veicināšanu bez skaidriem rādītājiem un datiem**. Komisijas iniciatīvas šajā jomā ir būtiskas (sk. iepriekš 2.2. iedaļu), bet skaidru Komisijas novērtējuma ziņojumu trūkums neļauj mums nonākt pie skaidra secinājuma.

3.2 Valodu apguvemūža garumā

Otrā TES prioritāte attiecas uz valodu mācīšanos mūža garumā. Jāatgādina, ka izglītība nav ES kompetence un ka darbību klāsts šajā jomā aprobežojas ar koordinācijas veicināšanu starp izglītību un tiešu finansiālu atbalstu projektiem, kas saistīti ar valodu apguvi.

Kopš 2008. gada šajā jomā ir veikti vairāki svarīgi pasākumi. Komisija 2008. gadā nāca klajā ar plānu **apsekojumam, lai pārbaudītu dažādusvešvalodu** studentu prasmju līmeni. Pirmais *Eiropas apsekojums par valodu prasmēm* tika publicēts 2012. gadā (Eiropas Komisija 2012b). Apsekojumā vairākās Eiropas valstīs tika pārbaudīts kompetences līmenis dažādās svešvalodās (jo īpaši angļu un dažreiz franču valodā) reprezentatīvā izlasē, kurā piedalījās 53 000 skolēnu pamatzglītības pēdējā gadā (=

¹⁵ Dažas no šīm publicētajām tīmekļa vietnēm vairs nav tiešsaistē.

¹⁶ skatīt http://poliglotti4.eu/php/about/index.php?doc_id=73&lg=en

vidusskola, 3.^{pakāpe}) vai vidējās izglītības otrajā gadā (= vidusskola, 1.e klase). **Eiropas mēroga apsekojuma izstrāde, izmantojot standartizētus kritērijus, lai pārbaudītu skolēnu valodu prasmes, ir svarīgs sasniegums**, jo tas nodrošina kopēju pamatu progresa uzraudzībai (ja tāds ir) Barselonas mērķu sasniegšanā (t. i., LM + 2).

ES ir finansējusi dažādus projektus, kas saistīti ar mūžizglītību, galvenokārt izmantojot Mūžizglītības programmu (LPP- 2007–2013). Īstenošanas ziņojumā ir iekļauti daži skaitļi par naudas summu, kas iztērēta ar valodu saistītiem pasākumiem. LPP budžets ir gandrīz EUR 7 miljardi, un tā ir finansējusi plašu apmaiņu, mācību apmeklējumu un tīkla darbību klāstu. No 2007. līdz 2011. gadam, kas ir pēdējais gads, par kuru *īstenošanas ziņojumā* ir pieejami skaitļi, Komisija ar valodu saistītiem pasākumiem gadā iztērēja aptuveni EUR 50 miljonus. Pieņemsim, ka kopējais LL Pbudžets tiek sadalīts arī programmas septiņu gadu laikā (tas dod EUR 1 miljardu gadā). Saskaņā ar šo pieņēmumu **aptuveni 5 % no Mūžizglītības programmas budžeta tika izlietoti ar valodu saistītiem pasākumiem.** Tas atbilst Komisijas īstenoto valodu politikas pasākumu ieguldījumam (sk. 1. attēlu), bet ir pieejami maz precīzu datu par šādu pasākumu rezultātiem un sekām. Bez šādiem datiem nav iespējams novērtēt LPP faktisko ietekmi.

Īstenošanas *ziņojumā* norādīts, ka laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam no 2. pamatdarbības "Valodas" tika atlasīti 87 daudzpusēji projekti, 17 tīkli un 8 papildu pasākumi (šo darbību finansēja arī Mūžizglītības programma). Pamatdarbība Nr. 2 "atziņš, cik svarīga ir valodu daudzveidība un valodu apguve, lai nodrošinātu, ka Eiropas pilsoņiem ir labākas profesionālās un personīgās iespējas visā viņu dzīves laikā. Šīs galvenās darbības mērķis bija palielināt izpratni par šo nozīmi ne tikai studentu un izglītības darbinieku vidū, bet arī plašākā sabiedrībā" (Saville un Gutierrez Eugenio 2016:22). Kopējā piešķirtā naudas summa bija EUR 39 miljoni (Eiropas Komisija 2011a). No 2011. līdz 2013. gadam 2. pamatdarbība finansēja 10 daudzpusējus tīklus, 8 papildu pasākumus un 62 daudzpusējus projektus¹⁷.

Turklāt papildu EUR 35 miljoni tika iztērēti decentralizētām Mūžizglītības programmas darbībām, kas saistītas ar valodām. Šādas darbības pārvaldīja Mūžizglītības programmas valstu aģentūras. No 2007. līdz 2010. gadam tika finansēti dažādi projekti valodu jomā, tostarp centralizēti MIP pasākumi, tostarp *Comenius*, *Grundtvig*, *Leonardo* un *Erasmus*. Kopumā tika finansēti 62 projekti, kuru kopējā summa bija gandrīz EUR 17 miljoni. Finansēto darbību klāsts ir plašs. Tie ietver daudzpusējus projektus, kas veicina valodu izpratni un piekļuvi valodu apguves resursiem, valodu apguves un testēšanas materiālu izstrādi un izplatīšanu, kā arī valodu kursus un mobilitātes pasākumus. Tomēr *īstenošanas ziņojumā* nav sniegti detalizēti dati par resursiem, kas ieguldīti īpašos pasākumos attiecībā uz valodām, kuras finansē *Comenius*, *Grundtvig*, *Leonardo* un *Erasmus*, izņemot 1,57 miljonus, kas 2008./2009. akadēmiskajā gadā iztērēti intensīviem valodu kursiem Erasmus studentiem 22 valstīs. No citiem avotiem mēs zinām, ka *Erasmus* programma, kas no 2007. līdz 2013. gadam bija daļa no MIP, atbalstīja dažādas uz valodu vērstas iniciatīvas augstākajā izglītībā, piemēram, *Erasmus Intensive Language Courses (EILC)*, t. i., sešas nedēļas intensīvai uzņēmējas valsts valodas mācīšanai (Eiropas Komisija 2011a). 2009.-2010. gadā EILC piedalījās vairāk nekā 5000 studentu. Tomēr nav pieejami dati par EILC izmaksām, un šīs iniciatīvas sekas vēl nav publicētas. **Precīzu datu trūkums par rezultātiem, kas sasniegti ar tādām iniciatīvām kā EILC, ir nepilnīgs īstenošanas**

¹⁷ Skatīt <http://www.sepie.es/doc/comunicacion/publicaciones/Keyactivity2.pdf> (Saville un Gutierrez Eugenio 2016: 22).

ziņojumā. Saskaņā ar oficiālo Komisijas ziņojumu "Mūžizglītības programmas (*Mūžizglītības programma*) 2011.–2013. gadam pēdējos trīs gados 27,8 miljoni euro ir ieguldīti daudzpusējos projektos, tīklos un papildu pasākumos valodu apguves veicināšanai. Tajā pašā laikposmā aptuveni 21000 studentu vai darbinieku apmeklēja *intensīvos Erasmus valodas kursus*"(Eiropas Komisija 2015:4). Arī šajā gadījumā mums nav informācijas par šo kursu rezultātiem attiecībā uz programmas noslēgumā dalībnieku apgūtajām valodu prasmēm.

Le onardo daVinci programma bija daļa no LLP no 2007. līdz 2013. gadam. Ar šo programmu tika atbalstīti valodu papildpasākumi, lai veicinātu Eiropas mēroga praksi uzņēmumos (Eiropas Komisija 2011a). Valodu sagatavošana praktikantiem un mācekļiem tika nodrošināta ar profesionālās orientācijas valodu apguves (VOLL) starpniecību, taču **netika publicēti dati par VOLL izmaksām un ieguvumiem.** Daži skaitļi ir sniegti Eiropas Komisija (2011.a), lai gan no 2007. līdz 2010. gadam Leonardo programma atbalstīja 71 inovatīvu projektu, lai veicinātu modernu svešvalodu apguvi. *Īstenošanas ziņojumā* nav minēti skaitļi par šo projektu rezultātiem attiecībā uz dalībnieku izstrādāto valodu prasmi. Budžets pārsniedza 17,7 miljonus euro. Jāatzīmē, ka Mūžizglītības programmā Mūžizglītības programmai var izmaksāt vienreizēju maksājumu līdz EUR 500 vienam dalībniekam, lai segtu lingvistisko, kultūras un pedagoģisko sagatavošanos ārvalstu pieredzei (Eiropas Komisija 2008d).

Mūžizglītības programmas pasākumi tiek turpināti jaunajā programmā "*Erasmus+*" (2014.–2020. gads). Saskaņā ar oficiāliem pieejamiem datiem laikposmā no 2014. līdz 2016. gadam *Erasmus+* finansēja 38 103 projektus. Piešķirtās dotācijas svārstās no dažiem tūkstošiem eiro līdz 3,7 miljoniem eiro¹⁸. Vienkārši aplūkojot finansēto projektu nosaukumus, atklājas, ka daudzi no tiem tieši attiecas uz valodu apguvi, daudzvalodību un valodu mācīšanu. Tomēr šajā informatīvajā dokumentā nav iespējams sniegt ticamu aplēsi par līdzekļiem, kas izlietoti ar valodu saistītām darbībām, jo finansētie pasākumi bieži vien ir tikai viens aspekts ļoti plašos projektos, kas ietver augstākās izglītības studentus un personāla mobilitāti. Daži skaitļi ir iekļauti nesenā Komisijas publikācijā: pateicoties programmai "*Erasmus+*", "gandrīz 220 000 studentu novērtēja savu valodas līmeni, un vairāk nekā 65 000 ir apmeklējuši valodu kursus tiešsaistē, lai nodrošinātu, ka viņiem ir labāka studiju un stažēšanās ārvalstīs vērtība" (Eiropas Komisija 2015:4). 2016. gadā 66 000 profesionālās izglītības studentu un vairāk nekā 7000 Eiropas dienesta brīvprātīgo (Youth-EVS = Eiropas Brīvprātīgo dienests) gūs labumu no valodu novērtēšanas un tiešsaistes valodas atbalsta. Izmantojot 1.2. iedaļā aprakstīto terminoloģiju, dalībnieku skaits ir viens no rezultātiem valodu politikas pasākumos, ko Komisija veikusi, lai īstenotu TES. **Tagadtrūkst datu par politikas sekām, t. i., valodas prasmju līmeni, ko galu galā ieguvuši izglītojamie, un par to, kā tas ietekmē viņu studiju un prakses panākumus ārvalstīs.**

Viena no interesantākajām **Erasmus+** sekām bija tiešsaistes lingvistiskā atbalsta platformas (OLS) izveide (<http://erasmusplusols.eu>). OLS "nodrošina *Erasmus+* ilgtermiņa mobilitātes pasākumu (1. pamatdarbība) dalībniekiem iespēju novērtēt savas svešvalodu prasmes, ko viņi izmantos, lai studētu, strādātu vai brīvprātīgi strādātu ārzemēs. Turklāt atlasītie dalībnieki var piedalīties tiešsaistes valodasursos, lai uzlabotu savu kompetenci". OLS bija ļoti populārs (skatīt Saville un Gutierrez Eugenio 2016: 24 vispārīgai prezentācijai), un tas var būt interesants līdzeklis, lai valodu apguve pēc pieprasījuma kļūtu lētāka (sk. 2.2.1. iedaļu).

18 Skatīt "*Erasmus+*" projektu kopsavilkumu:

<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplu/projects-compendium/>

Visbeidzot, *īstenošanas ziņojumā ir minēta rokasgrāmata par agrīno valodu apguvi* (Eiropas Komisija 2011. gada c) un dažas kopīgas pamatnostādnes neformālā un ikdienējās mācīšanās procesā iegūto valodu prasmju validēšanai)¹⁹.

Kopumā **SEM aicina Komisiju un tās stiprināt valodu mācīšanos mūža garumā un ierosina īstenot astoņas prioritātes. Daži no tiem, kā parādīts iepriekš, ir pilnībā vai daļēji realizēti.** Ir izstrādāts Eiropas valodu prasmes rādītājs (SEM 2.e^{punkts}) un publicēti piecu testu rezultāti. Tas ir svarīgs sasniegums, jo rādītājs sniedz standartizētu informāciju par izglītības sistēmu efektivitāti. Turklāt Mūžizglītības programmas ietvaros tika finansēti dažādi pasākumi, kuru mērķis ir veicināt studentu un skolotāju mobilitātes iespējas (SEM 2.h punkts). Tas viņiem var palīdzēt uzlabot valodu prasmes. Tomēr **pieejamie skaitļi galvenokārt attiecas uz ieguldījumu**, tādējādi mobilizētajiem resursiem, **un dažreiz uz politikas rezultātiem**, tādējādi atbalstīto projektu skaitu un dalībnieku skaitu (definīcijas sk. 1.2. iedaļā). **Taču mums nav datu par Komisijas vai citu Mūžizglītības programmas finansēto konkrēto pasākumu ietekmi un līdz ar to par to ietekmi uz valodu politikas mērķa grupu.** Piemēram, *īstenošanas ziņojumā nav publicēti pietiekami dati, lai novērtētu, vai skolēni un skolotāji, piedaloties Mūžizglītības programmas finansētajos projektos, patiešām ir uzlabojuši savas valodu prasmes.* Komisijai būtu jāuzlabo to rādītāju skaits un kvalitāte, kas vajadzīgi, lai novērtētu ES finansēto projektu rezultātus dalībnieku valodu prasmju ziņā. Citiem vārdiem sakot, būtu jāuzlabo informācijas sistēma. Tas ne vienmēr nozīmē datu vākšanu par katru atsevišķu projektu, bet vismaz daži projekti būtu jāuzrauga ciešāk. Bez šādiem datiem nav iespējams novērtēt ieguvumus no ES atbalsta valodu apguvei un pieņemto valodu politikas efektivitāti un efektivitāti/efektivitāti.

Attiecībā uz progresu Barcelone mērķu sasniegšanā (t.i., formula LM+ 2, sk. SEM 2.a punktu) liecības ir jauktas. Vidējais svešvalodu skaits, ko māca pamatskolas līmenī (ISCED/ISCED 2 = Francijas koledža), nedaudz palielinājās no 1,4 valodām 2004. gadā līdz 1,5 valodām 2011. gadā (ICF GHK 2014, Eiropas Komisija 2012^e, Eiropas Komisija 2012f), bet vidējais valodu skaits, ko māca vidusskolā (= franču vidusskolā), palika nemainīgs 1,6. To skolēnu īpatsvars, kuri ISCED/ISCED 3 vispārējā līmenī apgūst vismaz divas svešvalodas, saglabājās praktiski nemainīgs (Eurostat 2016). Finanšu krīze un pēc tam vairākās valstīs pieņemtie taupības pasākumi var palīdzēt izskaidrot šo tendenci.

Ir vajadzīga plašāka informācija, lai novērtētu viņu veiktos pasākumus valodu skolotāju apmācībai (2. punkta f) apakšpunkts) un lai veicinātu digitālo sakaru tehnoloģiju izmantošanu un tālmācību (2. punkta d) apakšpunkts). Būtu vajadzīgi precīzāki dati, lai uzraudzītu Eiropā mācīto valodu daudzveidību, tostarp atzīto valodu daudzveidību, kas tiek lietotas retāk (2. punkta c) apakšpunkts), un lai novērtētu progresu (ja tāds ir) pieejās, kuru pamatā ir saistīto valodu savstarpēja izpratne (2. punkta d) apakšpunkts). Tomēr oficiālie dati liecina, ka 2014. gadā 94 % skolēnu vidējā izglītībā (= franču vidusskolā) mācījās angļu valodu, bet tikai 23 % franču, 19 % vācu, 19 % spāņu, 3 % itāļu un 3 % krievu (Eurostat 2016). Lai veicinātu TES rezultātu sasniegšanu, jo īpaši attiecībā uz LM+ 2 politiku, **ES varētu palielināt finansiālo atbalstu citu valodu mācīšanai, kas nav angļu valoda.** Kamēr izglītība ir to personu kompetencē, kas atbilst subsidiaritātes principam, ES varētu izmantot finansiālu atbalstu, lai ISCED/ISCED 3. līmeņa studentiem

¹⁹ 2015. gada beigās tika publicēts pārskatīts Eiropas pamatnostādņu izdevums neformālās un neformālās mācīšanās validēšanai, un tas ir pieejams tīmekļa vietnē <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4054>.

veicinātu valodu apmaiņu ar valstīm, kas nerunā angļu valodā.

3.3 Nodarbināmība un konkurētspēja

SEM aicina Komisiju un veicina daudzvalodību, lai uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju un iedzīvotāju mobilitāti un nodarbināmību. Kā norādīts šā pamatojuma 2.1. iedaļā, šie mērķi ir piemēroti. Pašlaik maz ir zināms par ES finansēto programmu ietekmi šajā jomā. Saskaņā ar īstenošanas ziņojumu "strukturālie līdzekļi ir izmantoti, lai finansētu svešvalodu mācības, kuru mērķis cita starpā ir palielināt nodarbināmību, ļaut darba ņēmējiem saprast drošības noteikumus, attīstīt tūrisma nozari vai uzlabot ierēdņu prasmes. Tiek finansētas arī mācības uzņemošās valsts valodā, lai veicinātu imigrantu un viņu ģimeņu integrāciju. Tas atbilst Padomes ieteikumiem (skatīt TER 3. punkta c) apakšpunktu). **Diemžēl īstenošanas ziņojumā nav minēti precīzi skaitļi par šim nolūkam ieguldītā finansējuma summām, kā arī nav minēti sasniegtie rezultāti.**

Daži dati ir atrodamī atsevišķā dokumentā, ko 2011. gadā publicēja Komisija (Eiropas Komisija 2011a). No 2007. līdz 2013. gadam Eiropas Sociālais fonds (ESF = ESF) visiem piešķīra EUR 11 miljardus gadā, lai uzlabotu cilvēku prasmes un nodarbinātības iespējas. Valodu apmācība ir viens no līdzekļiem, lai sasniegtu šo mērķi, betmēs **nezinām precīzu naudas summu, kas tam iztērēta.** No 2007. līdz 2011. gadam valodu apguve tika veicināta 244 prioritātēs no 48 darbības programmām 21 (no kopumā 117 darbības programmām 27). Lielākā daļa finansēto projektu bija daļa no plašākas politikas, kuras mērķis bija veicināt valodu apguvi, galveno uzmanību pievēršot etniskajām minoritātēm, migrantiem, (ilgtermiņa) bezdarbniekiem, skolu pametējiem, pasniedzējiem un pedagogiem. Daži piemēri par laikposmu no 2000. līdz 2006. gadam ir aprakstīti Komisijas publicētajā ziņojumā (sk. Eiropas Komisija 2008d).

Komisijas iniciatīvu pamanāms rezultāts nodarbināmības un konkurētspējas jomā ir konkrētu tematisko grupu veicināšana par valodu prasmju nozīmi ekonomikā un dažādu ziņojumu vai pētījumu publicēšana, lai palielinātu informētību par valodu iespējamo ieguldījumu uzņēmumu nodarbināmībā un konkurētspējā. Šajā iedaļā mēs iepazīstinām ar šādām iniciatīvām un, ja iespējams, apspriežam to turpmākos pasākumus.

- Ziņojumā *Valodas for Jobs = Valodas for Jobs* (Eiropas Komisija 2011d), ko publicējusi ekspertu darba grupa, ir norādīti dažādi "labas prakses" piemēri, lai labāk saskaņotu darba tirgū ienākošo cilvēku valodu prasmes ar darba devēju vēlmēm.
- Komisija 2009. gadā izveidoja *tirdzniecības platformu daudzvalodībai*. Platformā cita starpā tika apspriests, kā palielināt informētību par valodu nozīmi uzņēmējdarbībā, un izstrādāt pakalpojumus un rīkus, lai palīdzētu uzņēmumiem un privātpersonām uzlabot savu profesionālo sniegumu, izmantojot valodas politiku. Ziņojums tika publicēts 2011. gadā²⁰. Platforma ir arī publicējusi brošūru "Valodas dara mūsu biznesu". Viens no platformas rezultātiem ir *CELAN tīkls, kuramērķis ir veicināt valodu stratēģijas konkurētspējai un nodarbināmībai* (2011–2013). CELAN mērķis ir nodrošināt valodu pakalpojumus uzņēmējiem ieinteresētajām personām, piemēram, pētījumus par Eiropas uzņēmumu/MVU valodu vajadzībām dažādās nozarēs un ar esošajām valodām saistīto pakalpojumu un rīku analīzi. Vissvarīgākais CELAN tīkla rezultāts ir tiešsaistes lietojumprogrammas izstrāde ar nosaukumu "Valodu vajadzību analīzes lietojumprogramma" = "Valodu vajadzību analīzes lietojumprogramma". Šī lietojumprogramma nodrošina uzņēmumiem interaktīvu sistēmu, "lai noteiktu savas valodas vajadzības, salīdzinātu tās ar pašreizējo praksi un iegūtu informāciju un piekļuvi dažādiem valodu resursiem, kas pieejami valodu kopienā un tirgū

20 Skatīt http://ec.europa.eu/languages/library/documents/business_en.pdf

²¹ Tomēr nav veikts ex post novērtējums par to, kā tiek īstenoti platformas ieteikumi. Dati parvaloduvajadzību analīzes lietojumprogrammas faktisko izmantošanu palīdzētu novērtēt tās ietekmi.

- Komisija 2011. gadā publicēja ziņojumu par valodu pārvaldības stratēģijām un paraugpraksi Eiropas MVU: *Pimlico projekts* (Hagen 2011), kurā Pimlico nozīmē “veicināt, īstenot, apzināt valodu un starpkultūru komunikācijas stratēģijas organizācijās un uzņēmumos”. Pimlico projektā ir apzināti un aprakstīti dažādi labas prakses modeļi 40 Eiropas MVU, kas “ir atlasīti ievērojamai komerciālai izaugsmei, formulējot un izmantojot valodu pārvaldības stratēģijas”. Viens no projekta rezultātiem ir dažādu ES organizāciju un valodu atbalsta tīklu izpēte, kas darbojas pārvalstiskā, valsts, reģionālā un vietējā līmenī. Lai novērtētu projekta efektivitāti/efektivitāti, ir jāapkopo un jāpublicē dati par to, kā uzņēmumi faktiski izmanto šo informāciju.
- No 2009. līdz 2011. gadam Mūžizglītības programma finansēja LILAMA tīklu (kur *LILAMA nozīmē darba tirgus lingvistisko politiku*). Tīkls ir mācību platforma pamatnostādņu, paraugprakses un politikas ieteikumu apmaiņai un izplatīšanai, kas palīdz izstrādāt un īstenot uz darba tirgu orientētu valodu politiku²².
- Komisija 2011. gadā publicēja Eiropas Komisijas pētījumu par labāko daudzvalodīgo uzņēmējdarbības praksi ES 2011. gadā un “Valodu ceļvedis Eiropas uzņēmējdarbībai, efektīvi informējot par to kā daļu no jūsu starptautiskās apmaiņas” (Eiropas Komisija 2011b). Trūkst datu, lai novērtētu šīs rokasgrāmatas faktisko izmantošanu.

Lai gan šie pētījumi un ziņojumi ir spējuši palielināt izpratni par valodu prasmju nozīmi ekonomikā, nav viegli novērtēt to reālo ietekmi uz iesaistītajiem dalībniekiem.

3.4 Valodu daudzveidības veicināšana, izmantojot tulkošanu

TER ceturtais punkts attiecas uz tulkošanu. Padome aicina Komisiju sniegt informāciju par valstu un Eiropas palīdzības plāniem kultūras produktu, piemēram, grāmatu vai filmu, tulkošanai (jo īpaši subtitrēšanas ceļā). Tā arī mudina Komisiju stiprināt programmas tulkotāju apmācībai, atbalstīt daudzvalodu terminoloģijas datubāzes un veicināt valodu tehnoloģiju attīstību. Šajā sadaļā mēs redzam un atjauninām svarīgākās iniciatīvas šajā jomā. **Kopumā šajā jomā īstenotie pasākumi** ir labi izskaidroti īstenošanas **ziņojumā**. **Lielākā daļa no tiem ir mērķtiecīgi** un būtiski, jo īpaši attiecībā uz daudzvalodu politikas īstenošanu ES iestāžu līmenī (sk. 2.3. iedaļu).

Komisija ar Mūžizglītības programmas (Mūžizglītības programma) palīdzību ir izveidojusi Eiropas maģistra grādu tulkošanā (EMT = MET) — projektu partnerībā starp Eiropas Komisiju un augstākās izglītības iestādēm, piedāvājot maģistrantūras līmeņa tulkošanas programmas, lai uzlabotu tulkotāju apmācības kvalitāti un piesaistītu augsti kvalificētus darbiniekus darbam par tulkotājiem ES. TER ietvaros iesaistītās augstskolas ir tīkls, ko sauc par EMT tīklu (= MET tīkls), kas ir forums, kurā tiek dalītnieču universitātes un apmainās ar paraugpraksi tulkošanas mācīšanā. Tīklā ir 63 dalībnieki. Turklāt Komisija organizē citas programmas un pasākumus, kuru mērķis ir veicināt tulkošanu kā profesiju, jo īpaši *uzaicināto tulkotāju programmu* un *Tulkošanas ģenerāldirektorāta apmeklējumus*. Pirmā programma ļauj Komisijas tulkotājiem dažas nedēļas pavadīt universitātē, mācot tulkošanu, un konsultēt valodniekus par karjeras iespējām ES, savukārt otrā programma organizē Tulkošanas ģenerāldirektorāta apmeklējumus studentiem un citiem, kuriem ir profesionāla interese par tulkošanu. Turklāt Komisija organizē “*Juvenes Translatores*” *tulkošanas konkursu*, lai veicinātu vidusskolu skolēnu informētību par tulkošanas nozīmi²³. Komisija un Parlaments aktīvi darbojas, lai izveidotu Eiropas maģistra grādu konferenču mutiskajā tulkošanā (EMCI).

²¹ Skatīt <http://www.celan-platform.eu/index.html>

²² Skatīt <http://www.lilama.org/>

²³ Skatīt http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/index_en.htm

Komisija dara pieejamus dažādus **instrumentus**, atsaucēs materiālus un datubāzes tulkotājiem un terminologiem, piemēram, *Interaktīvā terminoloģija Eiropai* (IATE = *Interactive Terminology for Europe* = TIAE). Dati par to, kā ārējie lietotāji efektīvi izmanto IATE, palīdzētu novērtēt šīs iniciatīvas ietekmi.

Komisija ir izveidojusi valodu *nozāres tīmekļa platformu* (LIND-Web), kurā ietverti fakti un skaitļi par ES valodu nozari. Ar Publiskā sektora informācijas direktīvu (2003/98/EK) ir izveidots konkrēts mehānisms, lai veicinātu to, ka dalībvalstis atkārtoti izmanto ES iestāžu un struktūru sagatavotos valodu resursus, piemēram, tulkošanas arhīvus un dokumentus, kas tulkoti dažādās ES valodās (Eiropas Komisija 2011a). 24 Komisijas pārstāvniecībās ir tulkošanas biroji, kas darbojas kā saskarne ar valsts valodas ieinteresētajām personām. **Dati par pakalpojumiem, ko pašlaik sniedz šie biroji, būtu noderīgi, lai novērtētu TES ietekmi.**

No 2007. līdz 2011. gadam programma "*Kultūra*" palīdzēja finansēt 1548 grāmatu tulkošanu ar kopējo budžetu EUR 8,4 miljonu apmērā (Eiropas Komisija 2011a). Pētījums par parakstu izmantošanu, lai veicinātu svešvalodu apguvi un uzlabotu svešvalodu prasmi, tika publicēts 2011. gadā (Media Consulting Group 2011). Saskaņā ar neseno ziņojumu Komisijas pamatprogramma kultūras un audiovizuālās nozares atbalstam "*Radošā Eiropa*" finansēja vairāk nekā 500 grāmatu (romānu, ziņu, lugu, dzejas, komiksu un bērnu daiļliteratūru) tulkošanu no 35 Eiropas valodām gandrīz EUR 4 miljonu apmērā (Eiropas Komisija, 2015. gads: 5).

Eiropas Komisija kopš 2010. gada strādā pie jaunas mašīntulkošanas sistēmas valsts pārvaldes *iestādēmMT@E C*. Šī sistēma "ļauj visām ES iestādēm un aģentūrām (ne tikai tulkotājiem, bet arī pastāvīgajiem darbiniekiem), kā arī ES valstu pārvaldes iestādēm iegūt diezgan precīzus automātiskus tulkojumus 552 valodu pāros, aptverot visas ES oficiālās valodas. Šī jaunā sistēma ir būtisks pavērsiens, jo tā pieļauj daudzvalodību sabiedrisko pakalpojumu jomā" (Saville un Gutierrez Eugenio 2016:36).

Komisija ir publicējusi dažādus **pētījumus** par tulkošanas nozīmi sabiedrībā un ekonomikā. Cita starpā mums ir jāpiemin pētījums par tulkošanas nozari (Rinsche un Portera-Zanotti 2009), ziņojums par tulkošanas profesiju (Pym et al. 2012), article par tulkošanas nozīmi Eiropas sabiedrībā (Euréval 2010) un pētījums par jauno tehnoloģiju un jaunu uzņēmējdarbības modeļu ietekmi globālajā tulkošanas nozarē (Tkitl un Debussche 2014). Komisija 2010. gadā publicēja pētījumu par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT = IKT) un jauno plašsaziņas līdzekļu ietekmi uz valodu apguvi (Stevens 2010).

Komisija ir atbalstījusi dažādus **zinātniskus projektus** cilvēku valodas tehnoloģiju jomā. Piemēram, viena no *prioritātēm Septītajā pamatprogrammā pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai* (2007–2013) bija "valodu tehnoloģijas", kas aptver daudzas pētniecības grupas un disciplīnas, tostarp dabiskās valodas apstrādi, balss tehnoloģijas, ekstrakcijas informāciju un mašīntulkošanu. 2009.-2010. gadā tika uzsākti 25 valodu tehnoloģiju projekti ar kopējo ES finansējumu 56 miljonu euro apmērā (Eiropas Komisija 2011a). Valodu tehnoloģiju portfelī ir iekļauti Konkurētspējas un inovāciju programmas (2007.–2013. gads) projekti. Projektus par valodu tehnoloģijām un jo īpaši mašīntulkošanu var finansēt arī no jaunās pētniecības un inovācijas *pamatprogrammas "Apvārsnis 2020"* (2014–2020).

Komisija aktīvi darbojas **starptautiskās sadarbības pasākumos** rakstiskās un mutiskās tulkošanas jomā, piemēram, ikgadējā sanāksmē par valodu lietojumu, dokumentāciju un publikācijām (IAMLADP), forumā un starptautisku organizāciju vadītāju tīklā, kas nodarbina valodu konferenču un pakalpojumu sniedzējus. Turklāt Eiropas Komisija ir

noslēgusi starptautiskus nolīgumus ar dažādām valsts aģentūrām, kas iesaistītas daudzvalodu tulkošanā un terminoloģijā, piemēram, Tulkošanas biroju, Kanādas Sabiedrisko darbu un valdības dienestu, Karību jūras reģiona Tulkošanas un mutiskās tulkošanas pētniecības institūtu (Eiropas Komisija 2011a), Herzenas Valsts izglītības universitāti Sanktpēterburgā un Maskavas Valodas universitāte piedalās Apmeklējumu tulkotāju shēmā. Mutiskās tulkošanas jomā Komisijai ir dažādas starptautiskās sadarbības programmas ar Ķīnu, Vjetnamu, Makao un Krieviju.

3.5 Daudzvalodības ārējā dimensija

TES piektais punkts attiecas uz daudzvalodības ārējo dimensiju, kas nozīmē Eiropas valodu popularizēšanu ārvalstīs un sadarbības uzlabošanu ar valstu un starptautiskām organizācijām, kas darbojas valodu apguves un valodu un kultūras daudzveidības jomā. Īstenošanas ziņojumā ir minētas divas iniciatīvas.

Pirmais attiecas uz **Indiju**. Komisija 2008. gadā Ņūdeli rīkoja konferenci par daudzvalodību un starpkultūru dialogu. 2009. gadā tā ar Indijas valdību parakstīja kopīgu deklarāciju par daudzvalodību. 2011. gadā ES un Indijas politiskā dialoga ietvaros tika organizēta augstāko amatpersonu sanāksme. Otrā iniciatīva attiecas uz **Ķīnu**. Ķīnas valdība un Komisija 2009. gadā parakstīja kopīgu deklarāciju par daudzvalodību. 2011. gadā tika organizēta konference par daudzvalodību un valodu apguvi.

Nav pieejama informācija par šo paziņojumu pēcpasākumiem (ja tādi ir). Tas ir mazliet neapmierinoši, jo ES bieži tiek minēta kā piemērs, kas jāpēta (un dažreiz pat kā modelis), ko izpētīs daudzvalodu valstis ar vairākām oficiālajām valodām, piemēram, Indiju vai Dienvidāfriku. Tā kā daudzvalodība pasaulē ir norma, nevis izņēmums, ES, iespējams, būtu jāmeklē modeļi, kas varētu sniegt konkrētas liecības par to, kā konkrēti pārvaldīt daudzvalodību un valodu daudzveidību. Kā norāda Krauss, kad Eiropas politiķi meklē šādus modeļus, "viņu intereses bieži tiek aizskartas Amerikas Savienoto Valstu gadījumā. [Tomēr], ja mēs vēlamies izstrādāt labu pieeju, lai analizētu ES kā daudzveidīgas politiskas kopienas perspektīvas, mums, iespējams, būtu jākoncentrējas uz tādas demokrātiskas federācijas pieredzi, kuras politiku galvenokārt raksturo multikulturālisma un daudznacionālā faktora sagraušana. Salīdzinošā sistēma Eiropas turpmākās politikas novērtēšanai pēc tam tiks nedaudz novirzīta uz ziemeļiem no Amerikas Savienotajām Valstīm uz Kanādu" (Kraus 2008: 97: 97). Šveice ir vēl viens interesants gadījums (sk. Lacey 2013).

Visbeidzot, ES būtu jāpievērš lielāka uzmanība sadarbības attīstīšanai ar daudzvalodīgām valstīm, lai apmainītos ar pieredzi un praksi. Varētu atbalstīt salīdzinošus pētījumus daudzvalodības un valodu politikas jomā. Izveidojot **Eiropas priekšsēdētāju vai pētniecības centru daudzvalodības un valodu politikas jomā, varētu veicināt patiesu Eiropas redzējumu par daudzvalodību pasaulē, nevis vienkārši popularizēt Eiropas valodas kā tādas.** Tas atbilstu ES atbalstam lielajiem daudzvalodības pētniecības projektiem un Sestajā un Septītajā pamatprogrammā pētniecībai un tehnoloģiju²⁴attīstībai, kā arī Komisijas 2005. gada ieteikumiem dokumentā "*Jauna daudzvalodības pamatstratēģija*". Dokumentā teikts, ka "Komisija ar Mūžizglītības programmas starpniecību sniegs atbalstu pētījumiem par daudzvalodības stāvokli augstākajā izglītībā un katedru izveidi ar daudzvalodību un starpkultūru jautājumiem saistītās studiju jomās"

²⁴ Skatīt projektu LINEE (Valodas Eiropas izcilības tīklā = valodas Eiropas izcilības tīklā), DYLAN (Valodu dinamika un daudzveidības pārvaldība), Eldia (Eiropas valodu daudzveidība visiem) un MIME (mobilitāte un iekļaušana daudzvalodu Eiropā = mobilitāte un iekļaušana daudzvalodu Eiropā)

(Eiropas Komisija 2005:8).

7. tabulā apkopoti galvenie Eiropas Komisijas veikto darbību rezultāti, lai īstenotu TER, un sniegta vispārīga piezīme par to rezultātiem.

Lauks	Galvenie rezultāti	Sekas un piezīmes
Sociālā kohēzija, starpkultūru dialogs un Eiropas integrācija	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dažādas publikācijas 2. Pilsoniskās sabiedrības daudzvalodības platformasizveide starpkultūru dialogam 	(1 un 2) Varbūt pozitīva ietekme uz jutību pret valodu apguves un valodu daudzveidības priekšrocībām, bet skaidru datu un rādītāju trūkums neļauj mums nonākt pie galīga secinājuma.
Mūžizglītība	<ol style="list-style-type: none"> 1. Datu vākšana (pirmais Eiropas apsekojums par valodu prasmēm) 2. Tiešs finansējums dažādiem projektiem, kas saistīti ar mūžizglītību (5 % no Mūžizglītības programmas budžeta, ko izmanto šim nolūkam) 3. Ievērojams dalībnieku skaits šajos projektos 	(1) Svarīgs sasniegums. Jaunu datu pieejamība izglītības sistēmu efektivitātes salīdzinošai novērtēšanai (2 un 3) Iespējams, pozitīva ietekme, bet, lai novērtētu TES īstenošanas efektivitāti un ieguvumus, ir vajadzīgs vairāk datu par programmu rezultātiem (piemēram, valodu prasmju līmeni, ko, iespējams, sasnieguši izglītojamie).
Nodarbināmība un konkurētspēja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dažādas publikācijas 2. Tiešs finansējums svešvalodu apmācības atbalstam 	(1) Varbūt pozitīva ietekme uz jutīgumu pret svešvalodu priekšrocībām uzņēmumiem. Lai novērtētu šo publikāciju faktisko ietekmi, būtu vajadzīgs vairāk datu un rādītāju. (2) Iespējamā pozitīvā ietekme, bet ir pieejami maz datu par šāda tiešā finansējuma galīgajiem rezultātiem. Lielākā daļa šo iniciatīvu ir mērķtiecīgas un atbilstošas.
Valodu daudzveidības veicināšana, izmantojot tulkošanu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eiropas maģistra grāds tulkošanā 2. Jauni rīki un datubāzes tulkotājiem 3. Atbalsts grāmatu tulkošanai 	(1 un 2) ierobežota ietekme un turpmāki pasākumi nav veikti.

		4. Dažādi pētījumi 5. Vairāki starptautiskās sadarbības pasākumi	
Daudzvalodības dimensija	ārējā	1. Kopīgā deklarācija par daudzvalodību ar Indiju 2. Kopīgā deklarācija par daudzvalodību ar Ķīnu	
Avots: tabula sastādīta autors			

7. 7. Kopsavilkums par Eiropas Komisijas darbībām TES īstenošanā

4 Secinājumi

Galvenie rezultāti:

- TER vispārējie mērķi ir būtiski, jo tie atbilst problēmām, kuras TER ir paredzēts atrisināt. Dažus jaunus pasākumus var izstrādāt, lai mazinātu spriedzi starp mobilitāti un iekļaušanu, piemēram, lai stiprinātu valodu apguvi pēc pieprasījuma un nodrošinātu daudzvalodīgākus sabiedriskos pakalpojumus, tostarp administratīvās formas. Labi piemēri ir Eiropas Komisijas izstrādātais tiešsaistes lingvistiskais atbalsts (OLS) un mašintulkošana valsts pārvaldes iestādēm (MT@EC).
- Šīs atbilstības novērtējumu var veikt, izmantojot ierobežotus empīriskus pierādījumus. Mums trūkst atbilstošu un uzticamu datu, lai izpētītu valodu prasmi ietekmi uz indivīdu ekonomisko labklājību un uzņēmumu konkurētspēju. Pieaugušo izglītības apsekojumā varētu apkopot labākus datus par Eiropas iedzīvotāju ienākumiem. Ir vajadzīgi vairāk kvantitatīvu datu par valodu lietojumu Eiropas uzņēmumu saimnieciskajā darbībā (t. i., pirkšanas, ražošanas un pārdošanas procesos).
- Attiecībā uz pasākumu un darbību novērtējumu, ko Komisija veic, lai īstenotu TES, mēs atzīmējam dažādas liecības. Informācija par izmaksām un efektivitāti ES programmām un darbībām, kas veiktas, lai nodrošinātu atbilstību TES, nav pilnīga. Būtu precīzāk jādefinē rādītāji, kas jāizmanto, lai novērtētu valodu politikas rezultātus.
- Īpaša uzmanība būtu jāpievērš to programmu galīgajai ietekmei, kuru mērķis ir uzlabot studentu un pieaugušo valodu prasmes. Novērtēšanas metodes var pielāgot, pamatojoties uz Komisijas jau publicētajām pamatnostādņēm.
- Stimuli var būt arī efektīvs veids, kā veicināt daudzvalodību, jo īpaši augstākajā izglītībā.
- Būtu jānodrošina saskaņotība starp TES un citām ES politikas jomām, kurām ir netieša ietekme uz valodu daudzveidību un LM+2 formulas piemērošanu. Dažkārt dažās politikas jomās dominē vienvalodība un/vai de facto trīsvalodība.
- Eiropas Komisijas ārējā komunikācija varētu būt daudzvalodīgāka, jo īpaši tās tīmekļa vietnēs.

Kā norādīts 1. iedaļā, valodu apguves stiprināšanu un atbalstu tulkošanas nozarei var uzskatīt par veidu, kā sasniegt citus sociālekonomiskos mērķus, piemēram, veicināt mobilitāti, atvieglot ES migrantu un mobilo pilsoņu iekļaušanu, uzlabot nodarbinātību un nodrošināt vienlīdzību starp ES oficiālajām valodām (TES 1. un 3. punkts un galīgie ieteikumi).

Empīriskie pierādījumi, kas izklāstīti 2. iedaļā, liecina, ka svešvalodu prasmes var pozitīvi ietekmēt iedzīvotāju ienākumus un sabiedrības labklājību un ka ieguldījums vairāk nekā vienas svešvalodas mācīšanās ir piemērots mērķis. Šādus ieguvumus var izmērīt. Turklāt svešvalodu prasmes var veicināt mobilitāti un iekļautību. Pierādījumi par valodu prasmi ietekmi uz nodarbinātību vēl ir jāpierāda, taču pastāv pozitīva saikne starp valodu prasmi un profesionālo statusu. Valodu prasmes var veicināt migrantu ekonomisko integrāciju, palielinot viņu ienākumus un darba iespējas. Pētījums par valoduizslēgšanas rādītājiem liecina, ka vienlīdzīga attieksme pret ES oficiālajām valodām ir nepieciešama, lai nodrošinātu ES publicēto dokumentu efektīvu un godīgu pieejamību.

Viens no TES mērķiem ir atbalstīt valodu apguvi, lai veicinātu mobilitāti ES iekšienē un iekļaušanu uzņēmējvalstī, taču ne LM+ 2 formula, ne vienas transportlīdzekļu valodas veicināšana nav pietiekama, lai atrisinātu spriedzi starp mobilitāti un iekļaušanu. Dažus novatoriskus pasākumus varētu izstrādāt valstu un ES līmenī. **Uzņēmējas valsts oficiālās(-o) valodas(-u) apguvei pirms aizbraukšanas uz ārzemēm un/vai tūlīt pēc ierašanās uzņēmējā valstī būtu jāklūst pieejamāki un lētāki.** Labs piemērs ir Eiropas Komisijas sniegtais tiešsaistes lingvistiskais atbalsts Erasmus studentiem, un to varētu attiecināt arī uz citām mērķgrupām (sk. 3.2. iedaļu). Turklāt, kā ierosināts TES 3. punkta c) apakšpunktā, ES varētu izmantot Eiropas struktūrfondus, lai nodrošinātu īpašus valodu kursus profesionālajā un pieaugušo izglītībā. Tas atbilstu ieteikumiem, kas ietverti Padomes 2014. gada 20. maija secinājumos par daudzvalodību un valodu prasmju attīstību. Šajā dokumentā Padome aicina tās “izmantot programmas” Erasmus+ “un Eiropas strukturālo un investīciju fondu potenciālu”, lai sasniegtu šos mērķus.

Varētu būt lietderīgi vairāk nodrošināt daudzvalodīgus sabiedriskos pakalpojumus, vismaz lielās pilsētās. Standartizētu administratīvo veidlapu nodrošināšana vairākās valodās var atvieglot saimniecisko darbību un sociālā nodrošinājuma sistēmu koordināciju. Ir panākts zināms progress, bet ir iespējams panākt progresu²⁵. Šajā jomā ļoti noderīga var būt Eiropas Komisijas izstrādātā mašintulkošana valsts pārvaldes iestādēm (MT@EC) (sk. 3.4. iedaļu). Tas uzsver rakstiskās un mutiskās tulkošanas nozīmi daudzvalodu komunikācijas pārvaldībā Eiropā. Lai izdarītu secinājumu par šo jautājumu, **TER izklāstītie vispārējie mērķi ir būtiski, jo tie atbilst problēmām, kuras paredzēts atrisināt ar TER. Valodu prasmes sniedz dažāda veida pabalstus (jeb “pabalstus”) indivīdiem, sabiedrībai un ES iestādei. Daži no šiem ieguvumiem ir (vai var būt) kvantitatīvi. Tomēr būtu jāizstrādā daži novatoriski pasākumi, lai vēl vairāk mazinātu spriedzi starp mobilitāti un iekļaušanu.**

Jāatzīmē, ka šajā pētījumā TER atbilstības novērtējums tika veikts, pamatojoties uz ierobežotiem empīriskiem pierādījumiem. Šādi pierādījumi attiecas tikai uz dažām Eiropas valstīm, tostarp trešām valstīm, piemēram, Turciju vai Šveici. **Mums trūkst atbilstošu un uzticamu datu, lai izpētītu valodu prasmju ietekmi uz indivīdu ekonomisko labklājību, tādējādi salīdzinot dažādu valodu nozīmi darba tirgū un ņemot vērā reģionālo ietekmi (piemēram, franču reģionos Ronas-Alpu un Bretaņas reģionos valodu prasmes itāliešu valodā, iespējams, netiek vienādi atalgotas). Ņemot vērā mūsu zināšanas, Eurostat publicētais pieaugušo izglītības apsekojums pašlaik ir vienīgais datu kopums, ko var izmantot Eiropas mēroga analīzē par saikni starp valodu prasmēm un nodarbināmību un/vai individuālajiem ienākumiem. Tomēr būtu jāuzlabo savākto datu kvalitāte, jo īpaši attiecībā uz mainīgajiem lielumiem, kas raksturo respondentu ienākumus. Viens no iespējamiem risinājumiem ir publicēt dažus ad hoc apsekojumus vai regulāri iekļaut konkrētus jautājumus par valodu prasmēm lielos reprezentatīvos gareniskajos pētījumos, piemēram, *Vācijas Sociālās un ekonomiskās grupas pētījumā* (SOEP). Nav pieejami dati par valodu prasmju ieguldījumu ES IKP. Lai novērtētu valodu prasmju**

²⁵ Piemēram, ES standarti sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas jomā paredz, ka uz saņēmējiem attiecas vienas valsts tiesību akti un viņi saņem piemaksas šajā valstī, un ka sociālā nodrošinājuma organizācijas lemj par juridisko jurisdikciju, kas attiecas uz saņēmējiem (to sauc par principu “vienotie piemērojami tiesību akti”), piemēram, personai, kas atrodas Austrijā un veic papildu saimniecisko darbību Slovākijā, ir jāmaksā viss savs sociālais nodrošinājums Austrijā. Tomēr katras valsts organizācija izmanto dažādas formas dažādās valodās, kuras ierēdņi, kas strādā organizācijās ārvalstīs, ne vienmēr saprot. Tā rezultātā Eiropas pilsoņi, kas strādā vairāk nekā vienā dalībvalstī, saskaras ar administratīviem šķēršļiem, kas palielina mobilitātes izmaksas.

ieguldījumu konkurētspējā un pievienotās vērtības radīšanā, mums ir vajadzīgi **kvantitatīvi** dati par valodu lietojumu Eiropas uzņēmumu iepirkuma, ražošanas un pārdošanas procesos (piemēram, sk. 2.1.2. iedaļu). Šī ideja nav pilnīgi jauna. Komisijas dienestu darba dokuments par *ietekmes novērtējumu: paziņojuma par daudzvalodību pavaddokuments: Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās* iesaka apkopot apsekojumu datus par valodu stratēģijām, ko pieņēmušas uzņēmumi, pakalpojumu sniedzēji un vietējās iestādes, un vākt datus par to, kā plašsaziņas līdzekļi ņem vērā valodu un kultūras daudzveidību (Eiropas Komisija 2008c:32). **Piemērs ir Šveicē savākie dati.**

Komisijas veikto pasākumu un darbību novērtējums TER īstenošanai parādīja, ka, lai gan daudzas darbības bija būtiskas (ņemot vērā 2. iedaļā izklāstītos rezultātus), **informācija par ES programmu un darbību izmaksām un efektivitāti TES mērķu sasniegšanā bieži vien ir nepilnīga. Būtu labāk jādefinē rādītāji valodu politikas rezultātu novērtēšanai.** Publicētie dati attiecas uz ieguldījumiem (ieguldītie EUR) un dažreiz uz produktiem (piemēram, atbalstīto programmu skaits), bet lielāka uzmanība būtu jāpievērš šādu programmu galīgo rezultātu (vai to seku) novērtēšanai uz mērķa grupu. Labs paraugs, lai novērtētu ES finansējuma efektivitāti/efektivitāti valodu politikai minoritāšu valodu atbalstam, ir sniegts Grin et al. (2003) sagatavotajā ziņojumā. Novērtēšanas metodes var pielāgot no Komisijas jau publicētajām pamatnostādņēm (Eiropas Komisija 1999, Eiropas Komisija 2008a). Būtu labāk jāizstrādā darbības rādītāji (sk. 1.2. iedaļu).

Varētu labāk uzraudzīt rezultātus, kas gūti, sniedzot ES finansiālo atbalstu valodu apguvei starp Erasmus un starptautiskajiem studentiem. Jāatzīmē, ka tiešais finansiālais atbalsts ir tikai viena no svirām, ko ES var izmantot, lai sasniegtu TER mērķus. **Stimuli var būt arī efektīvs veids, kā veicināt daudzvalodību.** Piemēram, personu un augstākās izglītības iestāžu valodas izvēle atbilst stimuliem, kas iekļauti pētniecības un mācīšanas darbību kvalitātes novērtēšanas sistēmās (piemēram, augstskolu reitings). Universitāšu publiskā finansējuma vai studentu mobilitātes atbalsta sasaiste ar vienkāršu uzņemto starptautisko studentu skaitu var būt stimuls universitāšu programmām, kas veidotas tikai angļu valodā, nepievēršot pietiekamu uzmanību uzņēmējas valsts oficiālās valodas studentiem. Izmantojot tādu rādītāju kā “to uzņemto starptautisko studentu skaits, kuri studiju beigās sasniedz C1 līmeni vietējās valodas prasmēs”, nevis vienkāršs ārvalstu studentu skaits, varētu stimulēt augstākās izglītības iestādes efektīvāk veicināt valodu apguvi starptautisko studentu vidū. Kopumā **īpaša** uzmanība būtu jāpievērš saskaņotībai starp TES un citām ES politikas jomām, kas netieši ietekmē valodu daudzveidību, un LM+ 2 formulas piemērošanai, piemēram, augstākās izglītības, patentu un inovāciju politikas “internacionalizācijai” un valodu izmantošanai ES iestāžu tīmekļa vietnēs. Dažkārt šādās politikas jomās dominē vienvalodība vai *de facto* trīsvalodība, un tas var ietekmēt individu un ģimeņu stimulus apgūt un izmantot valodas. Kā norādīts iepriekš minētajā Komisijas dienestu dokumentā: *paziņojuma par daudzvalodību pavaddokuments: Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās*: “daudzvalodība ir transversāls jautājums, kas ietekmē konkurētspēju un Eiropas pilsonību un kas būtu jāintegrē virknē politikas jomu ārpus izglītības” (Eiropas Komisija 2008c:5).

Un noslēguma komentārs par TER galīgo mērķi ir šeit. Padome aicina Komisiju “saskaņā ar jauno visaptverošo daudzvalodības politikas sistēmu un savas kompetences robežās pieņemt pasākumus, lai ņemtu vērā pilsoņu un iestāžu valodu vajadzības, īpašu uzmanību

pievēršot i) attiecībām starp Eiropas iestādēm un sabiedrību un ii) attiecībām starp Eiropas iestādēm un valstu iestādēm, īpašu uzmanību pievēršot informācijas sniegšanai visās oficiālajās valodās un daudzvalodības veicināšanai Komisijas tīmekļa vietnēs”. Komisija to nerisināja īstenošanasziņojumā vai saistītajos dokumentos. Tomēr 2.3. iedaļā sniegtās liecības liecina, ka daudzvalodību varētu labāk popularizēt Komisijas tīmekļa vietnēs. Komisijas tīmekļa vietnēs ir ne tikai ziņu vai vispārīgas informācijas krātuve, bet arī materiāli, kas var būt stratēģiski svarīgi ekonomikas dalībniekiem, piemēram, maziem un vidējiem uzņēmumiem, apvienībām un NVO, kas atsaucas uz uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumus, finansējuma programmām vai iepirkuma procedūrām.

5 Atsauces

- Aldashev, Alisher, Johannes Gernandt, un Stephan L. Thomsen (2009). "Valodu lietojums, līdzdalība, nodarbinātība un ienākumi Pierādījumi ārvalstniekiem Rietumvācijā ar vairākiem atlasēs avotiem", *Labour Economics*, 16, lpp. 330–341.
- Ammon, Ulrich (2015). *Die Stellung der deutschen Sprache in der Welt* Berlin: No Gruyter.
- Aparicio Fenoll, Ainhoa un Zoë Kuehn (2016). "Vai svešvalodu zināšanas veicina jauniešu migrāciju Eiropas Savienībā?" Gazzola, Michele un Bengt-Arne Wickström (red.) *The Economics of Language Policy*, pp. 331–356. Kembridža: MIT Prese.
- Araújo, Luísa, Patrícia Dinis da Costa, Salvo Flisi un Elena Soto Calvo (2015). *Valoda un nodarbinātība*. Luksemburgā: Eiropas Komisija — Kopīgais pētniecības centrs.
- Bane Mullarkey Ltd. (2009). *Ekonomiskais labums, kas saistīts ar īru valodu, kas pieaug līdz Galway City un Galway Gaeltacht*. Galveja: Gaillimh geilge.
- Beadle, Shane, Martin Humburg, Richard Smith un Patricia Vale (2015). *Pētījums par svešvalodu prasmju un nodarbinātību*. Briselē: Eiropas Komisija.
- Budrija, Santjago un Pablo Swedberg (2012). *Valodas zināšanu ietekme uz imigrantu ienākumiem Spānijā*, IZA diskusiju dokuments Nr. 6957. Bonna: Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit.
- CILT (2006). *ELAN: Svešvalodu prasmju trūkuma ietekme uz Eiropas ekonomiku uzņēmumos*. Londona: CILT, Nacionālais Valodu centrs.
- Eiropas Savienības Padome (2008a). "Padomes 2008. gada 22. maija secinājumi par daudzvalodību", *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis*, C 140, lpp. 14–15.
- Eiropas Savienības Padome (2008b). "Padomes 2008. gada 21. novembra rezolūcija par Eiropas daudzvalodības stratēģiju", *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis*, C 320 (16.12.2008.), lpp. 1–3.
- Eiropas Savienības Padome (2010. gads). Padomes secinājumi par valodu prasmēm mobilitātes veicināšanai, *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis*, C 372, lpp. 27–30.
- Eiropas Savienības Padome (2012. gads). "Council Regula (ES) Nr. 1260/2012 (2012. gada 17. decembris), ar ko īsteno ciešāku sadarbību, lai izveidotu vienotu patentaizsardzību attiecībā uz piemērojamo tulkošanas kārtību", *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis*, L 361, lpp. 89–92.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes un Gigliola Paviotti (2008a). *Daudzvalodība: starp politikas mērķiem un īstenošanu*. Briselē: Eiropas Parlaments.
- Cullen, Joe, Clare Cullen, Véronique Maes un Gigliola Paviotti (2008b). *Daudzvalodība: starp politikas mērķiem un īstenošanu — pielikumi*. Briselē: Eiropas Parlaments.
- Danguy, Jérôme un Bruno Van Pottelsberghe de la Potterie (2011). "Kopienas patenta izmaksu un ieguvumu analīze", *Journal of Benefit-Cost Analysis*, 2 (2), lpp. 1–41.
- Di Paolo, Antonio un Aysit Tansel (2015). Atgriešanās pie svešvalodu prasmēm jaunattīstības valstīs: The case of Turkey, *Journal of Development Studies* 51. lpp. 407–421.
- Dustmann, Kristietis (1994). "Runājošā prasme, rakstīšanas plūsma un migrantu ienākumi", *Journal of Population Economics*, 7 (2), lpp. 133–156.
- Dustmann, Christian un Francesca Fabbri (2003). Valodu prasme un darba tirgus. "Imigrantu sniegums Apvienotajā Karalistē", *The Economic Journal*, 113. lpp. 695–717.
- Egger, Peter H. un Andrea Lassman (2016). "Kultūras intergrācija un eksporta dažādība pārklājas dažādās valstīs", Gazzola, Michele un Bengt-Arne Wickström (red.) *The*

Economics of Language Policy, pp. 357–380. Kembridža: MIT Prese.

- Egger, Peter H. un Andrea Lassmann (2012). "Valodas efekts starptautiskajā tirdzniecībā: Metaanalīzes", *Economics Letters*, 116, lpp. 121–124.
- Egger, Peter H. un Farid Toubal (2016). "Kopējā runātā valoda un starptautiskā tirdzniecība", Ginsburgā, Victor and Shlomo Weber (red.) *The Palgrave Handbook of Economics and Language*, pp. 263–289. Basingstoke: Palgrave.
- EPO-ITSB (2013). *Intelektuālā īpašuma tiesību ietilpīgas nozares: ieguldījums ekonomikas rādītājos un nodarbinātībā Eiropas Savienībā. Nozares līmeņa analīzes ziņojums, 2013. gada septembris*. Minhene-Alikante: Eiropas Patentu iestāde (EPO) un Iekšējā tirgus saskaņošanas birojs (ITSB).
- Eureval (2010). *Tulkošanas ieguldījums daudzvalodu sabiedrībā Eiropas Savienībā*, Tulkošanas un daudzvalodības pētījumi. Briselē: Tulkošanas ģenerāldirektorāts. Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (1999). *Līdzekļu vākšana — sociālekonomisko programmu novērtējums* (6 apjomi). Luksemburgā: Eiropas Kopienų Oficiālo publikāciju birojs.
- Eiropas Komisija (2003). *Valodu apguves un valodu daudzveidības veicināšana: Rīcības plāns 2004.-2006. gadam*, COM(2003) 449 galīgā redakcija. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2005. gads). *Jauna daudzvalodības pamatstratēģija*, COM(2005) 596 galīgā redakcija. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2007). *Mobilitāte — instruments vairāk un labākām darbavietām: Eiropas darba mobilitātes rīcības plāns (2007.-2010. gads)*, COM(2007) 773 galīgā redakcija. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2008a). *VALSTS: Sociālekonomiskās attīstības novērtēšanas resurss*. Luksemburgā: Eiropas Kopienų Oficiālo publikāciju birojs.
- Eiropas Komisija (2008b). *Zaļā grāmata "Migrācija & mobilitāte: ES izglītības sistēmu problēmas un iespējas*, COM(2008) 423. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2008c). *Ietekmes novērtējums. Pavaddokuments paziņojumam "Daudzvalodība: Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās"*, COM(2008) 2444. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2008d). *Pārskats par Kopienų darbībām daudzvalodības jomā un tiešsaistes sabiedriskās apspriešanas rezultātiem. Pavaddokuments Komisijas paziņojumam Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: Daudzvalodība: "Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās"*, SEC(2008) 2443. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2008e). *Daudzvalodība: "Eiropas priekšrocība un kopīga apņemšanās"*, COM(2008) 566 galīgā redakcija. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2009. gads). *Imigrantu bērnu integrācija Eiropas skolās*. Briselē: Eurydice-Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2011a). *Pārskats par Kopienų darbībām daudzvalodības jomā — 2011. gada atjauninājums*, SEC(2011) 926. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2011b). *Valodu rokasgrāmata Eiropas uzņēmumiem. Veiksmīga komunikācija jūsu starptautiskajā tirdzniecībā* Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2011c). *Valodu apguve pirmsskolas izglītības līmenī: padarīt to efektīvu un ilgtspējīgu. Politikas rokasgrāmata*, SEC (2011) 928 galīgā redakcija. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2011d). *Valodas darbavietām. Daudzvalodu saziņas prasmju nodrošināšana darba tirgum.*, Tematiskās darba grupas "Valodas nodarbinātībai" ziņojums. Eiropas stratēģiskā sistēma izglītības un apmācības jomā. Briselē: Eiropas Komisija.

- Eiropas Komisija (2011e). *Labākās daudzvalodu uzņēmējdarbības praksesapzināšana ES*. Briselē: Tulkošanas ģenerāldirektorāts. Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2011f). *Ziņojums par to, kā tiek īstenota Padomes 2008. gada 21. novembra rezolūcija par Eiropas daudzvalodības stratēģiju*, SEC(2011) 927. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2012a). *Eiropieši un viņu valodas*, Eurobarometra speciālizdevums 386. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2012b). *Pirmais Eiropas apsekojums par valodu prasmēm*. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2012c). *Valodu prasmes nodarbināmībai, mobilitātei un izaugsmei*, pavaddokuments. Komisijas paziņojums. "Izglītības atslābināšana: Ieguldīt prasmēs labāku sociālekonomisko rezultātu sasniegšanai". SWD(2012) 372 final. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2012d). *Valodu prasmes nodarbināmībai, mobilitātei un izaugsmei. Pievienots dokumentam "Pārdomāt Education: Investing prasmēs labāku sociālekonomisko rezultātu sasniegšanai"*, SWD(2012) 372 final. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2012e). *Izglītības pārvērtēšana: valstu analīze I daļa. Papildus document Rethinking Education: Investing attiecībā uz prasmēm labāku sociālekonomisko rezultātu sasniegšanai*, SWD(2012) 377 final. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2012f). "Pārdomāt Education: Investing prasmēs labāku sociālekonomisko rezultātu sasniegšanai", COM(2012) 669 final. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Komisija (2015. gads). *Valodu prasmes skolā un darbā. Jauni pierādījumi par valsts valodas testiem un valodu prasmju vērtību darba tirgū*. Briselē: Eiropas Komisija.
- Eiropas Parlaments (2008). "Eiropas Parlamenta 2009. gada 24. marta rezolūcija par daudzvalodību — Eiropas priekšrocība un kopīgas saistības (2008/2225(INI))", *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis*, C 117 E, lpp. 59–64.
- Eurostat (2016). *Statistika parsvešvalodu apguvi, statistikasskaidrojums*, Eurostat.
- Fidrmuc, Jan un Jarko FIDRMUC (2015). "Svešvalodas un tirdzniecība: dabas eksperimenta pierādījumi", *Empirical Economics*, DOI 10.1007/s00181-015-0999-7.
- Fidrmuc, Jan, Victor Ginsburgh un Shlomo Weber (2010). "Scenāriji pēc vienprātības: Vai dalībvalstu kvalificēts vairākums varētu atvieglot daudzvalodības slogu Eiropā?", Hanf, Dominik, Klaus Malacek un Elise Muir (red.) *Valodas un Eiropas integrācija*, lpp. 259–279. Briselē: Pīters Langs.
- Gazzola, Michele (2014a). *Valodu režimnovērtēšana. Teorija un piemērošana daudzvalodu patentu organizācijām*. Amsterdama: Džons Bendžamins.
- Gazzola, Michele (2014b). "Partecipazione, esclusione languagea e traduzione: Una valutazione del regime languageo dell'Unione europea", *Studi Italiani di Linguistica Teorica e Applicata*, 43 (2), lpp. 227–264.
- Gazzola, Michele (2015). "Valodu nevienlīdzības noteikšana un mazināšana patentu informācijas pārvaldībā Eiropā", *World Patent Information*, (40), lpp. 43–50.
- Gazzola, Michele (2016). Kam domāta daudzvalodu komunikācija? Valodu politika un taisnīgums Eiropas Savienībā", *Eiropas Savienības politika*, DOI: 10.1177/1465116516657672.
- Gazzola, Michele (2016. gads, gaidāms). Valodu prasmes un pieaugušo migrantu nodarbinātības statuss Eiropā", Beacco, Jean-Claude, Hans-Jürgen Krumm, David Little un Philia Thalgott (red.) *Pieaugušo migrantu lingvistiskā integrācija. Dažas mācības no pētniecības*. Berlīne/Bostona: No Gruyter-Mouton.
- Gazzola, Michele (2016. gads, presē). "Documenti e Orientamenti dell'Unione europea in

materia di multilinguismo", in Caretti, Paolo un Giuseppe Mobilio (eds.) *La lingua come fattore di integrazione sociale e politica*, pp. 99–131. Turīna: Giappichelli.

- Gazzola, Michele un Fransuā Grina (2013). Vai ELF ir efektīvāka un taisnīgāka nekā tulkošana? ES daudzvalodu režīma novērtējums", *International Journal of Applied Linguistics*, 23. lpp. 93–107.
- Gazzola, Michele, François Grin un Bengt-Arne Wickström (2016). "Skaidra valodas ekonomikas bibliogrāfija", Gazzola, Michele un Bengt-Arne Wickström (red.) *The Economics of Language Policy*, pp. 53–92. Kembridža (MA): MIT Prese.
- Ginsburga, Viktors un Juan Prieto (2011). "Atgriešanās dzimto darba ņēmēju svešvalodās ES", *Pārskats par rūpniecības un darba attiecībām*, 64. lpp. 599–618.
- Ginsburga, Viktors un Šlomo Vēbers (2005). "Valodas atņemšana Eiropas Savienībā", *Žurnāls kopējā tirgus izpētei*, 43 (2), lpp. 273–286.
- Gobierno vasco (2016). *Basku valodas vērtība un ekonomiskā ietekme*. Sansevastjana: Basku zemes valdība — Izglītības, valodu politikas un kultūras departaments.
- Grin, François (1999). *Prasmes un atlīdzība. Valodu vērtība Šveicē*. Fribourg: Universitātes izdevumi Fribourg.
- Grin, François (2003). "Valodu plānošana un ekonomika", *Valodu plānošanas aktuālie jautājumi*, 4 (1), lpp. 1–66.
- Grin, François, László Marác, Nike K. Pokorn un Peter A. Kraus (2014). "Mobilitāte un iekļaušana daudzvalodu Eiropā: Nostājas dokuments par MIME projektu". Ženēva: Ženēvas Universitāte <http://www.mime-project.org/resources/MIME-POSITIONPAPER-V4.pdf>
- Grin, François, Tom Moring, Durk Gorter, Johan Häggman, Dónall Ó Riagáin un Miguel Strubell (2003). *Atbalsts mazākumtautību valodām Eiropā*. Briselē: Eiropas Komisija.
- Grin, François, Claudio Sfreddo un François Vaillancourt (2009). *Svešvalodas profesionālajā darbībā*, Projekts Nr.405640–108630. Ženēva: Ženēvas Universitāte www.elf.unige.ch
- Grin, François, Claudio Sfreddo un François Vaillancourt (2010. gads). *Daudzvalodu darba vietasekonomika*. Londona: Routledge.
- Grin, François un François Vaillancourt (1997). Daudzvalodības ekonomika: Pārskats un analītiskais satvars, " *Gada pārskats par lietišķo valodniecību*", 17, lpp. 4365.
- Hägens, Stephen (2010. gads). *ELAN-CAT pētījums: Pētījums par valodu lietošanu tirdzniecībā un tirdzniecībā Katalonijā*. Barselona: Universitat Oberta de Catalunya.
- Hägens, Stephen (2011). *Ziņojums par valodu pārvaldības stratēģijām un paraugpraksi Eiropas MVU: Pimlico projekts*. Briselē: Eiropas Komisija.
- Hanf, Dominik, Klaus Malacek un Elise Muir (red.) (2010. gads). *Valodas un Eiropas integrācija*. Briselē: Pīters Langs.
- Harhoff, Dietmar, Karin Hoisl, Bettina Reichl un Bruno Van Pottelsberghe (2009). "Patentu validācija valsts līmenī — maksas un tulkošanas izmaksu nozīme", *pētniecības politika*, 38. lpp. 1423–1437.
- Hornberger, Nancy H. (2006). "Valodu politikas un plānošanas ietvari un modeļi" , Ricento, Thomas (red.) *Ievads valodu politikā. Teorija un metodes*, pp. 24–41. Oksforda: Blackwell.
- ICF Consulting Services (2015). *Valodu mācīšana un mācīšanās daudzvalodu klasēs*. Briselē: Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts. Eiropas Komisija.
- ICF GHK (2014). *Valodas izglītībā un apmācībā: Galīgā valsts salīdzinošā analīze*. Briselē: Eiropas Komisija.
- Knoepfel, Peter, Corinne Larrue, Frédéric Varone, un Michael Hill (2007). *Sabiedriskās*

politikas analīze. Bristole: Politikas prese. [Oriģināls: *Sabiedriskās politikas analīze un vadība* (2. izdevums), Ženēva-Bāzele: Helbing & Lichtenhahn, 2006].

- Kraus, Peter A. (2008). Viendimensionāla daudzveidība? European integration and the challenge of language policy", Arzoz, Xabier (red.) *Lingvistiskās daudzveidības ievērošana Eiropas Savienībā*, lpp. 86–103. Amsterdamā: Džons Bendžamins.
- Krzyzanowski, Michal un Ruth Wodak (2011). Politikas stratēģijas un valodu politika: Eiropas Savienības Lisabonas stratēģija un tās ietekme uz ES valodu un daudzvalodības politiku, *Valodu politika*, 10. lpp. 115–136.
- Lacey, Džozefs (2013). "Vai Eiropai ir jābūt Šveices? On the Idea of a Voting Space and the Possibility of a Multilingual Demos," *British Journal of Political Science*, pp. 1–22.
- Leslie, Derek un Joanne Lindley (2001). "The impact of language ability on employment and earnings of Britain's ethnic communities" ("Valodu prasmi ietekme uz Lielbritānijas etnisko kopienu nodarbinātību un ienākumiem"), *Economica*, 68. lpp. 587606.
- Marsh, David un Richard Hill (2009). *Pētījums par daudzvalodības ieguldījumu radošumā*. Briselē: Eiropas Komisija.
- McCormick, Christopher (2013). "Valstīm ar labāku angļu ekonomiku ir labāka ekonomika", *Harvard Business Review*, 15. novembris.
- Mediju konsultāciju grupa (2011). *Pētījums par subtitrēšanas izmantošanu. Subtitrēšanas potenciāls, lai veicinātu svešvalodu apguvi un uzlabotu svešvalodu apguvi*. Briselē: Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts. Eiropas Komisija.
- Melitz, Žaks (2008). "Valoda un ārējā tirdzniecība", *European Economic Review*, 52. lpp. 667–699.
- Ó Riagáin, Pádraig (2015). "Salīdzinošā analīze par EB valodu prasmes rādītājiem un valstu apsekojumiem", dokuments iesniegts *Eiropas Komisijas simpozijā @ GESIS. Četras Eiropas apsekošanas desmitgades — Akadēmiskās pētniecības perspektīvas ar Eiropas Komisijas Eiropas Komisijas simpozijā, piektdiena, 2015. gada 10. jūlijs, Ķelne Vācija*, http://www.gesis.org/fileadmin/upload/events/EBSymposium/Poster/ORiagain_Poster.pdf
- Phillipson, Roberts (2003). *Tikai angļu Eiropa? Izaicinoša valodu politika*. Londona: Routledge.
- Priegnitz, Frauke (2014). "Zwischen englischsprachigem Studium und Landessprachigem Umfeld. International Absolventen deutscher und Dänischer Hochschulen" PhD Thesis, Fakultät für Geisteswissenschaften Fachbereiche Sprache, Literatur, Medien & Europäische Sprachen und Literaturen der Universität Hamburg, Hamburga.
- Pym, Anthony, François Grin, Claudio Sfreddo un Andy Lung Jan Chan (2012). *Tulkošanas profesijas statuss Eiropas Savienībā, Tulkošanas un daudzvalodības studijas*. Briselē: Tulkošanas ģenerāldirektorāts. Eiropas Komisija.
- Rendon, Sílvio (2007). "Katalāņu piemaksa: valoda un nodarbinātība Katalonijā", *Journal of Population Economics*, 20, lpp. 669–686.
- Rinsche, Adriane un Nadia Portera-Zanotti (2009. gads). *Valodu nozares lielums ES*. Briselē: Eiropas Komisijas Tulkošanas ģenerāldirektorāts.
- Saville, Niks un Esther Gutierrez Eugenio (2016). *Pētniecība CULT komitejai — Eiropas daudzvalodības stratēģijas īstenošana — politika un īstenošana ES līmenī*. Briselē: Eiropas Savienība.
- Stīvensa, Anne (2010. gads). *Pētījums par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) un jauno plašsaziņas līdzekļu ietekmi uz valodu apguvi*. Briselē: Eiropas Komisija.
- Stöhr, Tobias (2015). Atgriešanās profesionālajā svešvalodā: Vācijas liecības, *Labour Economics*, 32, lpp. 86–98.
- Troussel, Jean-Christophe un Julien Debussche (2014). *Tulkošana un intelektuālā īpašuma tiesības*. Briselē: Tulkošanas ģenerāldirektorāts. Eiropas Komisija.

- Van der Jeught, Stefaan (2015). *ES Valodu likums*. Groningena: "Europa Law Publishing".
- Van Parijs, Philippe (2000). Pasaules pirmais stāvs: Par valodu globalizācijas sociālekonomiskajām sekām," *International Political Science Review/International Review of Political Science*, 21 (2), lpp. 217–233.
- Van Pottelsberghe, Bruno un Didier François (2009). "The cost factor in patent systems", *Journal of Industry Competition and Trade*, 9. lpp. 329–355.
- Van Pottelsberghe, Bruno un Malwina Mejer (2010). "The London Agreement and the cost of patenting in Europe" [Londonas nolīgums un patentēšanas izmaksas Eiropā], *Eiropas Tiesību un ekonomikas žurnāls*, 29 lpp. 211237.
- Vandenbrande, Toms (2006). *Mobilitāte Eiropā. Eiroparometra 2005. gada apsekojuma analīze par ģeogrāfisko un darba tirgus mobilitāti*. Dublina: Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds.
- Viljamss, Donalds R. (2011). "Vairāku valodu lietojums un peļņa Rietumeiropā", *International Journal of Manpower*, 32 (4), lpp. 372–393.
- Zhang, Weiguo un Gilles Grenier (2013). "Kā valodu var saistīt ar ekonomiku?", *Valodu problēmas & amp; Valodu plānošana*, 37 (3), lpp. 203–226.

6 Pielikumi

6.1 Izglītības līmenis saskaņā ar ISCED/ISCED 2011

Salīdzinot ar ISCED (International Standard Classification of Education) = ISCED (International Standard Classification of Education), 1997, kurā bija 7 izglītības vai mācīšanas līmeņi, ISCED 2011 ir 9 izglītības vai mācīšanas līmeņi, no 0 līdz 8 (augstākā izglītība ir detalizētāka):

- CITES 0: mātes izglītība = agrīnā pirmsskolas izglītība (mazāk nekā pamatskolas izglītība)
- CITES 1: pamatizglītība
- CITES 2: pamatskolas izglītība (franču koledža)
- CITES 3: vidējā izglītība (franču vidusskola)
- CITES 4: neaugstākā pēcvidusskolas izglītība
- CITES 5: īsā cikla augstākā izglītība (2 gadi: BTS, DUT Francijā)
- CITES 6: licences vai līdzvērtīgas licenceslīmenis
- CITES 7: maģistra līmenis vai līdzvērtīgs līmenis
- CITES 8: doktorantūras līmenis vai līdzvērtīgs līmenis

6.2 Atbilstība starp ISCED 2011. gada līmeni un ISCED 1997

ISCED 2011 (no 2014. gada)	ISCED 1997(no 2013. gada)
CITĀTS 01.	*
CITĀTS 02	CITĀTS 0
CITĀTS	CITĀTS
CITĀTS	CITĀTS
CITĀTS *	CITĀTS
CITĀTS *	CITES 4
CITES 5	CITES 5
CITES 6	
CITES 7	
CITES 8	CITES 6
* kategorijas saturs ir nedaudz mainīts	
Avots:	Eurostat: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/International_Standard_Classification_of_Education_(ISCED)#Correspondence_ISCED_2011—.3EISCED_1997

6.3 Angļu valodas prasmes to ES pilsoņu vidū, kuri ir 15 gadus veci un vecāki, 2012. gads

Valsts	iedzīvotāju skaits > 15	Svešvalodas angļu valodas zināšanu līmenis			Kopā
		ļoti labi	labs	Basi,ka	
	a)	B)	C)	D)	e)°
Vācija	64 409 146	9,00 %	26,00 %	21,00 %	56,00 %
Austrija	7 009 827	15,00 %	31,00 %	26,00 %	73,00 %
Beļģija	8 939 546	14,00 %	24,00 %	15,00 %	52,00 %
Bulgārija	6 537 510	7,00 %	13,00 %	5,00 %	25,00 %
Kipra	6 604	31,00 %	31,00 %	12,00 %	73,00 %
Dānija	4 561 264	38,00 %	34,00 %	15,00 %	86,00 %
Igaunija	945 733	9,00 %	27,00 %	14,00 %	50,00 %
Somija	4 440 004	18,00 %	25,00 %	27,00 %	70,00 %
Francija	47 756 439	3,00 %	16,00 %	20,00 %	39,00 %
Grieķija	8 693 566	19,00 %	19,00 %	13,00 %	51,00 %
Ungārija	8 320 614	4,00 %	7,00 %	8,00 %	20,00 %
Īrija	3 522 000	LN	LN	LN	100,00 %
Itālija	51 862 391	4,00 %	21,00 %	8,00 %	34,00 %
Latvija	1 447 866	7,00 %	18,00 %	20,00 %	46,00 %
Lietuva	2 829 740	5,00 %	17,00 %	15,00 %	38,00 %
Luksemburga	404 907	18,00 %	27,00 %	10,00 %	56,00 %
Malta	335 476	46,00 %	30,00 %	12,00 %	89,00 %
Nīderlande	13 371 980	28,00 %	52,00 %	10,00 %	90,00 %
Polija	32 413 735	7,00 %	15,00 %	11,00 %	33,00 %
Portugāle	8 080 915	2,00 %	13,00 %	11,00 %	27,00 %
Čehijas Republika	9 012 443	8,00 %	16,00 %	4,00 %	27,00 %
Rumānija	18 246 731	7,00 %	14,00 %	10,00 %	31,00 %
Apvienotā Karaliste	51 848 010	LN	LN	LN	100,00 %
Slovākija	4 549 955	7,00 %	13,00 %	5,00 %	26,00 %
Slovēnija	1 759 701	17,00 %	25,00 %	18,00 %	59,00 %
Zviedrija	7 791 240	34,00 %	34,00 %	18,00 %	86,00 %
Kopā	408 879 069				
to ES pilsoņu %, kuri runā angļu valodā (ārvalodā), pēc kompetences līmeņa		7 %	17 %	12 %	37 %
° dažām valstīm b), c) un d) slejā norādīto procentuālo daļu summa nav vienāda ar 100 % atbilstu trūkuma dēļ.					
LN = personas, kurām ir dzimtā valoda. Vienkāršības labad mēs nosakām 100 % to personu skaitu, kurām ir dzimtā valoda, vai līdzvērtīgus runātājus Apvienotajā Karalistē un Īrijā (sk. Gazzola un Grin 2013: 105 apspriešanai). Tāpēc mūsu aplēses ir jāuzskata par augšējo robežu.					
Avots: Gazzola un Grin (2013)					

6.4 Valoduizslēgšanas rādītāji 25 ES valstīs, iedzīvotāji vecumā no 25 līdz 64 gadiem, 2013. gads

Valsts	Valodu režīms							
	Angļu seul		3 valodas		6 valodas		kopējā daudzvalodība	
	ADR	RDR	ADR	RDR	ADR	RDR	ADR	RDR*
Austrija	33	82	0	7	0	6	0	6
Beļģija	51	87	22	47	21	46	1	4
Bulgārija	77	95	72	94	71	94	8	8
Kipra	20	65	20	64	20	64	0	11
Čehijas Republika	64	92	46	90	45	90	0	1
Dānija	9	66	8	64	8	63	0	3
Igaunija	42	88	36	87	36	87	10	26
Somija	11	74	10	73	10	73	0	2
Francija	52	93	1	5	1	5	1	4
Vācija	34	89	0	6	0	5	0	5
Grieķija	48	89	46	88	46	88	1	6
Ungārija	76	94	66	92	66	92	0	0
Īrija	0	0	0	0	0	0	0	0
Itālija	55	95	43	92	0	3	0	3
Latvija	51	92	41	91	40	91	3	36
Lietuva	63	93	52	92	41	85	0	9
Luksemburga	14	84	2	11	2	10	2	9
Malta	11	50	11	49	10	48	0	0
Polija	68	95	57	93	0	0	0	0
Portugāle	57	90	47	86	42	84	0	1
Slovēnija	36	81	23	77	21	74	1	10
Slovākija	66	95	49	92	48	92	0	0
Spānija	69	94	62	91	0	6	0	6
Zviedrija	12	62	12	61	11	60	1	8
Apvienotā Karaliste	0	0	0	0	0	0	0	0

Rezultāti ir norādīti procentos.

Lai kompensētu atbilstošu datu trūkumu Īrijā un Apvienotajā Karalistē, mēs esam pieņēmuši, ka visi šo divu valstu iedzīvotāji ir vai nu dzimtā valoda angļu valodā, vai arī ļoti kompetenti angļu valodā kā svešvaloda. Šā iemesla dēļ izslēgšanaslikme ir nulle.

Relatīvās atstumtības rādītāja, kas saistīts ar daudzvalodu politiku dažādās valstīs, pozitīvā vērtība ir saistīta ar minoritāšu vai ārvalstnieku, kuriem ir ierobežota kapacitāte dzīvesvietas valsts oficiālajā valodā, klātbūtni.

Avots: Eurostat AES 2013, Gazzola (2016. g.)